Gerb. Dr. Kazimi Pemkui

Knygos Mėgėjui

Vėjas Viktoras Grabinskas

Brooklyn. N.Y.

1981. V. 26

ŠV. PRANCIŠKAUS DVASIOS SPINDULIAVIMAS

Paruošė T. Viktoras Gidžiūnas, O.F.M.

DR. KAZYS PUKUS
ARCHYVAS

BROOKLYN, N.Y.
— 1981 —

Lietuvos
Pranciškonams

NIHIL OBSTAT
Fr. Cornelius Bučmys, OFM, JCD
Censor librorum
Brooklyn, N.Y. 1980.XII.28

IMPRIMATUR
Fr. Paulius Baltakis, O.F.M.
Vicarius vicariae S. Casimiri
Ordinis Fratrum Minorum
Kennebunkport, Maine
die 4 Martii, in festo S. Casimiri, 1981

Išleido Pranciškonai
800 metų nuo šv. Pranciškaus
gimimo paminėti

Spaudė Pranciškonų spaustuvė
341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

PRATARMĖ

Nuo 1980 m. rudens viso pasaulio pranciškonai ruošiasi šv. Pranciškaus Asyžiečio 800 metų gimimo jubiliejui, kurį minės 1982 m. Tas pasiruošimas vyksta susitelkimu ir atsinaujinimu Serafiškojo Tėvo dvasioje, kuri pasižymi charakteringu Kristaus sekimu, prasidedančiu nuo Prakartėlės ir pasibaigiančiu ant Kalvarijos kalno Kristaus kančia ir mirtimi. Šį pasiruošimą turi atlikti ir lietuviai pranciškonai, patys gilindamiesi į šv. Pranciškaus gyvenimą ir savo tautiečius su juo supažindindami. Tam tikslui jie išleidžia ir šią knygelę — *Šv. Pranciškaus dvasios spinduliavimas.*

Ši knygelė trumpučiais skyreliais, lengvu stiliumi parašyta ir paveikslėliais iliustruota, iškelia pagrindinius šv. Pranciškaus gyvenimo įvykius: nerūpestingą jaunystę, klaidas pašaukimo beieškant, atsivertimo sunkumus, Mažesniųjų Brolių ordino įkūrimą, įdomius jo brolių charakterius ir nuoširdų beturčio ir kenčiančio Kristaus sekimą. Visas šv. Pranciškaus gyvenimas persunktas kažkokia nuostabia poezija, kūrinių ir Dievo meilės romantika. Dėl to šv. Pranciškaus asmenybe žavisi visi tikintieji ir netikintieji.

Šv. Pranciškaus dvasia mums lietuviams labai maloni ir artima, nes jos spinduliavimas, prasidėjęs tuoj po šventojo mirties, XIII amž. viduryje, pačioje Lietuvos valstybės kūrimosi pradžioje, jo vaikų darbuose tebespinduliuoja ir dabar. Dėl to šalia *Šv. Pranciškaus gyvenimo* pridedama trumpa Lietuvos pranciškonų istorija — *Šv. Pranciškaus dvasios spinduliavimas Lietuvoje ir Amerikoje.* Šis skyrelis trumpais žodžiais atskleidžia šv. Pranciškaus sūnų gyvenimą ir darbus Lietuvoje ir išeivijoje.

Gale pridėtas priedas — charakteringiausios šv. Pranciškaus maldos ir Kūrinių, arba Saulės giesmė Kūrėjui.

Lietuvos Pranciškonai Amerikoje

ŠV. PRANCIŠKAUS DVASIOS SPINDULIAVIMAS

I. TĖVŲ NAMUOSE

1. Gimimas ir vardas

Šv. Pranciškus gimė gražiame Asyžiaus mieste, atsišliejusiame į Subasio kalno tęsinio atšlaitę, kurios viršūnėje stovi garsi anų laikų pilis. Nuostabu, kad iki šių dienų Asyžius išlaikė savo pirmykštę išvaizdą, ir, kai eini jo gatvėmis, atrodo, kad čia imsi ir susitiksi patį šv. Pranciškų. Jame 1182 m. gimė šv. Pranciškus. Tėvui esant išvykus prekybos reikalais į Prancūziją, jo motina Pica krikšto vardu jam parinko Jono vardą, kuris reiškia *Dievo dovaną*. Bet tėvas Petras Bernardone, turtingas audinių pirklys, iš meilės Prancūzijai jį pavadino Pranciškum, kuris reiškia *laisvą*. Pranciškaus vardu jis ir šiandien žinomas visam pasauliui.

2. Pranciškaus mokslas

Pranciškaus tėvai jį labai mylėjo, gražiai puošė ir rūpinosi jo auklėjimu ir mokymu. Paaugusį siuntė į mokyklą, kuri buvo prie Šv. Jurgio, dabar Šv. Klaros, bažnyčios. Čia jis išmoko lotynų kalbos, nes tada italai raštuose ir viešame gyvenime tebevartojo lotynų kalbą, nors patys jau kalbėjo iš lotynų kalbos išsivysčiusia italų kalba. Pranciškus išmoko ir prancūziškai, nes dvasios pakilime Prancūzijos trubadūrų papročiu dainuodavo didvyrių dainas. Tą kalbą jis greičiausiai išmoko iš tėvo, kuris dažnai išvykdavo į Prancūziją pirkti

audinių. Prancūzai istorikai tvirtina, kad ir šv. Pranciškaus motina buvusi prancūzė, bet jų teigimas nėra pagrįstas istoriniais šaltiniais. Taip pat nėra įrodyta, kad ji būtų tos pačios Pacų šeimos, iš kurios kilo garsi Lietuvos didikų Pacų šeima. Tačiau aukštesnio mokslo Pranciškui nebuvo lemta pasiekti.

3. Tėvo pagalbininkas prekyboje

Kai Pranciškus paaugo ir pradėjo

pardavinėti audinius, jame tuoj pasireiškė pirklio gabumai. Tuo jis patraukė pirkėjus, ir tėvo pajamos padidėjo. Matydamas jo sugebėjimą prekyboje, tėvas džiaugėsi, svajojo apie šviesią jo ateitį ir savo išlaidžiam sūnui nesigailėjo pinigų.

4. Linksmame draugų būryje

Pranciškus iš prigimties buvo linksmas. Su savo amžiaus draugais puotaudavo ir linksmindavosi. Turėjo vieną silpnybę, kad buvo išlaidus, nes jau tada nevertino pinigų. Už savo vaišingumą ir sugebėjimą vadovauti nekaltoms draugų išdaigoms jie išrinko jį savo "karalium". Pranciškaus vadovaujamo jaunuolių būrio linksmos išdaigos daugeliui įkyrėjo, nes jie dažnai naktimis, dainuodami ir grodami įvairiais muzikos instrumentais, traukdavo gatvėmis.

5. Pranciškaus išlaidumas

Nors daugeliui atrodė, kad Pranciškus be reikalo švaisto tėvo pinigus, bet jis juos naudojo ne tik puotauti su draugais, bet ir išmaldai, kai tik koks vargšas jos paprašydavo. Kai jam būdavo sakoma, kad jis per dosnus vargšams, jis atsakydavo: "Argi Dievas už tai negrąžina šimteriopai?" Tačiau, nežiūrint to, kad Pranciškus su draugais puotaudavo ir kartu su jais dainuodamas gatvėmis traukdavo, jo vadovaujamas jaunuolių būrys niekam žalos nedarė ir dorai nenusikalsdavo. Nors mergaitės į juos pro pravirus langus žiūrėdavo, bet jie, vadovaudamiesi kilnia riterių dvasia, jų neliesdavo.

6. Nuotykis su elgeta

Kartą, kai, Pranciškui dirbant tėvo parduotuvėje ir esant užsiėmus su pirkėjais, įėjo elgeta ir Dievo vardu paprašė išmaldos, jis, praradęs kantrybę, išstūmė jį pro duris. Bet greitai susigriebė. Suprato blogai padaręs, dėl to, išbėgęs į gatvę, pasivijo seną elgetą ir jį atsiprašė, kad buvo toks nemandagus. Tada jis pasiryžo niekada niekam neatsakyti išmaldos, kas tik Dievo vardu jos prašytų.

7. Motinos atsakymas

Suprantama, kad daugelis piktinosi Pranciškaus ir triukšmingų draugų elgesiu. Ne kartą kaimynės sakydavo motinai: "O, ponia Pica, jūs esate nelaiminga, turėdama tokį nenuoramą sūnų". Bet ji, geriau pažindama savo sūnaus širdies tyrumą ir nuoširdumą, joms atsakydavo: "Turėkite kantrybės! Kas žino, kas atsitiks su šiuo nuoširdžiu Dievo vaiku? Gal jis taps šventuoju?"

8. Tarnyba gimtajam miestui

Prasidėjo kalbos apie karą, nes Asyžiaus gyventojai norėjo išsiva-

duoti iš didikų priespaudos. Miesto saugumui buvo sumanyta jį aptverti mūro siena. Visi uoliai ėmėsi darbo. Pranciškus buvo pirmasis to darbo savanoris. Jis nešiojo sunkius akmenis ir dirbo su mūrininkais, kad miestas būtų saugus nuo Perugijos karių užpuolimo.

9. Asyžiaus gynėjas

Kai Perugijos miesto kariuomenė ruošėsi pulti Asyžių, tai Pranciš-

kus su kitais asyžiečiais stojo į kovą. Kova įvyko prie Šv. Jono tilto, ir asyžiečiai pralaimėjo. Tada Pranciškus buvo paimtas nelaisvėn. Jis su kitais savo miesto kariais buvo uždarytas Perugijos pilies rūsyje. Čia jis išbuvo apie metus laiko.

10. Nelaisvės dienos

Laikui bėgant, asyžiečiai, būdami nelaisvėje, nusiminė ir pradėjo liūdėti. Tada Pranciškus juos drąsino ir linksmino. Darė visokias išdaigas, į jas įtraukdamas ir juos pačius. Vienas jo likimo draugas supykęs pasakė: "Tu mus paverti kvailiais. Dabar ne laikas krėsti juokus!" Pranciškus šypsodamasis atsakė: "Galvok apie rytdieną, ir laimingesnės bus tavo dienos. Aš pats galvoju apie didingą ateitį, kuri manęs laukia, kai visas pasaulis nusilenks prieš mane".

11. Pranciškaus liga

Pranciškus ir jo draugai, sugrįžę iš nelaisvės, vėl pradėjo puotauti ir linksmintis, tarsi norėdami atgauti prarastąjį laiką. Bet netrukus Pranciškus sunkiai susirgo. Motina jį stropiai ir rūpestingai slaugė, kol vieną gražų rytmetį, pakilęs iš lovos, pajėgė išeiti į laukus. Ligos metu ilgomis nemigo naktimis jis apsvarstė ligšiolinį gyvenimą ir labai nuliūdo, nes jis buvo lengvabūdiškas ir nerūpestingas.

12. Riterio keliu

Daugiau negu betkada gyvenime Pranciškus pajuto laiką leidžiąs nenaudingai. Tada jis atsiminė, kaip anų laikų dainiai-trubadūrai, apdainavo garsiųjų riterių didingus žygius. Dėl to jis nutarė tapti riteriu ir pagarsėti karo žygiuose. Savanoriu stojo į kariuomenę, kuri tarnavo popiežiui ir ruošėsi karo žygiui, kad išvaduotų pietinę Italiją. Jis nusipirko gražų žirgą, puikius ginklus ir šarvus ir sakė: "Aš vykstu tapti garsiu riteriu". Jo draugai tuo patikėjo ir jam pritarė.

13. Žirgo ir aprangos iškeitimas

Vieną dieną Pranciškus, apsitaisęs pilna kario apranga, ant risto žirgo atlikinėjo pratimus. Staiga jis sutiko vieną savo pažįstamą karį, blogai apsiginklavusį ant lieso žirgo. Jam jo pagailo. Pranciškus valandėlę svyravo, bet neilgai. Staiga jis, prie jo prijojęs, nušoko nuo savo žirgo ir tarė: "Pabandyk mano žirgą ir aprangą". Kai anas karys nenorėjo sutikti, Pranciškus nenusileido: "Tu esi vertesnis už mane jodinėti ant šio gražaus tvarinio. Tu įrodei savo narsumą kovoje prie Šv. Jono tilto. Tu priklausai kilmingųjų klasei, o aš esu tik pirklio sūnus".

14. Pašaukimas per sapną

Karo žygyje Pranciškus greitai

vėl susirgo. Vieną naktį, giliai įmigęs, tarsi sapne, išgirdo kalbantį balsą: "Pranciškau, kur tu vyksti?" "Į Apuliją tapti riteriu", atsakė nedvejodamas Pranciškus. "Pasakyk, Pranciškau, kas tau daugiau gali atlyginti, — tarnas ar ponas?" "Žinoma, kad ponas". "Tai kodėl tu palieki poną ir renkiesi tarną?" Pabudęs Pranciškus buvo įsitikinęs, kad jam kalbėjo pats Dievas, bet jis pilnai nesuprato savo misijos, kas būtų tas ponas. Girdėtasis balsas jam liepė grįžti Asyžiun, ir ten būsią jam pasakyta. Giliai susimąstęs Pranciškus grįžo Asyžiun.

15. "Pramogų karalaitis"

Pranciškaus draugai, manydami, kad jis dezertyras, "karališkai jį sutiko. Jie suruošė šventę ir paskelbė jį "pramogų princu". Trumpam laikui Pranciškus vėl gyveno

ankstyvesnio savo gyvenimo papročiu. Draugų raginamas, jis suruošė jiems didelę puotą, kuri, atrodo, buvo jau paskutinė. Šioje puotoje kiekvienas stengėsi sugalvoti ir pasakyti ką nors juokingo, bet Pranciškus į draugų kalbų išdaigas neįsijungė. Puotai pasibaigus ir sutemai apgaubus miestą, jaunuoliai dainuodami traukė gatvėmis, o Pranciškus iš tolo juos sekė. Jis galvojo apie sapną. Kokiam valdovui jis turi tarnauti, kad pagarsėtų?

16. "Gražiausia princesė"

Staiga jis pajuto gilų išgyvenimą. Jam atrodė, kad jam skirta pasiuntinybė yra maloni ir didinga. Jc

draugai, pastebėję, kad su jais nėra Pranciškaus, sugrįžo prie jo ir, radę jį susimąsčiusį, juokaudami paklausė: "Kas tau atsitiko? Ar tik tu negalvoji vesti?" Pranciškus staiga atgijo ir atsakė: "Taip, mano draugai, jūs teisūs. Aš turiu princesę, kuri yra kilnesnė, turtingesnė ir daug gražesnė už viso pasaulio moteris".

17. Ponas ir širdies Dama

Pranciškus, vargšų draugas, kuris niekam neatsakė išmaldos, dabar suprato, kad Ponas, kuriam jis turi

tarnauti, yra ne kas kitas, kaip Viešpats Jėzus Kristus, o jo širdies Dama turi būti neturtas. "Mano neturto Ponia", taip jis vėliau ją vadino. Dabar jis panoro būti jos tarnu, jos riteriu. Jis padarė nuoširdžią ir stropią savo praeitojo gyvenimo reviziją, pamatė visas savo daugelio metų klaidas. Jam buvo gaila šių veltui praleistų jaunystės metų. Tai atsitiko 1205 m., kai Pranciškus buvo dar jaunas, tik 23 metų.

18. Pranciškus — konvertitas

Pranciškus "atsivertė". Jo atsivertimas buvo tai, ką jis vadino širdies pasikeitimu. Bet tai dar nereiškia, kad jis tapo šventuoju per vieną naktį. Reikėjo daugelio metų lavinimosi. Jis skaitė Evangelijas ir atidžiai tyrinėjo savo sąžinę. Jis

norėjo sužinoti, kokioms pareigoms Viešpats jį šaukia. Todėl nuolat meldėsi bažnyčioje, laukuose ir akmeniniuose urvuose, kur buvo ramu. Jis prašė Dievą ištvermės, nes dažnai buvo gundomas grįžti į pirmykštį laisvą ir linksmą gyvenimą.

19. Noras tarnauti Neturto Princesei

Dabar Pranciškus dosniai dalijo

pinigus vargšams ir pirko bažnyčioms kulto reikmenis, indus ir drabužius. Pamažu, pamažu jo gyvenimo tikslas darėsi aiškesnis. Jis suprato, kad norėdamas tarnauti Neturto Princesei, pats turi tapti beturčiu, tokiu beturčiu, kaip elgetos, kuriuos jis mėgdavo šelpti. Bet ar jis turės tiek drąsos? Ar jis pajėgs tai išbandyti? Tai buvo klausimai, kurie kilo dėl pajuokos baimės. Daugelis asyžiečių jį išjuoks, o kiti palaikys pamišėliu.

20. Elgetauja Romoje

Pranciškus nusprendė atlikti maldininko kelionę į Romą; ten jo niekas nepažins. Jis galės išbandyti tikro elgetos gyvenimą. Atvykęs į Romą, pirmiausia jis nuėjo prie šv. Petro karsto melstis. Pastebėjęs, kad daugelis žmonių labai šykščiai aukojo, Pranciškus atidarė gražų motinos dovanotą pinigų maišelį ir prieš altorių išpylė visus pinigus. Paskui, išėjęs laukan, prisiartino prie vieno elgetos, sėdinčio prie bazilikos durų, ir paprašė, kad jis pasikeistų su juo drabužiais: jam duotų savo nuskurusius, o priimtų jo puikius drabužius, kuriais jis buvo apsivilkęs.

21. Elgetos duona

Apsivilkęs elgetos skarmalais, jis, išauklėtas Asyžiaus pirklio sūnus, atsisėdęs elgetos vietoje, ėmė prašyti praeinančius išmaldos. Paskui, kai surinko šiek tiek pinigų, priėjo prie elgetos ir juos jam atidavė. Tada abu, nusipirkę dubenėlį sriubos, pavalgė. Padaręs šį bandymą, Pranciškus atsiėmė savo drabužius ir sugrįžo į Asyžių. Jis buvo laimingas, nes išbandė elgetos vargą. Tas suteikė jam tokį pasitenkinimą, kurio jis niekada nepamiršo. Dabar jis patyrė, kad piltutinio neturto praktika nėra jam neįmanoma.

22. Raupsuotųjų baimė

Tačiau Pranciškus nusprendė, kad jis turi laukti aiškesnio Dievo

ženklo, kaip jis turi praleisti savo gyvenimą. Taip pat visomis išgalėmis stengėsi apvaldyti visus savo polinkius. Jis jautė didelį pasibjaurėjimą raupsuotaisiais, kurių tais laikais Italijoje buvo daug. Kada tik eidavo pro raupsuotųjų ligoninę, jis nugręždavo nuo jos savo

veidą, pridengdavo savo nosį ir kuo greičiausiai stengdavosi pro ją praeiti. Raupsai darydavo jam nepakeliamą pasibaisėjimą. Nuo jų pūva kūnas ir labai dvokia. Pranciškus nė nejautė, kad Dievas galėtų jo laukti šioje ligoninėje.

23. Raupsuotojo pabučiavimas

Vieną dieną, kai Pranciškus jojo pro šalį, galvodamas, ko Dievas iš jo nori, kad jis darytų, jis pamatė priešais ateinantį žmogų. Iš jo drabužių ir už diržo užkišto skambučio pažino, kad tai raupsuotasis. Pranciškus impulsyviai paspaudė pentinus ir pralėkė pro šalį, bet staiga susigriebė, sugrįžo prie raupsuotojo, nušoko nuo arklio ir atsi-

klaupė prieš sumišusį žmogų. Tada, atidaręs piniginę, padavė jam išmaldą ir pabučiavo raupsų sužalotą nelaimingojo ranką.

24. Patarnavimas raupsuotiesiems

Jis atliko herojišką veiksmą visai nesąmoningai. Jo siela pradžiugo. Dabar jis suprato pasiuntinybę, apie kurią jis girdėdavo tylaus mąstymo momentais. "Pranciškau, visa tai, kas tau buvo malonu pasauly-

je, tau taps kartumu, o kas atrodė atstumiamai, tas pavirs kūno ir sielos saldybe". Kitą dieną Pranciškus aplankė raupsuotųjų ligoninę. Jis atnešė raupsuotiesiems išmaldos ir, jiems padėdamas, apkabino juos kaip brolius. Su Dievo pagalba dabar jis nugalėjo pats save.

25. "Pranciškau, atstatyk mano namus!"

Šv. Damijono bažnytėlė buvo viena iš tų, kurioje Pranciškus mėgdavo melstis. Ji buvo Asyžiaus užmiestyje, nuošalioje vietoje. Jos patrauklumas buvo kryžius, nupieštas

ant medžio. Klūpodamas prieš Nukryžiuotojo figūrą, Pranciškus karštai meldėsi: "O, mano mielas Išganytojau, apšviesk mane. Pasakyk man, ką tu iš manęs nori padaryti". Tada Kristus nuo kryžiaus jam tarė: "Pranciškau, mano namai griūva. Eik ir atstatyk juos!" "Mielai", atsakė Pranciškus, džiaugdamasis, kad gavo įsakymą atlikti ypatingą darbą.

26. Pastangos atnaujinti bažnytėlę

Pranciškus pažvelgė į sutrūkusias sienas ir sutrūnijusias sijas ir tuoj ėmėsi bažnytėlės atnaujinimo darbo. Pradžioje manė, kad tai buvo viskas, ko Dievas iš jo nori. Tik daug vėliau jis patyrė, kad Jėzus nori jo meilės ir gero pavyzdžio, kad tokiu būdu atstatytų Dievo namus žmonių širdyse. Tačiau dabar Pranciškus tikėjo, kad jam Dievo duotoji misija buvo atnaujinti šią bažnytėlę. Norėdamas įsigyti tam reikalui pinigų, jis iš tėvo krautuvės pasiėmė brangių medžiagų ir, nuvykęs į Foligno miesto prekyvietę, greitai jas pardavė.

27. Tėvo pyktis

Tada Pranciškus gautuosius pinigus atnešė bažnytėlės kunigui, bet tas, bijodamas tėvo pykčio, atsisakė juos priimti. Tačiau davė jam sutikimą apsistoti prie Šv. Damijono, kad galėtų melstis nuošalume. Gavęs šį leidimą, Pranciškus išpylė pinigus ant bažnytėlės mūrinės langinės ir pasilikęs meldėsi. Pet-

ras Bernardone, grįžęs iš kelionės, patyrė, kad Pranciškus pardavė jo audinius; nuvykęs į Šv. Damijoną, išliejo savo pyktį ant nekalto kunigo. Nusiramino tik tada, kai jis ant lango atrado pinigus, kuriuos Pranciškus buvo gavęs už parduotas medžiagas.

28. Pranciškus benamis keistuolis

Tuo metu Pranciškus atrado prieglaudą kalnų urve, kur motina jam atsiųsdavo maisto. Tėvas, nekreipdamas į tai dėmesio, sakė: "Ši jo kvailystė turės praeiti, kaip ir ankstyvesnės". Bet Pranciškus namo negrįžo. Apsivilkusį pavargėlio drabužiais žmonės jį matydavo praeinantį keliu. Jie palaikė jį pamišusiu ir apgailestavo. Vaikai sekė jį iš paskos ir išjuokdami mėtė akmenimis. Apkalbos ir užuojauta pasiekdavo motinos Pica ausis, bet ji nenusiminė.

29. Tėvo uždarytas rūsyje

Kai tėvas patyrė, kad Pranciškus

tapo pajuokos objektu, jis jį pačiupęs uždarė namų rūsyje. Kiekvieną dieną stengėsi perkalbėti Pranciškų, kad jis sugrįžtų į normalų gyvenimą, kartais net jį mušdamas. Vieną dieną, kai motina atnešė jam maisto, Pranciškus ją paveikė, ir ji jo pasigailėjo. Su ašaromis ji atidarė jam duris. Švelniu apkabinimu ją atsisveikinęs, Pranciškus nubėgo prie Šv. Damijono bažnytėlės. Tėvas, kuris viso to nesuprato, šiurkščiai išbarė žmoną ir paskelbė, kad jis atims pa-

veldėjimo teises šiam niekam netikusiam sūnui.

30. Sūnus nestoja į teismą

Tėvas triukšmingai atvyko į miesto gubernatoriaus įstaigą ir pareikalavo, kad Pranciškus būtų priverstas grąžinti visus pinigus, kuriuos dar turėjo, ir būtų išvytas iš Asyžiaus, nes jis jam daraš gėdą. Gubernatorius susijaudino, nes jis buvo palankus Pranciškui, bet į reikalavimus tokio reikšmingo piliečio, koks buvo Pietro Bernar-

ku, Dievui atsidavusiu žmogumi. Krikščioniškuose kraštuose tokį gali teisti tik Bažnyčios teismas. Vyskupas Guidas gerai pažinojo Pranciškų. Jis dažnai jį mokydavo ir drąsindavo. Jis taip pat žinojo, kad Pranciškus nebuvo iš tų nepastovių asmenų, kurie atkakliai įsivaizduoja, jog jie yra Šv. Dvasios siunčiami reformuoti visą pasaulį. Priešingai, vyskupas buvo įsitikinęs, kad Pranciškus buvo nuoširdus ir tikras Bažnyčios sūnus, garbingas, nusižeminęs ir paklusnus.

done, jis turėjo atkreipti dėmesį. Tačiau Pranciškus atsisakė stoti į teismą, sakydamas: "Aš neturiu kito valdovo, tik Dievą: pasaulinis teismas neturi į mane teisių". Tada tarnautojai tėvui atsakė, kad šis klausimas daugiau jų neliečia. "Labai gerai", atrėžė tėvas. "Aš pamatysiu vyskupą".

31. Pranciškaus ryšiai su vyskupu

Pranciškus atsisakė stoti į miesto teismą, nes jis save laikė dvasinin-

32. Išsižadėjimas tėvo

Pranciškus mielu noru sutiko stoti į vyskupo teismą. Nustatytą dieną jis atėjo į vyskupo rūmus, kur jo tėvas jau laukė. Tai, ko tėvas labiausiai iš sūnaus norėjo, buvo pinigai. Vyskupas švelniai liepė Pranciškui atiduoti viską, kas tėvui priklauso. "Aš mielai jam atiduosiu viską, ką esu iš jo gavęs". Tada nusivilko drabužius ir kartu su pinigais padėjo prie tėvo kojų, sakydamas: "Iki šiol aš savo tėvu vadinau Pietro Bernardone. Dabar tikrai galėsiu sakyti — Tėve mūsų, kuris esi danguje".

33. Didžiojo Karaliaus šauklys

Šis įvykis vyskupą ir žmones giliai sujaudino. Vyskupas, pridengęs Pranciškų savo apsiaustu, priglaudė jį prie savo širdies ir davė jam paprastą drabužį. Pranciškus, su džiaugsmu jį priėmęs, ant jo pečių nudažė didelį platų kryžių ir juo apsivilkęs, dainuodamas išėjo į kalnus. Šį vargingą drabužį netrukus iš jo atėmė plėšikai, įmesdami jį nuogą į pilną sniego griovį. Jie išjuokė jį, nes jis save vadino didžiojo Karaliaus šauklių.

34. Beturčio gyvenimo pradžia

Nieko neturėdamas, Pranciškus viename vienuolyne gavo drabužius ir maisto. Už tai jis dirbo virtuvėje. Paskui, aplankęs raupsuotųjų ligoninę, sugrįžo Asyžiun, kad išpildytų savo pažadą atstaty-

ti Šv. Damijono bažnytėlę. Bet kaip jis galėjo gauti akmenų ir cemento? Nugalėjęs gėdą, jis jų įsigijo elgetaudamas. Kai kurie iš jo juokėsi, kiti, tikėdami jo nuoširdžiu atsivertimu, davė jam pinigų, padėjo gabenti akmenis, kuriuos jis galėjo panaudoti statybai.

35. Šv. Damijono bažnytėlės atstatytojas

Pranciškus kėlė sunkius akmenis ant savo pečių ir nešė prie Šv. Damijono. Tai buvo nelengva jaunuoliui, nepripratusiam prie tokio darbo. Nežiūrint darbo sunku-

mo, Pranciškus buvo juo patenkintas. Dirbo dainuodamas. Daugelis žmonių praeidami sustodavo pasiklausyti ir pamatyti, kas čia darosi. Pranciškus linksmai šaukdavo juos prie darbo: "Lipk aukštyn! Man reikia pagalbos!" Du kartus per dieną bažnytėlės kunigas jį pakviesdavo valgyti, bet Pranciškus ėmė galvoti, kad ir šis kuklus maistas yra per geras, ir nusprendė: "Aš dar nesu pakankamai neturtingas".

36. Suelgetautas maistas

Kitą dieną, vidurdienį, jis su dubenėliu rankose nuvyko į Asyžių ir, eidamas nuo durų prie durų, prašė maisto likučių, atlikusių nuo pietų. Vienur jis gavo lašelį sriubos, kitur trupinėlį duonos. Kai dubenėlis buvo pilnas, atsisėdo valgyti. Tada jis pažvelgė į suelgetautą maistą, ir jam pranyko apetitas. Pranciškui atrodė, kad jis tampa tokiu, kaip šis bevardis maistas. Bet, pergalėjęs save, jis valgė ir vėl patyrė tą patį malonumą, kurį anuomet buvo patyręs, pabučiuodamas raupsuotojo ranką. Jis vėl atsiminė nuostabų Šv. Dvasios pažadą, kurį jis išgirdo viename savo mąstyme.

37. Prakeikimas ir palaiminimas

Atsitiktinai Pranciškus susitikdavo tėvą, kuris buvo nesutaiko-

mas. Matydamas sūnų, jis taip įdūkdavo, kad žiauriai jį užgaudinėdavo. Gerbdamas tėvą, Pranciškus nieko jam neatsakydavo, tik nusižeminęs nulenkdavo galvą. Tačiau, kai jis

susidraugavo su senu elgeta Albertu ir kai jie susitikdavo tėvą ir jis pradėdavo jį keikti, tai Pranciškus atsiklaupdavo prieš Albertą ir sakydavo: "Palaimink mane, mano tėve!" Ir pridėdavo: "Dievas man davė tėvą, kuris mane laimina, vietoje to, kuris mane keikia".

38. Parduotas prakaitas

Jaunesnis Pranciškaus brolis Angelas taip pat palaikė tėvo pusę. Jis nesuprato Pranciškaus gyvenimo prasmės ir jį išjuokė, nes, jo manymu, Pranciškus darė šeimai gėdą. Vieną dieną Angelas pamatė Pranciškų drebantį savo sudriskusiuose drabužiuose. Jam praeinant, jis tarė savo draugui: "Žiūrėk, ten eina Pranciškus. Paklausk jį, gal jis norės mums parduoti už kelis centus savo prakaitą". Pranciškus, išgirdęs jų pokalbį, atsisukęs į brolį, šypsodamasis tarė: "Mano mielas broli, aš jau pardaviau savo prakaitą mūsų Viešpačiui ir už labai gerą kainą".

39. Elgetavimo sunkumai

Tokios aukos Pranciškui nebuvo lengvos. Vieną, dieną, elgetaudamas Šv. Damijono bažnytėlės lempai aliejų, sustojo prie smuklės, iš kurios sklido linksmi nerūpestingų jaunuolių balsai ir dainos. Jis gėdijosi įeiti, nes ten galėjo būti jo buvusieji draugai. Jie galėjo jį paniekinti ir išjuokti. Tačiau, prisiminęs Jėzaus paniekinimus ir kentėjimus, Pranciškus priekaištavo pats sau už tokį atšalimą. Įėjęs į vidų, jis atsiklaupė ant žemės ir išdrįso jiems pasakyti, kodėl jis bijojo įeiti. Nė vienas iš jo nesijuokė, ir visi jam davė išmaldą.

40. Naujas paskatinimas

Baigęs Šv. Damijono atstatymą "Dievo mūrininkas" ėmėsi atnaujinti kitas bažnyčias, tarp kurių buvo viena maža koplyčia slėnyje netoli Asyžiaus, vadinama Angelų Marijos vardu. Ji taip pat buvo vadinama dar "Porciunkule", nes čia buvo mažas sklypelis žemės, kuri priklausė benediktinams. Pranciškus, atnaujinęs šią bažnytėlę, būdamas jau 26 metų, kartais į ją pakviesdavo kunigą aukoti mišių. Kartą jį labai sujaudino Evangelijos žodžiai, kai jis išgirdo skaitomą šv. Mato 10 skyrių, kur aprašoma, kaip Jėzus siuntė savo apaštalus sakyti pamokslų, įsakydamas nieko nesiimti kelyje ir neturėti jokios nuosavybės.

41. Neturtas ir pamokslų sakymas

Kai kunigas jam paaiškino Evangelijos teksto mintį, Pranciškus tarė: "Aš dar nesu tinkamas skelbti Dievo karalystę". Tada jis dar labiau suprastino savo gyvenimą ir, gavęs vysk. Guido leidimą pradėjo sakyti pamokslus. Kur tik rasdavo didesnį būrelį žmonių, jis jiems paprastais žodžiais kalbėjo apie Dievą, Evangeliją, apie taiką — taiką su Dievu, laikantis jo įsakymų, taiką su kitais žmonėmis, ragindamas visus būti vieni kitiems

broliais, teisingais ir maloniais, taiką su savim, klausant sąžinės balso. Visi klausė jo žodžių ir daugiau iš jo nesijuokė.

42. Pirmasis sekėjas

Vienas aukštos kilmės asyžietis Pranciškui pasakė, kad jis ilgą laiką kartu su kitais laikė jį pamišėliu. Bet dabar, Dievo malonės apšviestas, prisipažino, kad jis juo stebisi ir nori juo sekti. Šis vyras buvo Bernardas iš Quintavalles. Kadangi buvo vakaras, jis pakvietė

Pranciškų į savo namus nakvynės. Apsimetęs miegančiu, jis matė, kaip Pranciškus, pakilęs iš lovos, meldėsi, sakydamas: "Dieve, Tu esi mano viskas". Šiuos žodžius jis kartojo daug kartų. Tada Bernardas, įsitikinęs Pranciškaus pamaldumo tikrumu, paprašė jį, kad leistų jam kartu su juo gyventi.

43. Regulos apmatai

Pranciškus troško gyventi laikydamasis Evangelijos. Jis su Bernardu nuvyko į Šv. Mikalojaus bažnyčią maldoje prašyti apšvietimo. Jiems pasimeldus, Pranciškus paėmė nuo altoriaus didelį Mišiolą ir, atsitiktinai jį atskleidęs, rado žodžius: "Jei nori būti tobulas, parduok, ką turi, atiduok vargšams, ir įsigysi danguje turtą". Atskleidęs jį antrą kartą, atrado: "Jei kas nori būti mano mokiniu, teišsižada pats savęs ir teima savo kryžių". Trečią kartą atskleidus, pasitaikė žodžiai: "Nieko neimkite su savim kelyje". Pranciškus sušuko: "Tai yra mūsų regula, kurios laikydamiesi turėsime gyventi.

44. Kiti Pranciškaus sekėjai

Netrukus visas miestas išgirdo žinią, kad Bernardas išdalijo vargšams visus savo turtus. Kitas jaunuolis, kuriam šypsojosi graži ateitis, taip pat prisidėjo prie Pranciškaus. Jis buvo Petras Catani, Asyžiaus advokatas ir teisėjas. Po savaitės dar vienas prie jo prisidėjo. Jis buvo brolis Egidijus. Greitai jų buvo 12. Taip Pranciškus tapo ordino įkūrėju. Nežiūrint to, jis savo drau-

P 3045

gų nelaikė vienuoliais. Jo gyvenimas turėjo būti skirtingas nuo ano meto vienuolių. Laikydamasis savo idealo, jis norėjo, kad jo sekėjai būtų "gerojo Dievo trubadūrai" (dainininkai).

45. Siuntimas sakyti pamokslų

Šis mažas būrelis lydėjo Pranciškų jo kelionėse. Pranciškus savo sekėjus pavadino broliais. Brolis Egidijus norėjo, kad visi atidžiai klausytų Pranciškaus pamokslų. Jis niekada nepamiršdavo naiviai ša-

lia kelio stovintiems pasakyti: "Klausykite, jis kalba tiesą. Klausykite ir darykite, kaip jis liepia". Tai buvo daug anksčiau, kai Pranciškus savo brolius jau vienus po du išsiuntė sakyti pamokslų. Prieš tai jis kiekvieną atskirai mokė. Paskui, kiekvieną apkabindamas, kiekvienam sakė: "Dievas tave aprūpins".

46. Nuotykiai sakant pamokslus

Pasiųstieji broliai ne visur buvo vienodai sutinkami. Vienur žmonės jų klausė su didele pagarba, kitur juos palaikė kvailiais ar vagimis. Pirmą kartą juos pamačiusius žmones kartais apimdavo siaubas. Dėl jų švelnumo vaikai darėsi įžūlūs, tampė jų abitus arba net mėtė akmenimis. Bet broliai nepyko. Jie maloniai šypsojosi ir vėl sakė pamokslus. Jie giedojo gražias giesmes, kurių juos išmokė Pranciškus. Jie buvo viskuo patenkinti ir dėkojo Dievui už viską.

47. Gyvenimas prie Rivo Torto

Kai jie sugrįžo po pamokslų sa-

kymo, Pranciškus su jais apsigyveno ramioje vietoje prie Rivo Torto. Ten jie rado pastogę, kur galėjo praleisti naktį. Galėjo ramiai be išsiblaškymų melstis ir mąstyti apie nuostabius Dievo kūrinius. Pats Pranciškus ištisas valandas mąstė. Jis apverkė savo nuodėmes ir prašė atleidimo. Naktį jis pažvelgdavo į savo miegančius sekėjus ir pats save klausdavo, kokia teise jis tapo tokių šventų vyrų vadovu.

48. Neturto apgynimas

Kartą vysk. Guidas kalbėjo Pranciškui: "Gyvenimas, kokį jūs gyvenate, yra per sunkus. Jūs nieko neturite, o jūsų skaičius auga, žmonės pavargs jums duodami išmaldą. Galimas daiktas, kad jie ir dabar jau skundžiasi, jog jūsų jau tiek daug". Pranciškus jam atsakė: "Jei mes turėsime turtų, mums reikės ginklų apsiginti. Tas trukdys mylėti Dievą ir žmones, kaip mes norime". Vyskupas susimąstė. Jis tu-

rėjo turtų ir gavo iš jų pelno. Tada jis prisiminė, ką Kristus yra pasakęs apie neturtą. Todėl palaimino Pranciškų ir jo neturtą.

49. Pranciškaus įsakytas darbas

Pranciškus ir jo broliai elgetaudavo tik tada, kai nerasdavo darbo ir neturėdavo laiko dirbti, kai eidavo sakyti pamokslų. Pranciškus reikalavo, kad broliai užsidirbtų kasdieninę duoną. Jis norėjo, kad kiekvienas brolis išmoktų padoraus amato. Vėliau, kai jo ordinas išaugo, jis buvo labai griežtas tiems, kuriuos jis vadino "broliais musėmis", kurie norėdavo valgyti, bet

nenorėdavo dirbti. Jis rėmėsi šv. Pauliaus žodžiais: "Jei kas nedirba, tegul ir nevalgo".

50. Beturčių gyvenimo laimė

Brolių skaičius greitai augo. Kiekvienas jų, grįždamas iš pamokslų sakymo, parsivesdavo naujų kandidatų. Barakas prie Rivo Torto buvo pripildytas. Pranciškus paskyrė kiekvienam vietą poilsiui, užrašydamas ant sienos jų vardus. Ši pranciškonų šeima buvo graži; joje

viešpatavo visus jungianti meilės dvasia. Jie buvo jauni ir stiprūs, jiems nebuvo sunku miegoti ant plikos žemės. Po ilgo dienos darbo ar pamokslų sakymo jiems buvo skanus paprastas maistas. Pranciškaus dvasia ir meilė "darė kiekvieną laimingą".

51. Kelionė į Romą

Kaip vyskupas Guidas pramatė, sunkumai atsirado. Broliai nuolat išdalydavo vargšams savo drabužius. Kaip jie galėjo juos įsigyti? Reikėjo mokyti naujokus, atleisti netinkamus, rūpintis ligoniais. Tam reikėjo taisyklių. Reikėjo Regulos. Pranciškui šie klausimai rūpėjo. Bijodamas klaidų, jis nutarė apie tai atsiklausti popiežiaus. Tada 1210 m. Pranciškus su mažu savo sekėjų būreliu iškeliavo į Romą. Keliaudami į Amžinąjį Miestą, jie meldėsi ir dainavo.

52. Pagalba Romoje

Laimingu sutapimu Romoje broliai sutiko Asyžiaus vysk. Guidą, kuris buvo atvykęs pas popiežių Inocentą III pasitarti savo vyskupijos reikalais. Kadangi vyskupas labai pasitikėjo Pranciškum, jis norėjo, kad jis ir jo sekėjai pasiliktų jo vyskupijoje. Jis žinojo, kiek daug gero jie jau buvo padarę Bažnyčiai. Užtikrino juos, kad jis jais pasitiki, ir pažadėjo padaryti viską, kas reikalinga audiencijai pas popiežių gauti. Vyskupas taip pat pažadėjo duoti apie juos gerą liudijimą, nes nuoširdžiai norėjo jiems padėti.

53. Klaidatikiai

Tuo metu Bažnyčią vargino dvi

atskalos. Viena — albigiečių, kuri skelbė, kad buvę du Dievai — geras Dievas, kuris sukūrė sielą, ir blogas, kuris sukūrė kūną ir regimąjį pasaulį. Jie atmetė moterystę ir šeimos gyvenimą, sakydami, kad jos sukūrimas buvęs prakeikimas. Kita atskala buvo pradėta Petro Valdo, Lijono pirklio. Jo sekėjai valdiečiai neigė daugelį sakramentų, atmetė kunigystę ir, užuot skelbę atgailą ir atsivertimą, kaip darė Pranciškus, smerkė turtinguosius ir kaltino Bažnyčią, kad ji esanti perdaug turtinga.

54. Vyskupo Guido pagalba

Kadangi tomis dienomis įvairūs fanatikai ir regėtojai be Bažnyčios leidimo sakė pamokslus, dėl to suprantama, kad popiežiui galėjo kilti įtarimas, jog ir Pranciškus galėjo būti vienas iš tokių. Tada Asyžiaus vyskupas Guidas prikalbėjo Šv. Pauliaus kardinolą, kad jis ištirtų Pranciškaus mokslą. Kada kardinolas įsitikino, kad Pranciškus skelbė sveiką katalikišką mokslą, jis nuvyko pas popiežių ir tarė: "Aš atradau labai tobulą žmogų, ir aš tikiu, kad Viešpats jį nori pavartoti Bažnyčios gerovei visame pasaulyje".

55. Audiencija pas popiežių

Popiežius maloniai priėmė Pranciškų, kuris, apsuptas sekėjų, nuo-

lankiai atskleidė savo programą. Popiežius buvo giliai paveiktas ir tarė: "Mano vaikeliai, gyvenimas, kurį jūs renkatės, atrodo per sunkus. Jis galbūt įmanomas jums, bet aš galvoju apie tuos, kurie ateis po jūsų. Jie galbūt neturės tokio uolumo". Pranciškus atsakė, kad Kristus yra pažadėjęs amžiną laimę tiems, kurie ištikimai eis šiuo gyvenimo keliu, ir jis neatsakys savo malonės tiems, kurie stengsis siekti šio idealo.

56. Kardinolų diskusijos

Prieš galutinį Pranciškaus gyvenimo kelio patvirtinimą, popiežius

liepė jam melstis ir vėliau sugrįžti pas jį. Tuo metu popiežius atsiklausė kardinolų nuomonės. Buvo iškelta daug abejonių. Jie sakė, kad keliaujančių elgetų gyvenimas nėra tinkamas vienuoliams, kuriems reikia studijų namų. Bijojo, kad Pranciškaus sąjūdis nesibaigtų kaip valdžiečių. Į tai kardinolas Colonna atsakė: "Jei tiesa tai, ką jūs sakote, tada išeitų, kad Evangelijos patarimų įgyvendinimas yra

negalimas. Bet to mes negalime tvirtinti nepaneigdami Kristaus žodžių".

57. Popiežiaus sapnas

Šios diskusijos labai paveikė popiežių. Tą naktį jis sapnavo, kad, stovėdamas Šv. Jono Laterano bazilikos priekyje, matė ją svyruojančią ir griūvančią. Tai matydamas, jis tapo tarsi paralyžiuotas ir negalėjo nei šaukti, nei melstis. Staiga apsireiškė vargšas žmogelis, kaimietiškai apsirengęs. Jis atrėmė didžiulį pastatą ir sulaikė nuo sugriuvimo. Svyruojanti bazilika atsi-

stojo ant savo pamatų. Šis mažas žmogelis atsigręžė į popiežių — jis buvo Pranciškus.

58. Patvirtinimas ir vardas

Kai popiežius vėl priėmė Pranciškų ir jo brolius, jis juos apkabino ir palaimino. Jie visi pasižadėjo jo klausyti. Ir ne tik Pranciškui, kuris buvo diakonas, bet ir jo broliams, Pranciškaus išmokytiems, leido sakyti pamokslus. Ga-

vę kunigišką tonzūrą, jie aplankė apaštalų kapus. Tada jie pasivadino Mažesniaisiais Broliais, norėdami būti žemesnės klasės žmonėmis — *minores*, kad atsiskirtų nuo aukštesnės klasės, kurie vadinosi *maiores*.

59. Pagunda Sabinos kalnuose

Grįždami namo, jie buvo sužavėti gamtos grožio taip, kad jiems buvo atėjusi pagunda apsigyventi Sabinos kalnuose ir, tapus atsiskyrėliais, melstis ir gėrėtis gamtos vaizdais. Tačiau Pranciškus greitai suprato, kad tai piktojo pagunda, piktojo, kuris norėjo sutrukdyti atlikti popiežiaus jiems pavestą pasiuntinybę. Dėl to jis tarė: "Mūsų misija sakyti pamokslus, atimti iš

velnio sielas ir grąžinti jas Dievui. Mes eikime savo keliu". Netrukus prieš jų akis atsistojo pažįstami Asyžiaus vaizdai ir Rivo Torto namelis.

60. Pirmasis kunigas

Netrukus brolius pradžiugino pirmojo kunigo, brolio Silvestro, į ordiną įstojimas. Jis buvo tas, kuris iš Pranciškaus reikalavo perdaug pinigų už akmenis Šv. Da-

mijono bažnytėlei pataisyti. Būdas, kuriuo anuomet Pranciškus jam atsakė, sukėlė jame sąžinės graužimą dėl gobšumo. Dabar jis suprato, kad negali tarnauti Dievui ir turtui. Pranciškus dabar visų maloniai buvo priimamas. Mokyti vyrai klausėsi jo su nuostaba. Jie tvirtino, kad jis buvo toks pamokslininkas, kuris turėjo paslaptingą dovaną paveikti žmonių širdis.

61. Gubbio gyventojų siaubas

Didelį pasisekimą Pranciškus turėjo Perugijos, Sienos, Arezzo ir Gubbio miestuose. Gubbio buvo ta vieta, kur Pranciškus plėšrųjį vilką sutaikė su gyventojais. Šis mažas miestelis buvo gąsdinamas labai plėšraus vilko. Jis ne tik

užpuldavo ir išpjaudavo bandas, bet ir žmones, ganančius avis. Žmonės gyveno nuolatinėje baimėje, nes šis baisus vilkas vėl ir vėl užpuldinėdavo bandas ir sudraskydavo žmones. Visi bandymai jį sugauti buvo be pasekmių.

62. Sutartis su vilku

Kai Pranciškus išgirdo apie šią žmonių baimę, jis atvyko į Gubbio.

Nuošalioje vietoje, už miesto mūro vartų, jis sutiko vilką. Palaiminęs jį kryžiaus ženklu, maloniai į jį prabilo: "Broli Vilke, ateik čia. Aš tave Kristaus vardu prašau nedraskyti nei manęs, nei kitų". Vilkas nuolankiai prie jo prisiartino. Pranciškus pabarė jį už visas padarytas piktadarybes ir pažadėjo, kad Gubbio gyventojai jam parūpins maisto, jei jis nustos grobti gyvulius ir žmones. Vilkas, reikšdamas pritarimą, pakėlė savo leteną. Paskui Gubbio gyventojai jį maitino, kol jis pasenęs nugaišo.

63. Patrauklūs žodžiai ir pavyzdžiai

Pirmieji Pranciškaus sekėjai buvo įkvėpti jo gražių žodžių ir pavyzdžių, kuriuos jis parodydavo kiekvienam sutiktajam. Pranciškus savo

sekėjus geroje nuotaikoje sugebėdavo palaikyti ir tada, kai jiems trūkdavo maisto. Dažnai jų maišai būdavo tušti, kai jie sugrįždavo iš elgetavimo. Bet jie negalėjo skųstis, kai matė Pranciškų karštai dėkojant Dievui už dubenėlį ropių. Kaip jie galėjo skųstis blogu oru, kai jie matydavo Pranciškų prausiantis vandeniu, privarvėjusiu per kiaurą stogą.

64. Jautrus tėvas

Pranciškus visada rūpinosi būtiniausiais brolių reikalais. Jie nieko

nuo jo neslėpdavo. Dažnai jis atspėdavo jų mintis ir troškimus. Vienas naujokas, vardu Ričardas, ėmė galvoti, kad Pranciškus jo nemyli ir ruošiasi jį atleisti. Jis buvo nusiminęs. Pranciškus pasišaukė jį ir tarė: "Tu esi mano mylimas sūnus ir man labai malonus. Ateik pas mane, kada tik nori. Aš tave visada priimsiu". Šie Pranciškaus žodžiai džiaugsmu pripildė brolio Ričardo širdį ir padarė jį laimingą.

65. "Aš mirštu!"

Vieną naktį jaunas broliukas šaukė: "Aš mirštu! Aš mirštu!" Pranciškus, greitai užsidegęs žiburį, atėjęs pas jį, paklausė: "Kokia da-

bar nelaimė atsitiko pasaulyje?" "Aš manau, aš manau, kad aš mirštu. Aš taip esu išalkęs". Pranciškus, kad padrąsintų sumišusį brolį, atsisėdo prie stalo ir visus pakvietė valgyti. Tada jis jiems tarė: "Kiekvienas tegul sprendžia apie savo kūno reikalus. Tie, kuriems daugiau reikia maisto, tenesistengia tiek pasninkauti, kaip kiti, kuriems mažiau jo reikia".

66. Artimo meilė

Kitą kartą Pranciškus nusivedė sergantį brolį į vynuogyną, kad suvalgytų kelias kekes vynuogių ir sustiprėtų. Ir vėl, kad padrąsintų sumišusį broliuką, pats Pranciškus valgė su juo. Šį įvykį ir senatvėje anas broliukas su ašaromis akyse prisimindavo. Kai kurie Pranciškaus veiksmai paskatindavo jo sekėjus lenktyniauti artimo meilėje. Vieną dieną du brolius, einančius keliu, mušeikos pradėjo mėtyti akmenimis. Įvyko nuostabus dalykas: vienas brolis užstodavo kitą, kad į aną sviedžiamas akmuo jo nepaliestų. Ir tos lenktynės truko, kol chuliganams pritrūko akmenų.

67. Pranciškaus išvaizda

Pranciškus buvo savo broliškos bendruomenės širdis. Visi broliai su meile jo klausė. Jie įvykdydavo ne tik jo įsakymus, bet ir visus jo pageidavimus ir troškimus. Švelniai jie jį vadino "Poverello" — beturčiu. Jo ūgis buvo vidutinis, akys juodos ir gyvos, nosis tiesi, dantys labai balti, barzda trumpa. Jo išvaizda kilni. Žvilgsnis gilus ir permatantis. Jį matydami, visi

maloniai jausdavosi. Jo žvilgsnis suprato ir įvertino kiekvieną.

68. Pastogės išsižadėjimas

Kartą būrelis brolių pasirinko nuošalią lūšnelę ir norėjo joje atlikti dvasinį susikaupimą. Bet vieną dieną, kai broliai kiekvienas savo kampelyje meldėsi, kažkoks ūkininkas įėjo į vidų ir įsivedė savo asilą, taip kalbėdamas: "Čia mes, Grisone, gerai galėsime jaustis". Broliai be žodžių pakilo ir išėjo iš lūšnelės, parodydami, kad jie nėra

prisirišę prie pasaulinių dalykų. Pranciškaus dvasioje jie maloniai užleido ūkininkui ir jo asilui šią lūšnelę. Jausdamiesi laimingi, kad Dievas taip patvarkė, jie sugrįžo prie Porciunkulės, kuri laikoma ordino "lopšiu".

69. Angelų Karalienės vienuolynas

Angelų Karalienės bažnytėlė ir aplink ją esantis žemės sklypelis — Porciunkulė — priklausė vienuoliams benediktinams. Jų abatas Pranciškui leido naudotis vieta ir norėjo jam ją padovanoti, bet Pran-

ciškus nenorėjo priimti. Jis atsisakė priimti nuosavybėn bet kokią dovaną. Broliai čia pasistatė trobeles iš supintų šakų ir apdrėbė moliu, o stogą uždengė lapais. Jie miegojo ant žemės. Tai buvo pirmasis pranciškonų vienuolynas. Dėl tokio griežto neturto, ar gal dėl to, kad Pranciškaus dvasia buvo artima Kristaus dvasiai, brolių skaičius greitai pradėjo augti.

70. Pranciškaus broliai

Kai kurie broliai, kaip brolis Ru-

finas, brolis Leonas (kurį Pranciškus vadino Dievo Avele), brolis Juniperas (kurio keistokas elgesys sukeldavo juoką), plačiai pagarsėjo. Vėliau jų gyvenimas buvo aprašytas plačiai paplitusioje knygoje — "Šv. Pranciškaus gėlelės". Joje užrašyti šių brolių pasakiški nuotykiai. Ten galbūt jie yra daugiau legendariški, bet juose atsispindi Pranciškaus sekėjų paprastumas ir pasaulio paniekinimas. Svarbiausia tas, kad jie išreiškė pranciškoniškojo gyvenimo džiaugsmą.

71. Brolių jautrumas

Broliai taip pat buvo giliai persiėmę krikščioniška dvasia taip, kad jie niekur nedrįso matyti blogo.

Jie su nuoširdžia meile priimdavo visa, kas tik jiems buvo sakoma. Kartą vienas nuoširdus brolis buvo išbartas kunigo, kuris jį pavadino hipokritu — apsimetėliu. Dėl to tas brolis taip buvo giliai paveiktas, kad jis balsu pradėjo raudoti. "Ko tu taip verki?", paklausė jį kitas brolis, buvęs su juo. "Aš verkiu, kad aš esu hipokritas. Aš tai žinau, kad aš esu hipokritas, nes tai pasakė kunigas, o kunigas negali meluoti".

72. Brolis Egidijus

Ir ką mes galime pasakyti apie brolį Egidijų? Apie jį yra tiek gražių pasakojimų, kad neįmanoma jų čia pakartoti. Pasakojama, kad jis buvo pakviestas į svečius kardinolo ir gyveno jo namuose. Kiek-

vieną dieną jis sugalvodavo kokį darbą, kad užsidirbtų sau maistą, ir ką gaudavo, atsinešdavo ant stalo. Vieną rytą, labai smarkiai lyjant, kardinolas, šypsodamasis, tarė: "Šiandieną turėsi valgyti tai, ką aš duosiu, nes, taip lyjant, negali išeiti laukan". Bet brolis Egidijus nuėjo į virtuvę ir ten užsidirbo maistą, galąsdamas peilius.

73. Dievo dainininkas ir muzikantas

Brolis Egidijus visada buvo linksmas. Jis visur atrasdavo džiaugsmo priežastis. Gyvuliai, kuriuos jis taip

labai mylėjo, jam teikė didelį džiaugsmą. Jis taip pat kalbėjosi su jais, kaip jis girdėjo tai darant daugelį kartų Pranciškų. Žinomas jo pasikalbėjimas su pora balandžių Perugijoje. Jis jautėsi visada laimingas ir eidamas per mišką dainuodavo visu balsu. Mėgdavo kurti dainas, jei kur keliaudavo. Kartais jis vaizduodavosi grojąs smuiku, nors tai buvo tik du sukryžiuoti pagaliukai.

74. Brolio Egidijaus išmintis

Nežiūrint to, kad brolis Egidijus buvo toks paprastas, jis buvo labai išmintingas. Kai jis paseno ir pražilo, du vyskupai atėjo pas jį su vizitu. Atsisveikindami jie jį paprašė už juos pasimelsti. Tada jis jiems atsakė: "Man neįprasta už jus melstis. Jūs turite didesnį tikėjimą ir stipresnę viltį už mane". Vyskupai, truputį sumišę, paklausė: "Kodėl tu taip sakai? Ką tu manai tai sakydamas?" Brolis Egidijus atsakė: "Gerai, jūs esate turtingi ir garbingi ir, nežiūrint to, jūs turite viltį būti išganyti, o aš beturtis bijau pražudyti savo sielą".

75. Brolis Maseo pamokslininkas

Kitas įdomus Pranciškaus sekėjas buvo brolis Maseo. Šalia kitų Dievo dovanų jis buvo apdovanotas iškalba. Dažnai išeidamas sakyti pamokslų su Pranciškum, patraukdavo dideles minias klausytojų. Dėl to jis turėjo didesnį pasisekimą ir elgetaudamas. Kiap Pranciškus grįždavo tik su keliais sudžiūvusios duonos gabalėliais, tai brolis Maseo parsinešdavo didelius

šviežios duonos kepalus. Pranciškus, bijodamas, kad brolis Maseo nepradėtų didžiuotis savo talentais, paskyrė jį durininku, virėju ir namų valytoju.

76. Kelio pasirinkimas

Vieną dieną Pranciškus ir brolis Maseo, eidami keliu, priėjo kryžkelę. "Kuriuo keliu eisime?" paklausė Maseo. "Tuo, kuriuo nurodys mums Viešpats", atsakė Pranciškus. Bet kaip mes tai sužinosime?" "Labai paprastai. Tu sukis aplink, kol aš tau pasakysiu 'sustok' ". Brolis Maseo pradėjo suktis aplink, kol Pranciškus tarė: "Sustok! Dabar pasakyk, į kurią pusę esi atsisukęs". Apsvaigęs nuo

sukimosi, brolis atidarė akis ir tarė: "Į Sienos miestą". "Gerai, broli Maseo, atrodo, jog Dievas nori, kad eitume į Sieną".

77. Nupjauta kiaulės koja

Pranciškui buvo labai malonus brolis Juniperas. Jis sakė: "Aš norėčiau turėti visą mišką tokių ju-

niperų". Bet brolis Juniperas, geras ir paprastas broliukas, vieną kartą Pranciškų pastatė keblion padėtin. Vienas sergąs brolis jam, kaip virėjui, pasakė, kad jis labai norėtų valgyti kiaulės koją. Tuo susirūpinęs brolis Juniperas pamatė laukuose bevaikščiojančią kiaulę. Pagavęs kiaulę, nupjovė jai koją ir išvirė sergančiam broliui. Kiaulės žviegimas atkreipė ūkininko dėmesį, ir jis išbėgo pažiūrėti, kas jai nutiko. Įspėdamas Juniperą už tai, Pranciškus liepė atsiprašyti savininką.

78. Brolio Junipero atsiprašymas

Ūkininkas buvo įtūžęs: "Tu kvaily", šaukė jis, "tai yra mano kiaulė!" Brolis Juniperas ramiai paaiškino, jog jis manė, kad kiaulė buvo paklydusi, o brolis taip norėjo kojos, ir pridėjo: "Šalia to, mano mielas broli, kiaulė buvo sukurta žmogui, — iš tikro visi kūriniai buvo sukurti žmogui". Bet ūkininkas dar labiau pyko ir sakė: "Tu esi vagis". "Aš matau, jūs nesu-

prantate", tarė brolis Juniperas ir vėl pradėjo aiškinti, kad ligonis taip norėjęs kiaulės kojos, jog jis iš meilės jam nupjovęs kiaulei koją. Jis taip gudriai kalbėjo, kad ūkininkas, nusiraminęs, atsiprašė ir padovanojo jam visą kiaulę.

79. Gudrus virėjas

Vieną dieną brolis Juniperas suprato, kad jis per daug laiko praleidžia virdamas broliams maistą. Tada jis nutarė išvirti broliams maisto 15-ikai dienų. Paėmė didelį katilą, pridėjo jį neplautos mėsos, nepeštų ir neišdarinėtų vištų, iš daržo išrautų daržovių ir viską išvirė. Maistas išėjo toks, koks turėjo būti. Jis jautėsi labai laimingas, bet tapo nepatenkintas, kai broliai, atėję valgyti, suko nosis nuo jo viralo. Supratęs savo klaidą, jis atsiklaupė ant kelių ir prašė atleidimo.

80. Brolio Junipero filosofija

Gal jis nebuvo toks paprastas, koks atrodė. Gal jis norėdavo pamokyti, neleisdamas suprasti, kad tai daro. Vieną dieną viršininkas

jį piktai išbarė. Sutemus brolis Juniperas su žvake rankoje nunešė viršininkui dubenėlį sriubos ir tarė: "Tėve, jūs taip šiandien pavargote mane bardamas, dėl to aš jums atnešiau karštos sriubos atsigaivinti". Bet viršininkas, dar labiau supykęs, liepė jam išsinešdinti iš kambario. Tada brolis Juniperas ramiai tarė: "Sriuba išvirta. Jei jūs nenorite, aš ją suvalgysiu. Malonėkite palaikyti žvakę, kol aš baigsiu valgyti".

81. Šventasis ar keistuolis

Beveik visi apylinkės gyventojai pažino brolį Juniperą. Žmonės iš arti ir toli ateidavo jo pamatyti. Jie labiau norėjo su juo maloniai praleisti laiką, kaip iš jo pasimokyti. Kartą, kai daug žmonių susirinko, jis nėjo jų pasitikti, bet pasišaukė vieną berniuką, ištiesė lentą ant nupjauto storo medžio gabalo ir, pats atsisėdęs ant vieno lentos galo, o berniukui liepęs atsisėsti ant kito, tol suposi, kol susirinkusiems nusibodo žiūrėti ir jie išsiskirstė. Eidami namo, jie sakė: "Įdomu, ar šis brolis yra šventas, ar keistuolis".

82. Pranciškaus pamėgdžiotojas

Brolis Jonas, vadinamas Semplice — Paprastu, paliko savo ūkį ir jaučius giminėms ir prisijungė prie Pranciškaus brolių grupės. Jis galvojo, kad jam reikia daryti viską, ką tik matė darant Pranciškų. Klaupėsi ant kelių, kėlė rankas į dangų, valgė ir net kosėjo kaip Pranciškus. Pačiam Pranciškui buvo sunku jį įtikinti, kad tai nebuvo geras būdas taip jį pamėgdžioti.

83. Pranciškaus ir brolio Leono malda

Vieną kartą Pranciškus ir brolis Leonas, kažkur keliaudami, apsižiūrėjo, kad jie pamiršo brevijorių ir neturi iš ko melstis. Tada Pranciškus broliui Leonui tarė: "Taip mes melsimės! Aš sakysiu: broli Pranciškau, tu esi toks nusidėjėlis, kad esi nusipelnęs pragarą. Tu at-

sakysi: tikrai taip yra, tu nusipelnęs būti patalpintas pragare". Ir taip jie sutarė melstis. Bet, kai Pranciškus pasakė minėtus žodžius, brolis Leonas atsakė: "Ne, broli Pranciškau, Dievas tiek daug gero per tave padarė, kad tu eisi į dangų!"

84. Brolio Leono nepaklusnumas

"Ne!" sušuko Pranciškus: "Aš tau po paklusnybe įsakau, kai aš

sakysiu 'Pranciškau, tu užsitarnavai pragarą', tu turi atsakyti: 'Taip, tai tiesa, tu užsitarnavai pragarą'." Brolis Leonas pažadėjo taip sakyti, bet jis negalėjo kitaip atsakyti kaip tik: "Broli Pranciškau, tu būsi laimingas danguje tarp palaimintųjų". Nieko nepadėjo nei Pranciškaus pabarimas, bei broliškas prašymas, nes brolis Leonas vis atsakydavo priešingai. Pranciškus ėmė raudoti: "Kaip aš galiu tikėti, kad Dievas manęs pasigailės? O tu, broli Leonai, dar mane kankini!" "Bandau daryti, ką galiu, bet Dievas priverčia mane sakyti tai, kas jam patinka, ne kas mums", atsakė brolis Leonas.

85. Tobulas džiaugsmas

Kartą Pranciškus broliui Leonui aiškino, kas yra tobulas džiaugsmas. "Tobulas džiaugsmas nėra šventumas, ar stebuklų darymas, ar visų kalbų mokėjimas ir gamtos paslapčių žinojimas. Bet štai paklausyk, kas jis yra. Jei mes nueitume į Porciunkulę, drebėdami nuo šalčio, ir durininkas mūsų neįsileistų į vidų, jei, mums prašant, nuvarytų šalin, vadindamas mus va-

gimis, išmurdytų sniege ir muštų lazda, o mes visa tai kantriai ir su meile, apmąstydami Kristaus kentėjimus, pakęstume, tada, broli Leonai, įsidėmėk, būtų tobulas džiaugsmas".

86. Jaunos mergaitės susižavėjimas

Asyžiuje buvo graži, pamaldi, aukštos kilmės mergaitė, vardu Klara. Jos giminės stengėsi ją išleisti už vyro. Ji buvo jau 18 metų, turėjo tris seseris ir vieną brolį.

Asyžiaus katedroje, klausydama Pranciškaus pamokslų, jo žodžių buvo giliai paveikta. Ji pajuto, jog Viešpats nori, kad ji, savo gyvenimą jam paaukojusi, gyventų kaip jaunasis pamokslininkas. Jos giminaičiui broliui Rufinui tarpininkaujant, ji galėjo aplankyti Porciunkulę ir iš Pranciškaus gauti gerų patarimų savo pašaukimui įvykdyti.

87. Verbų sekmadienis

Pranciškus ją padrąsino ir paruošė vienuoliniam gyvenimui. Verbų sekmadienį, 1212 m. kovo 18 d., Klara pasiryžo palikti pasaulį. Niekas nežinojo jos intencijos. Kartu su motina ir seserimis, kaip paprastai, ji katedroje klausė mišių.

Paskendusi maldoje, ji pamiršo nueiti prie grotelių ir iš vyskupo rankų paimti palmės šakelę. Vyskupas Guidas, ją pagerbdamas, pats atnešė jai palmę. Mat, Pranciškus buvo jam atidengęs jos sielos paslaptį.

88. Klaros pabėgimas

Tą naktį Klara per numirėlių duris (per kurias Asyžiuje išnešami

tik numirėliai) pabėgo iš namų ir atvyko į Porciunkulę. Čia broliai su degančiomis žvakėmis rankose ją pasitiko ir nuvedė prie Marijos Angelų Karalienės altoriaus. Ten Pranciškus ją apvilko paprastu vilnoniu drabužiu, sujuosė juosta, nukirpo plaukus ir uždėjo vienuolės gaubtuvą. Paskui Klara, padariusi vienuolinius įžadus, apsigyveno netolimame seserų benediktinių vienuolyne, kur seserys apsiėmė ją globoti.

89. Kristaus sužieduotinė

Kai giminės sužinojo, kur ji yra, jie atvykę reikalavo, kad ji grįžtų namo. Jie nedrįso jėga įsiveržti į vienuolyną jos pagrobti, nes užtai grėsė ekskomunika, atskyrimas nuo Bažnyčios. Tada Klara pakėlė vienuolės nuometą ir, parodžiusi nukirptą galvą, tarė: "Dabar aš esu Kristaus sužieduotinė!" Tai išgirdę, giminės pasitraukė. Po 15 dienų pas Klarą atbėgo ir jos jaunesnioji sesuo Agnietė. Tada šeima visai įtūžo. Mat, Agnietė buvo susižiedavusi, ir vestuvių diena buvo sutarta.

90. Agnietės išgelbėjimas

Įpykęs dėdė, lydimas kelių vyrų, nutarė jėga Agnietę pargabenti na-

mo. Kai jis su kitais atvyko, seserys benediktinės išsigandusios išbėgiojo. Nors Agnietė priešinosi, bet ji jėga buvo išplėšta iš vienuolyno. Kai tai vyko, Klara karštai meldėsi už savo seserį. Staiga, kai vyrai buvo pasiruošę Agnietę išnešti, jos kūnas pasidarė sunkus, kaip didelis akmens gabalas, kurio vyrai nepajėgė pakelti. Įtūžęs dėdė pakėlė ranką smūgiui, bet jo ranka tuoj tapo suparalyžiuota. Taip, neįveikę Agnietės, paliko ją vienuolyne.

91. Šv. Damijono vienuolynas

Netrukus Pranciškus pasirūpino, kad Klara galėtų apsigyventi prie Šv. Damijono bažnytėlės. Daugelis jaunų mergaičių, Klaros ir jos sesers Agnietės pavyzdžio paveiktos, palikusios pasaulį, panoro jomis sekti. Taip buvo įkurta Vargšių Klarisių vienuolija, oficialiai vadinama antruoju šv. Pranciškaus or-

dinu. Jaunos mergaitės, atsižadėjusios bet kokios nuosavybės ir įstojusios į Šv. Damijono vienuolyną, maitinosi savo darže užaugintomis daržovėmis ir gerų žmonių išmalda. Didesnę dienos ir nakties dalį jos praleisdavo besimelsdamos.

92. Klarisių gyvenimas

Seserys siuvo bažnytinius rūbus, paruošė altorių uždangalus, papuošdamos juos apvadais, kurie šv. Pranciškui labai patiko. Be to, jos rūpinosi vargšais ir slaugė ligonius.

Pranciškus Klarą paskyrė abate — viršininke. Jos pareiga buvo prižiūrėti seseris ir duoti joms gerą pavyzdį. Ji, kaip šv. Pranciškus, buvo labai pamilusi neturtą. Neturto paslapties anais laikais bendruomeniniame vienuolių gyvenime nesuprato net Bažnyčios vadovybė. Tik po ilgų Klaros prašymų popiežius Inocentas III patvirtino neturto privilegiją. Seserų Klarisių regulą.

93. Klaros atgailos gyvenimas

Klara, kaip ir kitos seserys, dirbo visus rankų darbus. Ji tarnavo prie stalo, slaugė ligones, plovė

iš elgetavimo grįžusių seserų kojas. Ji pasirinkdavo sunkiausius siuvinėjimo darbus. Net ir sirgdama ruošė altorių uždangalus. Griežtai pasninkaudavo. Jos maistas buvo duona ir vanduo. Miegojo kietoje lovoje. Tai patyręs Pranciškus prašė vyskupą, kad jis jai įsakytų sau neužsidėti tokios sunkios atgailos. Gavusi įsakymą mažinti išorėje matomą atgailą, Klara po drabužiais nešiojo aštrų kiaulės odos diržą.

94. Pranciškaus pamokslas seserims

Pranciškus, matydamas Klaros sugebėjimą, jai pavedė pilną vienuolyno valdymą. Iš nusižeminimo jis nenorėjo kištis į seserų valdymą. Jis pradėjo labai retai lankytis Šv. Damijono vienuolyne, dėl to seserys jautėsi apleistos. Vieną kartą Klara jį privertė ateiti ir pasakyti pamokslą. Jis suprato, kad seserys iš jo pamokslo per daug nori turėti žemiško malonumo. Atvykęs jis paprašė pelenų ir, apsibarstęs jais galvą, sukalbėjo Dovydo atgailos psalmę — tai buvo jo pamokslas.

95. Ekstazės gaisras

Klara dažnai prašė Pranciškų su ja valgyti, bet jis vis atsisakė. Tačiau vieną vakarą jis sutiko, parūpino maisto, kuris buvo padėtas ant žemės. Kai viskas buvo paruošta, Pranciškus pradėjo taip nuoširdžiai kalbėti apie Dievo gerumą, kad visi pamiršo valgį ir pakilo ekstazėn. Asyžiaus gyventojai, išvydę liepsnas virš miško, manė, kad degė bažnyčia. Jie atbėgo gesinti, bet nebuvo gaisro. Jie išvydo Pranciškų, kalbantį Klarai ir ki-

tiems, kurie jo klausė dvasios pagavime.

96. Saracėnų nugalėtoja

Saracėnai, užėmę Asyžių, naikino ir plėšė jo apylinkes. Jie prisiartino ir prie Šv. Damijono seserų vienuolyno. Išgąstis apėmė seseris, ir jos, apspitusios sergančios Klaros lovą, maldavo pagalbos. Tada ji paprašė atnešti jai

monstranciją su Švč. Sakramentu. Ją laikydama drebančiomis rankomis, atėjo prie vienuolyno durų ir meldėsi už savo dvasios dukteris. Saracėnai, reginio pritrenkti, nelietė seserų vienuolių ir nepadegė jų vienuolyno.

97. Šventa mirtis

Klara 27 metus ilgiau gyveno už šv. Pranciškų. Mirė 1253 m. po ilgos ir sunkios ligos. Prieš mirtį ji pasakė: "Nuo to laiko, kai aš per Pranciškų pažinau savo Viešpatį Jėzų, joks skausmas, jokia atgaila man nebuvo per didelė". Ją sergančią aplankė pats popiežius. Pirmieji Pranciškaus draugai — Leonas, Angelas, Juniperas — prie jos lovos skaitė Kristaus kančios istoriją. "Pasakok man daugiau apie Dievo gerumą", mirdama tarė broliui Juniperui. Ji mirė pakėlusi akis į dangų, sakydama, kad mato šventuosius, Švč. Mergelę ir Kristų ateinančius jos pasitikti.

98. "Štai Šventasis!"

Pranciškus 1211 ir 1212 m. daug kartų buvo išvykęs į įvairias Italijos vietas sakyti pamokslų. Daug kartų jis troško, kaip Klara, pasitraukęs nuo žmonių, gyventi ir atgailoti nuošalume. Bet ne tam jis buvo pašauktas. Dėl to jis vėl išvyko į Florenciją ir Pizą, bet, kai grįžo į Asyžių, žmonės būriais išbėgę šaukė: "Štai šventasis!" Pranciškui tai labai nepatiko. Jis sakė: "Eikite šalin savo keliais! Aš dar galiu tapti nusidėjėliu! Visa tai, ką aš darau, gali daryti nusidėjėlis. Jis gali pasninkauti, melstis ir verkti, bet visa tai niekai, jei jis nemylės Dievo".

99. Paniekinimo troškimas

Pranciškus norėjo, kad žmonės laikytų jį nusidėjėliu. Sirgdamas jis valgė vištienos. Kai pasveiko, pasišaukė brolį, kad tas užrištų jam ant kaklo virvę ir, vesdamas per miestą, šauktų: "Žiūrėkite į šį apsirijėlį, kuris, jums nežinant, prisiėdė vištienos!" Kai žmonės stebėjosi jo nusižeminimu, jis tarė broliui: "Jūs turite mane niekinti, kaip

niekam netikusį kvailį. Bent tada aš iš jūsų išgirsiu tiesą". Iš tikro, Pranciškus net ir po ilgų susikaupimų patyrė skaudžių gundymų. Jis bijojo, ar jis ištvers savo pasirinktame kelyje.

100. Pagundos nugalėjimas

Kartą, kai jis buvo stipriai gundomas palikti viską, ką buvo pradėjęs, žiemos metu išėjo laukan ir iš sniego nulipdė septynias žmonių figūras. Tada, rodydamas į didžiausią figūrą, tarė: "Tu esi mano žmona". Paskui kreipėsi į kitas dvi: "Jūs esate mano dukterys". Kitom dviem sakė: "Jūs esate mano sūnūs". Ir paskutinėm dviem: "Jūs

esate ištikimi mano tarnai. Bet kaip aš jus visus išmaitinsiu? Jūs esate išalkę. Kur aš jums imsiu drabužių? Jums šalta". Pagundos praėjo. Jis jautėsi laimingas, galėdamas tarnauti Dievui.

101. Pamokslas paukščiams

Yra užrašyta, kad Pranciškus kartais kalbėjo paukščiams. Kai pamatydavo jų didelį pulką laukuose, jis žinojo, kodėl tiek mažai jų matydavo mieste. Jis jiems kalbėjo:

"Mano broliai paukščiai, jūs turite būti dėkingi Dievui, kuris leidžia jums laisvai skraidyti, kuris davė jums gražias plunksnas ir nuostabius balsus, kuris duoda jums grūdų maistui ir vandens gėrimui ir yra sukūręs medžius jūsų lizdeliams". Pranciškus buvo visų tvarinių mokytoju. Jis juos visus ragino garbinti Dievą, kuris sukūrė visus daiktus. Šia prasme jis visus daiktus vadino broliais ir seserimis.

102. Triukšmaujančios kregždės

Pranciškus turėjo planus ne tik

Italijai, bet ir visam pasauliui. Tačiau jis dar turėjo palaukti daugiau sekėjų. Jis labiausiai troško sakyti pamokslus saracėnams (musulmonams). Jo dienomis visi kalbėjo apie kryžiaus karus. Jis norėjo suorganizuoti savo kryžiaus žygį, kuriame jo kariai būtų apsiginklavę Evangelija. Kelis kartus jis stengėsi tokiu žygiu sudominti žmones. Kartą, kelyje į Romą, jis sudraudė kregždes, kurios savo čiulbėjimu

trukdė žmonėms klausyti jo pamokslo, ir jos jo paklausė.

103. Dievo kūrinių meilė

Pranciškus buvo artimai susigyvenęs su gyvuliais. Šis draugiškumas, jo manymu, buvo gera Dievo mei-

lės išraiška už tvarinius. Tuo būdu jis griovė klaidingą albigiečių mokslą. Būdamas Sienoje, jis paruošė lizdą balandžiams. Rieti žvejo padovanotą žuvį paleido į upę ir palaimino. Jis mylėjo gėles ir kalbėjosi su jomis. Norėjo, kad broliai būtų sodininkai ir augintų gražias gėles.

104. Nepavykusi kelionė į misijas

Kai Pranciškus atvykdavo į Romą, tai jis sustodavo garbingos ponios Jokūbos Settesoli namuose. Ji jam daug kartų padėdavo, kai jis su reikalais atvykdavo pas popiežių. Nors ji žavėjosi Pranciškaus idealu, bet negalėjo tapti Neturtinga Klarise, nes buvo ištekėjusi ir turėjo šeimą. Dėl jos tvirto charakterio ir artimo meilės darbų Pranciškus, juokaudamas, ją vadino

"Broliu Jokūbu". Po paskutinio vizito pas popiežių Pranciškus su vienu broliu išplaukė į Rytus, nes jis senai norėjo skelbti Evangeliją musulmonams. Tačiau audra sudaužė laivą, ir jie kitu laivu turėjo grįžti į Italiją.

105. Pranciškaus baimė

Pranciškus, laukdamas progos vėl išplaukti į misijas, sakė pamokslą ir atvertė garsų poetą, žinomą kaip "eilių karalių". Jis tarė Pranciškui: "Broli, prašau paimti mane nuo

žmonių, kad geriau tarnaučiau Dievui". Pranciškus jam davė Pacifiko vardą. Tačiau Pranciškus nepasitikėjo aukštos kilmės ir mokytais vyrais. Jis bijojo, kad jie pamažu nepakeistų jo ordino dvasios, įvesdami aukštesnį mokslą ir filosofijos studijas su diskusijomis. Jis bijojo, kad šie dalykai neatitrauktų brolių nuo jų pašaukimo.

106. "Ne jums Dievo vaikų duona!"

Pranciškaus širdis ir rankos kitiems visada buvo atviros. Jis neskyrė nei vagių, nei plėšikų. Jo mokiniai ne visada taip elgėsi, kaip jų mokytojas. Vieną kartą į vienuolyną atėjo vagys ir prašė valgyti. Brolis Angelas, būdamas durininku,

su jais grubiai pasielgė. "Eikite šalin, jūs banditai! Dievo vaikų duona nėra tokiems, kaip jūs!" Vagys greitai pasišalino. Buvo labai nepatenkinti, nes neturėjo ko valgyti. Jie buvo įsitikinę, kad brolis Angelas buvo kietaširdis šykštuolis.

107. Suelgetautas maistas vagims

Netrukus po įvykio sugrįžo Pranciškus, nešinas maišeliu suelgetautos duonos ir buteliu vyno. Brolis Angelas papasakojo, kas atsitiko. Pranciškus nepatenkintas tarė: "Tu nepasielgei kaip tikras mažesnysis brolis. Tu turi būti geras nusidėjėliams, kad juos sugrąžintum Dievui. Eik, surask plėšikus ir atiduok šį mano suelgetautą maistą!" Brolis Angelas, išėjęs į mišką, pradėjo šaukti: "Broliai vagys, kur jūs esate?" Kai jie jį pamatė, tarė: "Tas brolis mus seka. Ką su juo darysime?" Bet brolis Angelas nenustojo šaukęs. Tada vagys nustebę tarė: "Pažiūrėkime ko jis nori".

108. Vagių atsivertimas

Juos sutikęs, brolis Angelas, atsiklaupė ant kelių, atsiprašė ir įteikė jiems maistą: "Jis yra jums, broliai vagys. Jį jums siunčia Pranciškus. Jis yra labai geras. Ne toks, kaip aš. Aš prašau jus man atleisti". Plėšikai greitai suvalgė maistą ir išgėrė vyną. "Vargšai plėšikai, jūs esate labai nelaimingi. Pranciškus jus prašo tarnauti Die-

vui ir mylėti artimą". Brolis Angelas taip gražiai kalbėjo, kad jie panoro pamatyti Pranciškų. Kai jie atvyko, jis, juos sutikęs, apkabino. Jie atsivertė ir paprašė, kad jis juos priimtų į vienuolyną.

109. Pranciškus Ispanijoje

Kadangi Pranciškui nepavyko išplaukti į Rytus, tai jis sausumos keliu pasiryžo vykti į Vakarus. Mat, jis žinojo, kad Maroko krašte atras

sultoną, mahometonų valdovą, kurį italai vadino Miramolinu. Tada Pranciškus 1213 ar 1214 m. žiemą išvyko į Ispaniją. Jis keliavo per pietų Prancūziją. Bet mums apie tą kelionę trūksta žinių. Tik žinoma, kad jis susirgo ir dar kartą negalėjo įvykdyti savo plano, atversti netikinčiųjų. Tai buvo Dievo valia, kuri jam parodė, kad jis dar nebuvo tam pasiruošęs.

110. Noras gauti atlaidus

Jau matėme, kaip labai Pranciš-

kus gailėjosi už savo nuodėmes, kurias buvo papildęs darbais ir mintimis. Savo atsivertimo pradžioje daug kartų verkdamas prašė Dievą atleidimo, kol vieną kartą išgirdo balsą: "Nebijok, tavo nuodėmės atleistos!" Tada jis meldėsi dar daugiau. Jis žinojo, kad Bažnyčia iš Kristaus ir šventųjų nuopelnų iždo teikia visuotinius atlaidus visiems vykstantiems išvaduoti Šv. Žemės iš netikinčiųjų rankų, bet

Šv. Žemė buvo taip toli ir sunkiai pasiekiama.

111. Porciunkulės atlaidai

"Kaip būtų puiku", galvojo Pranciškus, "jei tokie visuotiniai atlaidai būtų suteikti Porciunkulės bažnytėlei." Kristaus ir Marijos regėjime padrąsintas, nuvyko į netolimą Perugiją pas naujai išrinktą popiežių Honorijų III ir paprašė visuotinių atlaidų visiems tiems, kurie, atlikę išpažintį, gailėdamiesi už nuodėmes, aplankys Porciunkulę. Popiežius suteikė Pranciškui prašytus visuotinius atlaidus, gaunamus rugpjūčio 2 d., kurie vėliau buvo suteikti ir kitoms pranciškonų bažnyčioms, o dabar juos tą dieną arba sekantį sekmadienį galima gauti visose bažnyčiose.

112. Kardinolas globėjas

Pranciškus prašė popiežių ir kitos malonės savo ordinui. Jis jam papasakojo savo sapną. Jame jis matė vištą, išperėjusią daugiau viščiukų, negu galėjo priglausti po savo sparnais. Paskui jis pasakė popiežiui: "Mano broliai — kaip tie viščiukai, jau mano neapglėbiami. Man reikia Bažnyčios pagal-

bos". Pranciškus žinojo, kad pats popiežius negali rūpintis jo ordinu, dėl to prašė paskirti kardinolą protektorių. Popiežius paskyrė kardinolą Hugolino, kurį Pranciškus nuoširdžiai pamilo ir iš jo gavo labai daug naudingų patarimų.

113. Pranciškaus susirūpinimas

Kai brolių skaičius labai padidėjo, tai jų valdymas iš tikro pasidarė labai sunkus ir komplikuotas. Dabar Pranciškus suprato popiežiaus Inocento III įspėjimą pačioje ordino kūrimosi pradžioje. Nebuvo sunku atsižadėti turtų ir pa-

sitenkinti vien būtiniausiais dalykais, bet visai kas kita buvo valdyti tūkstančius brolių ir rūpintis daugeliu antrojo ordino seserų, kurioms reikėjo pagalbos. Pranciškui reikėjo autoritetingų patarėjų, juo labiau, kad jis neturėjo gero organizatoriaus savybių.

114. Geresnės organizacijos reikalas

Geresnės organizacijos reikalas

buvo būtinas, kai broliai pradėjo apaštalauti svetimuose kraštuose. Pranciškus manė, kad pakanka vien Dievo malonės savo sekėjus siųsti į misijas. Bet išėjo visai kitaip. Vokietijon pasiųstieji broliai dėl kalbos nemokėjimo buvo palaikyti heretikais ir uždaryti kalėjime. Kitur buvo užpjudyti šunimis arba taip apiplėšti, kad net paskutinius drabužius iš jų atėmė.

115. Pranciškaus atsargumas

Kai Pranciškus patyrė, kad jo ordine kažko trūko, jis nedrįso daryti pakeitimų. Bijojo, kad nuostatai nepakirstų paprasto gyvenimo

sparnų, dėl to nesutiko įvesti brolių siūlomų griežtesnių įsakymų. Jam atrodė, kad įvedus aiškius reguloš nuostatus, nukentės neturto dvasia. Labiausiai jis nenorėjo šventojo neturto paversti bereikšme reklama, užklijuota ant tuščio butelio.

116. Ordino išsiplėtimo problema

Tiesa, dažnai atsitinka, kad vienuolijoms kaip organizacijoms išsivysčius, išnyksta šeimos charakteris. Didelis fabrikas mažiau patrauklus už mažą amatininko dirbtuvėlę. Kol šventųjų įkurti vienuoliniai ordinai turi mažiau žemiškųjų gėrybių, tol jie geriau tarpsta. Kai plačiai išsišakojęs medis pasensta, tai vėjas nulaužo sausas šakas. Iš kitos pusės, vėjas padeda išdygti ir išaugti naujoms gyvoms šakelėms. Kai vienuolinis ordinas yra gerai organizuotas, tai jam gresia prarasti pirmykštį originalumą, uolumą ir įkvėpimą.

117. Kardinolo globėjo pagalba

Kardinolas Hugolino, kuris vėliau buvo popiežius Gregorijus IX, paskirtas globėju, padėjo Pranciškui išspręsti sunkiausias problemas. Jo patartas, Pranciškus savo ordiną padalijo į provincijas ir naujai įstojantiems įvedė vienerių metų naujokyną. Iš dalies buvo išspręsti ir seserų klarisių reikalai. (Klara protektoriaus potvarkiais nepasitikėjo, bijodama, kad jais nebūtų pažeistas neturtas.) Pagaliau broliai misijonieriai susilaukė užtarimo ir pas

vyskupus, nes kardinolas Hugolino savo laiškais pranešė jiems, kad Pranciškaus sekėjai nėra klaidžiojantieji heretikai.

118. Kapitula, Eucharistija ir poezija

Kiekvienais metais prieš Sekmines ir Šv. Mykolo šventę Pranciškus prie Porciunkulės sušaukdavo brolių susirinkimą, kuris buvo vadinamas kapitula. Čia Pranciškus atsakydavo į klausimus, kaip reikia laikytis regulos. Jis taip pat sakė pamokslus apie Eucharistiją ir kunigystę. Įsakė broliams gerbti kunigus, nors jie ir nepasižymėtų dorybėmis, nes jie konsekruoja Eucharistiją ir dalija žmonėms. Pranciškus brolių dvasiai pakelti ir gerai nuotaikai palaikyti sukūrė gražias giesmes: dorybių pasveikinimą, Dievo Motinos pagarbinimą ir kūrinių giesmę Kūrėjui.

119. Kojų plovimas

Kardinolas Hugolino dalyvavo 1218 m. Sekminių kapituloje. Suprasdamas savo pareigų rimtumą, jis nusivilko savo raudonus drabužius ir apsivilko pranciškonišku abitu. Paskui, atlaikęs mišias, sumanė plauti elgetų kojas. (Tai nebuvo

liturginis, kaip Didįjį Ketvirtadienį, kojų plovimas.) Kai jis pradėjo plauti kojas vienam elgetai, kuris kardinolo pranciškoniškame abite nepažinojo, tai elgeta jam tarė: "Aišku, kad tu nemoki kojų mazgoti. Leisk kitam broliui tai daryti!"

120. Domininkas ir Pranciškus

Manoma, kad šv. Domininkas, ku-

rį Pranciškus sutiko Romoje, atvyko į pranciškonų kapitulą. Jis buvo įkūręs pamokslininkų ordiną heretikams atversti. Norėjo sujungti savo sekėjus su Pranciškaus broliais, bet tai neįvyko. Prisimintina, kad tame susitikime Domininkas paprašė Pranciškų juostos savo liemeniui susijuosti. Jis stebėjosi brolių uolumu ir neturtu ir klausė Pranciškų, kaip jie gali išsimaitinti neturėdami prokuratoriaus. Bet, kai sužinojo, kad juos viskuo aprūpina tos apylinkės gyventojai, jis suprato, kad broliai niekada nebus alkani.

121. Misijų suorganizavimas

1219 m. buvo jau gerai suorganizuotos misionierių ekspedicijos. Misionierių vadovai turėjo oficialius Romos išduotus raštus. Vieni išvyko į Tunisą, kiti į Graikiją ir Prancūziją, o dar kiti į Maroką. Tačiau niekas tada nepanoro vykti į Vokietiją, nes žiaurus vokiečių elgesys su pirmąja misionierių grupe dar nebuvo išnykęs iš brolių atminties. Tunisan nuvykę broliai

buvo krikščionių sutikti nepalankiai, nes jie bijojo, kad broliai neiššauktų persekiojimo, tad privertė brolį Egidijų su savo grupe grįžti atgal. Vienas brolis, nuo jų atsiskyręs, paliko, dėl to jis netrukus buvo musulmonų nužudytas.

122. Maroko misionieriai

Pranciškus jautriai apkabino šešis į Maroko misijas vykstančius brolius. Jie jam buvo ypatingai malonūs, nes jie svajojo atversti Mi-

romoliną. Juos laimindamas, jis pravirko. Kelionėje vienas brolis susirgo. Kiti penki, kai tik atvyko į pietų Ispaniją, kurią valdė musulmonai, tuoj buvo suimti. Suimtieji buvo nuvesti pas sultoną Abu-Jacob, kurio sostinė buvo Maroko krašte. Kalėjime broliai ramiai ir kantriai laikėsi, dėl to su jais buvo elgiamasi žmoniškai.

123. Maroko kankiniai

Sultonas buvo taikaus būdo žmogus. Jis brolius paleido iš kalėjimo, bet uždraudė sakyti pamokslus ir įsakė grįžti į Italiją. Nežiū-

rint uždraudimo, uolūs misionieriai net tris kartus sugrįžo į Maroką ir išdrįso sakyti pamokslus ten, kur juos girdėjo Miromolinas. Šį kartą nebuvo pasigailėjimo. Abu-Jacob įsakė juos suimti ir kankinti. Paskui jis pats savo kardu nukirto jų galvas. "Dabar mes turim penkis tikrus mažesniuosius brolius", pasakė Pranciškus, patyręs apie jų nukankinimą.

124. Kelionė į Šv. Žemę

Pranciškus buvo įsitikinęs, kad jie neturi girtis ordino šventaisiais. "Užteks, kad kiekvienas mūsų savo laiku įeitume į dangaus karalystę." Galbūt kankinių mirtis atgaivino Pranciškaus troškimą sakyti pamokslus musulmonams ir laimėti kankinio vainiką. Šv. Žemėje jau buvo brolis Elijas, kuris vėliau Mažesniųjų Brolių ordine suvaidins didelį vaidmenį. Ketvirtasis kryžiaus karas prieš Egipto ir Sirijos sultoną tada ėjo sėkmingai. Pranciškus, brolių valdymui savo vietoje paskyręs vikarus, pasiruošė kelionei.

125. Pranciškaus atvykimas į Damiettą

Pranciškus, pasiėmęs sau palydovu Petrą Catani, 1219 m. gale išplaukė iš Anconos uosto ir atplaukė į Acre Palestinoje. Manoma, kad jį ten pasitiko brolis Elijas, kuris tuo metu aptarnavo karius Damiettos apgulimo metu. Prieš

pat Pranciškaus atvykimą įvykusiame mūšyje saracėnai prarado 2000 karių. Tačiau jų vadai buvo gudrūs ir narsūs. Jie kietai laikė pozicijas ir puolė kryžiaus karius, kurių moralė buvo pašlijusi.

126. Pranciškus pas sultoną

Pranciškus netikėjo ginklų pergale. Su pagrindu jis buvo įsitikinęs, kad musulmonai niekada nebus

atversti karo pergale. Jis turėjo kitokius planus. Vieną rytmetį, niekam nepastebėjus, jis paliko stovyklą ir, prisiartinęs prie pirmųjų priešo linijų, ėmė šaukti: "Sultone, Sultone!" Kariai manė, kad jis yra paliaubų pasiuntinys, dėl to nuvedė jį pas sultoną Malek el-Kamel. Sultonas nustebo, pamatęs prieš save mažą, beginklį, paprastos išvaizdos žmogų.

127. Pamokslas sultonui

Pranciškus sultonui skelbė Evangeliją. Sultonas, nustebintas Pranciškaus drąsos, nepyko, bet ramiai

jam tarė: "Melskis, kad Dievas man apreikštų, kuri religija jam labiausiai patinka". Tada jis davė Pranciškui daug dovanų, bet Pranciškus pasiėmė tik avorinį ragą, kurį sugrįžęs vartos žmonėms kviesti klausytis pamokslų. Jis dar kelias dienas kalbėjo musulmonams, bet be pasekmių. Pranciškus buvo labai nustebęs, kad jis nebuvo nei areš-

tuotas, nei už pamokslus nukankintas.

128. Pranciškus Betliejuje ir Jeruzalėje

Nėra abejonės, kad sultonas palaikė Pranciškų nepaprastu žmogumi. Krikščionys, kuriuos jis pažino, nebuvo panašūs į Pranciškų. Daugelis kryžiaus karių davė blogą pavyzdį Rytuose. Jų elgesys buvo labai skirtingas nuo Pranciškaus. Tų pačių metų lapkričio 5 d. Damiettos pilis buvo užimta ir sultono kariuomenė sumušta. Tada krikščionių kariuomenė pradėjo žu-

dynes ir orgijas. Pranciškus labai pasipiktino jų elgesiu ir blogu pavyzdžiu. Darydamas atgailą už krikščionių nedorybes, jis atliko maldininko kelionę į Betliejų ir Jeruzalę.

129. Garsioji kapitula

Ten būdamas, Pranciškus gavo nemalonių žinių, kad Italijoje vienas jo paliktų vikarų išdrįso iškraipyti regulą, kitas ekskomunikavo tuos brolius, kurie tokios iš-

kraipytos regulos nesilaikė. Negana to, brolis Jonas de Capella subūrė visai atskirą brolių grupę. Tada Pranciškus greitai grįžo į Italiją ir paprašė kardinolą Hugolino atšaukti vikarų įvestas naujoves. Jis taip pat 1221 m. sušaukė garsiąją Sekminių kapitulą, kuri nusprendė pagrindinai perorganizuoti ordiną. Priešinga partija turėjo nusileisti. Šioje kapituloje dalyvavo apie 3000 brolių.

130. Pranciškus paprastas brolis

Pranciškus buvo sutiktas su džiaugsmu. Gandas, kad jis miręs ar buvo musulmonų nukankintas, buvo klaidingas. Kiekvienas brolis prašė jo palaiminimo. Bet jo sveikata buvo labai silpna, ypač jo akys buvo labai nesveikos. Pranciškus atsisakė nuo vadovavimo ordinui ir tas pareigas perdavė broliui Petrui Catani. Bet Petras ne-

trukus mirė. Tada ordino valdymą perėmė brolis Elijas. Pranciškus, kaip paprastas brolis, pasižadėjo jo ir jo įpėdinių klausyti. Ta pati kapitula 1221 m. pasiuntė didelę brolių grupę į Vokietiją, kur jie šį kartą buvo gerai priimti.

131. Nežinomas brolis

Didžiojoje 1221 m. kapituloje kiekvienas brolis gavo paskyrimą.

Tik vienas brolis Antanas nebuvo niekur paskirtas. Jis tik neseniai buvo atvykęs iš Portugalijos ir ministrams nebuvo pažįstamas. Vienas Italijos ministras prašė brolį Eliją, kad jis leistų priimti į savo provinciją šį jauną silpnos sveikatos vienuolį. Nuvykęs į paskyrimo vietą, brolis Antanas laikė broliams mišias, plovė indus ir dirbo darže, kol paaiškėjo, kad jis mokytas vyras ir geras pamokslininkas. Tas nusižeminęs brolis buvo šv. Antanas iš Paduvos.

132. Šv. Pranciškaus Regula

Minėtoje kapituloje Pranciškus

davė broliams parašytą Regulą, kurios jie buvo prašę. Iki tol Regula buvo keli Evangelijos sakiniai, Pranciškaus pamokymai, kasdieninė religinė praktika ir maldos. Pradžioje Pranciškus net neplanavo įkurti vienuolinio ordino. Jis tik norėjo kitiems žmonėms parodyti, kad jis ir jo broliai gali gyventi panašiai, kaip Kristus gyveno, nieko neturėdami ir Dievui tarnaudami.

Jis norėjo, kad, taip gyvendami, jo broliai būtų linksmi, dėl to sakė: "Žiūrėkite, mano broliai, kad nebūtumėte niūrūs ir liūdni, kaip hipokritai. Būkite linksmi ir malonūs visiems, kuriuos jūs sutinkate!"

133. Mokslas ir nuolankumas

Pranciškus nebuvo linkęs per daug jaudintis ir drumsti sau ramybės dėl įvairių įvestų naujovių ir pakeitimų jo ordine. Broliui Elijui pritarianti ir jo vadovaujama grupė norėjo siekti mokslo, įsigyti knygų ir statyti pastovius vienuolynus. Pranciškus nebuvo priešingas mokslui. Jis net reikalavo, kad

visi klausytų ir gerbtų mokytus teologus. Bet jis buvo įsitikinęs, kad mokslas netinka jo nusižeminusiems Mažiesiems Broliams. Galvojo, kad jiems pakanka skaityti Šv. Raštą ir, jį maldingai apmąstant, daugiau išmokti, kaip iš knygų. Aukštesnis mokslas brolius galėjo padaryti išdidžiais.

134. Gero pavyzdžio pamokslas

Pranciškus tą patį galvojo ir apie gerą pavyzdį. Pasak jo — geras pavyzdys sėkmingiau kalba už pamokslininką. Vieną dieną jis tarė

vienam iš brolių: "Eik su manim. Mes eisime sakyti pamokslo". Jie abu išėjo į miestelį ir per jį perėjo tyliai melsdamiesi. Kai jie sugrįžo, brolis palydovas paklausė: "Kada mes eisime sakyti pamokslo?" Pranciškus jam atsakė: "Mes jau jį pasakėme. Kai mes vaikščiojome susikaupę mieste, žmonės matė mūsų neturtą ir pamaldumą. To pakako, kad jie pagalvotų apie savo sielas. Tai buvo gero pavyzdžio pamokslas".

135. Novico psalmynas

Vienas jaunas novicas galvojo, kad jam labai reikia Psalmyno ir prašė Pranciškų leidimo jį įsigyti. Pranciškus jam atsakė: "Mano vaike, jei tu šiandien gausi Psalmyną, rytoj tu norėsi Brevijoriaus. Ir kai jį turėsi, sėdėdamas soste, kaip

didelis prelatas, sakysi kitam broliui: Atnešk man Brevijorių!" Tada Pranciškus pasilenkęs pasiėmė saują purios žemės, užbėrė ją novicui ant galvos ir savo rankomis ją patrynė, tarsi plaudamas galvą. Tai buvo nusižeminimo pamoka, labai originali, bet charakteringa Pranciškui.

136. "Ne tas, ko aš norėjau!"

Pranciškus turėjo priimti daugelį

dalykų ar, tikriau, nusileisti tuose dalykuose, kurie buvo jam malomesni. Paskutiniais savo gyvenimo metais jis dažnai skundėsi: "Tai ne tas, ko aš norėjau!, ką aš mintyje turėjau!". Ordinas turėjo keistis. Jo įkūrėjas patyrė tai, ką istorijos būvyje yra patyrę visi vienuolijų įkūrėjai. Tačiau Pranciškus buvo daug laimingesnis už daugelį kitų įkūrėjų, nes jie buvo apleisti jų pačių sekėjų. Pranciškus to nepatyrė. Jis buvo didžiai gerbiamas iki mirties.

137. Brolio Egidijaus išmintis

Pirmieji Pranciškaus sekėjai, kuriuos jis vadino "tikrais apvalio-

jo stalo riteriais", išgyveno tą patį nusivylimą, kaip ir jis. Jie buvo įbauginti tų brolių, kurie studijavo didžiuosiuose universitetuose ir buvo pajėgūs dalyvauti giliose teologinėse diskusijose. Po Pranciškaus mirties brolis Egidijus, klausydamas jaunų studijozų diskusijų, murmėjo: "Man labiau patinka susitepęs, tylus ėriukas, kuris naudin-

gas nors sau pačiam, kaip tas, kuris garsiai bliauna, bet niekam netinka".

138. Brolio Egidijaus džiaugsmas

Brolis Egidijus senatvėje ėmė abejoti savo filosofija. Tuo metu buvo labai pagarsėjęs brolis Bonaventūra, mokytas vyras, ordino ge-

nerolas, vėliau kardinolas ir šventasis. Brolis Egidijus jį vieną dieną paklausė: "Ar gali būti išganytas toks nemokytas žmogus, kaip aš, kaip ir toks mokytas, kaip jūs?" Brolis Bonaventūra atsakė: "Iš tikrųjų taip! Yra tiesa, kad ir nemokytas žmogus gali tiek pat mylėti Dievą, kaip ir mokytas. Tikrai, nemokanti alfabeto senutė gali Dievą mylėti labiau už teologijos magistrą". Džiaugsmo pagautas, brolis Egidijus, greitai pribėgo prie lango ir praeinantiems pradėjo šaukti: "Klausykite visi! Nemokyta senutė, gali Dievą labiau mylėti už išmintingą brolį Bonaventūrą!"

139. Mokslo reikalingumas

Motina Bažnyčia tuo metu turėjo labai rimtų priežasčių versti brolius imtis rimtų studijų. To laiko jaunoji karta labai troško mokslo. Susisiekimas su Rytais davė progą skleisti klaidingus mokslus miestuose. Heretikai albigiečiai ir kiti pamokslininkai dažnai buvo labai išsilavinę ir suklaidindavo daugelį intelektualų ir studentų. Prieš juos atsispirti neužteko gero pavyzdžio pamokslų ar moralinių "apvaliojo

stalo riterių" pamokslų. Mokslo pamėgimas pranciškonuose tada buvo toks didelis, kad ordine atsirado priežodis: "Paryžius nustelbė Asyžių". Tačiau mokslas netrukdė Antanui Paduviečiui ir Bonaventūrai tapti šventaisiais.

140. Trečiojo ordino pradžia

Pranciškaus pamokslai ir Mažesniųjų Brolių gyvenimas sudomino pasaulyje gyvenančius žmones. Vis daugiau ir daugiau vedusių žmonių ėmė domėtis ir žavėtis laimingu ir ramiu Mažesniųjų Brolių gyvenimu. Jie atėjo pas Pranciškų ir sakė: "Mes taip pat norime būti neturtingi ir praleisti savo gyvenimą maldoje. Ką mes turime daryti?" Pranciškus jiems sakė: "Turėkite kantrybės, palaukite, ir melskitės! Aš pagalvosiu, kaip jums padėti uoliau tarnauti Dievui".

141. Pirmieji tretininkai

Vieną dieną Pranciškus sutiko vieną savo ankstyvosios jaunystės draugą. Jis buvo pirklys Lukezijus. Turėjo pasisekimą prekyboje, bet taip pat patyrė, kad pinigai buvo blogas mokytojas, dėl to jis buvo patenkintas mažu namu ir sodu. Rūpinosi ligoniais ir našlaičiais ir buvo dosnus vargšams. Jo gyvenimas nustebino Pranciškų: "Tai yra pavyzdys, kurio aš ieškau. Jis nurodo, kaip krikščionis gali gyventi

pasaulyje". Lukezijaus prašomas, Pranciškus jam ir jo žmonai parašė gyvenimo taisykles, ir tai buvo Trečiojo ordino Regula.

142. Trečiojo ordino susiorganizavimas

Šią Regulą Pranciškus parašė remdamasis ir kardinolo Hugolino patarimais, kuris jo minčiai karštai pritarė. Jis manė, kad vienuolinė Regula pasaulyje gyvenantiems žmonėms buvo labai gera mintis. Kiti žmonės, išgirdę apie Lukezijaus ir jo žmonos gyvenimą, pradėjo burtis į panašias grupes. Taip visuose miesteliuose buvo suorganizuotos Trečiojo ordino kongregacijos. Šis pasauliečių ordinas buvo

pavadintas Trečiuoju dėl to, kad Pranciškus jau anksčiau buvo įkūręs Mažesniųjų Brolių ir Neturtingųjų Klarisių ordinus ir jiems parašęs Regulas, o pasauliečių sambūris buvo trečiasis iš eilės Pranciškaus dvasios šeimoje.

143. Pirmųjų tretininkų gyvenimas

Kai koks asmuo įstodavo į "atgailos ordiną", jis turėjo grąžinti viską, ką neteisingai buvo įsigijęs.

Tik vienam Dievui yra žinoma, kiek žmonės susikrauna turtų kitus neteisingai skriausdami ir išnaudodami. Tapdamas Trečiojo ordino riteriu, kiekvienas sutikdavo gyventi paprastai, neištaigingai, dėvėti paprastus, be papuošalų drabužius, padėti vargšams ir skleisti ramybę ir draugišką sugyvenimą visų žmonių tarpe. Jie pasižadėdavo nesinešioti ginklų ir nedaryti nereikalingų priesaikų kam nors tarnauti. Taip Trečiasis ordinas ramiai pakeitė viduramžių žmonių gyvenimo būdą.

144. Pakeitė viduramžių gyvenimą

Štai kaip tai įvyko. Vienas didikas norėjo surinkti kariuomenę kovai su savo kaimynu. Jam tretininkai atsakė: "Gaila, mes negalime stoti kariuomenėn, nes mums už-

drausta nešiotis ginklus". Kitas dvarponis norėjo pririšti savo dvarų darbams samdinius priesaika. Jie jam atsakė: "Ne, mums nevalia daryti priesaikos". Taip vis daugiau ir daugiau turtuolių pareigūnų patyrė sunkumų su tretininkais, ne-

paklūstančiais jų valiai. Tų tretininkų buvo tiek daug, kad nebuvo įmanoma jų prievartauti. Tokiu būdu jie privertė taikoje gyventi miestus, kurie anksčiau buvo nuolatiniame kare.

145. "Per Kalėdas nėra penktadienio"

Pranciškus su didele meile švęsdavo Kalėdas. Vienais metais Kalėdos pasitaikė penktadienį. Brolis Mauricijus, vienas iš dvylikos pirmųjų brolių grupės, pamaldžiai pasiūlė nevalgyti mėsos. "Ne, broli", tarė Pranciškus, "per Kalėdas nėra penktadienio. Jei mūrai galėtų valgyti, tai aš norėčiau juos šiandien pavaišinti mėsa, bet kadangi jie to daryti negali, tai aš juos mėsa patrinsiu. Jei aš būčiau karalius, aš įsakyčiau visur pabarstyti grūdų paukščiams, ypač mūsų mažosioms seserims kregždėms. Šiandieną visi turtingieji turėtų pakviesti vargšus su savim prie vieno stalo valgyti."

146. Prakartėlės inscenizavimas

Prieš 1223 m. Kalėdas Pranciškus atvyko į Greccio. Tos vietos savininkas Jonas Vilita leido jam Kalėdas atšvęsti kalno grotoje. Tada Pranciškus jam pareiškė: "Aš čia noriu atšvęsti Jėzaus gimtadienį ir noriu savo akimis matyti tuos trūkumus ir nepatogumus, kuriuos

jis patyrė gimdamas Betliejuje: kaip jis buvo paguldytas ėdžiose, ir kaip šalia jo stovėjo jautis ir asilas, kai jis buvo padėtas ant šieno".

147. Jono Velitos regėjimas

Graži legenda mums pasakoja, kaip tai buvo įvykdyta Greccio atšlaitėje aną nuostabią naktį. Ten Jonas Velita matė kūdikėlį, gulintį prakartėlėje. Jam atrodė, kad kūdikėlis miegojo. Pranciškus prisiartino ir švelniai paėmė Kūdikėlį. Tada vaikelis pabudo, maloniai nusišypsojo Pranciškui ir savo mažytėmis rankelėmis paglostė Pranciškaus veidą ir barzdą. Iš to Jonas

Velita suprato, kad Jėzus čia apsireiškė miegąs žmonių širdyse, o Pranciškus turėjo misiją jose pažadinti jį savo žodžiu ir pavyzdžiu.

148. Betliejaus prakartėlės išsiplatinimas

Šiuo Betliejaus inscenizavimu dar kartą buvo duota tikėjimo pamoka to krašto namams ir žmonėms. Betliejaus, mišių ir Eucharistijos Kristus yra tas pats, paaukojęs save už visus žmones. Greccio žmonėms

Betliejaus inscenizavimu buvo daug pasakyta apie nuostabią Kalėdų naktį. Kitais metais jie patys kalnų grotose ir tvartuose įsitaisė savo Betliejus. Šis paprotys išsiplėtė, dėl to dabar Kalėdų metu visame pasaulyje, bažnyčiose ir namuose randame paruoštas tas gražias ir pamokančias prakartėles.

149. Tobulas Kristaus sekėjas

Pranciškus mirė sulaukęs vos 44 metų amžiaus. Paskutiniais savo gyvenimo metais, atsisakęs nuo or-

dino viršininko pareigų, jis atsidėjo savęs tobulinimui, vis labiau ir labiau stengdamasis panašėti į Evangelijoje pažintą Kristų. Ir nuostabu, kad šis Asyžiaus neturtėlis labiau už kitus šventuosius savo gyvenimu, per sunkias ligas, pagundas ir kančias pasidarė panašus į kenčiantį Kristų. Dėl to jis net popiežių yra vadinamas antruoju Kristumi.

150. Atsiprašymas brolio asilo

Pranciškus buvo labai griežtas

pats sau. Jis save vargino aštriais apsimarinimais ir ilgais pasninkais. Dėl Kristaus meilės taip labai save vargino, kad jo kūno jėgos greit išsisėmė ir jis atrodė kaip senas žmogus. Jis pats prisipažino, kad buvo per griežtas sau. Savo paprastume už tai atsiprašė brolį Asilą (jis taip vadino savo kūną). Paskutinėmis savo gyvenimo dienomis jis sunkiai sirgo; turėjo aukštą temperatūrą ir buvo beveik apakęs. Mat, būdamas Rytuose, buvo užsikrėtęs nepagydoma akių liga.

151. Pranciškaus laiškai

Ilgainiui Pranciškaus liga darėsi vis pavojingesnė. Jis žinojo, kad jau ilgai negyvens. Kaip paskutinį savo meilės veiksmą, jis padiktavo kelis laiškus. Vieną "Visiems Broliams", antrą "Visiems Gvardijonams" (taip jis vadino vienuolynų viršininkus, nenorėdamas jų vadinti magistrais ar vyresniaisiais), trečią "Visiems Kunigams" ir ketvirtą "Visiems Tikintiesiems". Kadangi jis negalėjo, kaip norėjo, parašyti Regulos, dėl to sumanė išdėstyti savo mintis laiškų forma, kad, niekieno netrukdomas, išreikštų tai, ką jis galvojo.

152. Atvira išpažintis

Ligos metu visi broliai labai rūpinosi Pranciškum ir stengėsi pa-

lengvinti jo kentėjimus. Jų rūpestingumas jį pastatydavo į keblią padėtį. Sirgdamas jis gavėnios metu valgė su riebalais paruoštą maistą, dėl to per Velykas bažnyčioje viešai prisipažino nusikaltęs. Didelių šalčių metu jis buvo priverstas dė-

vėti abitą su avies kailio pamušalu, tačiau tokį abitą jis sutiko dėvėti tik tada, kai jis buvo taip pasiūtas, kad jo išorėje buvo matoma vilna. Jis norėjo, kad visi žinotų, net ir ligos metu, apie jo priimtas lengvatas. Vengė bet kokios veidmainiavimo apraiškos.

153. Ištikimybė neturtui

Nė truputėlio jis nenorėjo nukrypti nuo savo idealo, savo "Su-

žieduotinės, Neturto Ponios". Kartą didelės šventės proga Greccio vienuolyno broliai puošniau paruošė stalą: uždengė jį staltiese ir vietoj medinių puodelių padėjo stiklines. Tai pastebėjęs, Pranciškus išėjo iš vienuolyno ir pietų metu, apsisiautęs elgetos apsiaustu, su senu puodeliu rankoje sugrįžo prašyti išmaldos. Jis buvo atpažintas, bet niekas nedrįso ištarti žodžio. Jis priėmė išmaldą ir, atsisėdęs ant grindų prieš ugnį, valgė iš brolių gautą sriubą. Sėdintieji prie stalo broliai nė vienas nedrįso valgyti.

154. Pamoka broliams

Pagaliau Pranciškus, nuošaliai sėdėdamas prabilo: "Dabar aš žinau, kad sėdžiu kaip tikras Mažesnysis Brolis. Kai aš atėjau ir pamačiau taip puikiai paruoštą stalą, tai aš negalėjau tikėti, kad esu patekęs pas savo brolius, kurie, eidami nuo durų prie durų, susielgetauja sau

maistą!" Broliai negalėjo ilgiau išsilaikyti. Jie verkdami puolė ant kelių ir prašė atleidimo. Tuo būdu Pranciškus norėjo giliai įspausti į jų širdis, kad, nežiūrint neseniai paskelbtų Regulos lengvatų, tobulo džiaugsmo sąlyga tebebuvo neturto idealas, kaip ir ordino pradžioje.

155. Pranciškaus malda

Pranciškus ieškojo nuošalių vietų, kad jose galėtų netrukdomas melstis. Bet broliai visur jį sekė. Melsdavosi jis dažniausiai stovėdamas. Net ir sirgdamas niekada neatsišliedavo į sieną ir nepasiremdavo lazda. Dažnai jis garsiai kreipdavosi į Viešpatį, Mariją ir šventuo-

sius. Kartais atrodė apsuptas nuostabios šviesos. Pats to niekada neprisiminė. Kartą, laikydamas rankoje mažą puodelį, jis pradėjo melstis, tarpais į jį pažvelgdamas. Bet, kai suprato, kad puodelis jo maldą išblaško, jis tuoj nusviedė jį į ugnį.

156. Malda už kitus

Kai Pranciškus pažadėdavo už ką melstis, tai jis tą pažadą laikydavo švenčiausiu dalyku pasaulyje. Vieną dieną jis, eidamas su palydovu, sutiko benediktinų vienuolyno abatą. Po malonaus pasisveikinimo ir trumpo pasikalbėjimo abatas, paprašęs už jį pasimelsti, nuėjo. O Pran-

ciškus, atsigręžęs į savo palydovą, tarė: "Čia pat išpildykime savo pažadą, pasimelskime už abatą". Tai tik vienas atsitikimas. Jų yra nesuskaitoma daugybė, kurie liudija apie Pranciškaus pamaldumą ir ištikimybę duotiems pažadams.

157. Pranciškaus kelionė į Alverną

Pranciškus 1224 m. vasarą nutarė dar kartą aplankyti Alvernos kalną. Jam kelyje pavargus, broliai pa-

samdė vieno ūkininko asilą. Smalsus ūkininkas paklausė: "Ar tu esi tas Pranciškus, apie kurį tiek daug kalba žmonės?" Gavęs teigiamą atsakymą, ūkininkas tęsė: "Jei tai tiesa, tai stenkis būti tokiu, kokiu tave žmonės laiko, nes daugelis tiki, kad tu esi šventasis". Pranciškus, sujaudintas tokio garbingo įspėjimo, nulipo nuo asilo ir atsiklaupęs pabučiavo didžiai nustebusio ūkininko ranką.

158. Pranciškaus dienos su Dievu

Žinodamas, kad jau prisiartina mirtis, Pranciškus tarė: "Aš noriu praleisti laiką nuošaliai su Dievu ir apgailėti savo nuodėmes. Brolis Leonas kartkarčiais atneš man duonos ir vandens. Niekam kitam nevalia ateiti pas mane!" Dieną ir naktį jis meldėsi nuošalume. Jo lova buvo akmeninėje kalno grotoje. Anksti rytą jis susirasdavo brolį Leoną, kuris buvo kunigas, kad jam patarnautų mišioms. Pagaliau, norėdamas sužinoti Dievo valią apie save, Pranciškus tris kartus atvertė Evangelijų knygą. Ir nuostabu, visus tris kartus jis atrado Kristaus kančios aprašymą. Iš to šventasis

suprato, kad jo kūnas ir siela turės kentėti iki mirties.

159. Kančios ir meilės prašymas

Pranciškus 1224 m., rugsėjo 14, Šv. Kryžiaus Išaukštinimo šventėje, Alvernos kalne vėl mąstė apie Kristaus kančią. Jis taip meldėsi, iškėlęs rankas: "Viešpatie Jėzau, dviejų

dalykų prieš savo mirtį prašau: suteik man, kad aš kūne ir sieloje, kiek tai galima, pajusčiau tas kančias, kurias tu kentėjai ant kryžiaus, leisk man suprasti tą meilę, kuri privertė tave iškentėti tokias žiaurias kančias už mus nusidėjėlius". Ir tuo metu Pranciškus pajuto didelį pasikeitimą savyje.

160. Kristaus žaizdomis pažymėtasis

Jis matė serafiną, šešiasparnį angelą, atnešantį nukryžiuoto Kristaus paveikslą. Šis apsireiškimas atnešė Pranciškui neaprašomą malonumą kartu su neapsakomu skausmu. Kai regėjimas išnyko, Pranciškus pamažu pajuto, kad jo rankos ir kojos buvo žaizdotos, tarsi perkaltos vinimis. Kūnas buvo aplink juodas, kietas ir ištinęs, dėl to jis jautė didelį skausmą. Jo šone buvo didelė žaizda, tarsi jis būtų pervertas kalaviju, o abitas buvo kruvinas. Dabar Pranciškus, pažymėtas šv. Kančios ženklais, tikrai buvo panašus į Kristų.

161. Didžiosios paslapties atskleidimas

Pranciškus labai nenorėjo, kad

kas nors sužinotų jo didžiąją paslaptį. Bet brolis Leonas atskleidė, dėl ko Pranciškus negalėjo stovėti ant kojų. Nežiūrint to, kad jis stengėsi slėpti savo rankų žaizdas, broliai greitai sužinojo jo paslaptį. Netrukus žinia apie stebuklą plačiai pasklido. Nustebimas buvo žodžiais neapsakomas. Į jį buvo žiūrima

kaip į antrąjį Kristų. Nežiūrint didžių skausmų, kuriuos teikė žaizdos, Pranciškus savyje išgyveno dangiškosios laimės džiaugsmą. Šias žymes, vadinamas stigmatomis, po jo mirties matė keli tūkstančiai žmonių.

162. Sudie Alvernos kalnui

Netrukus Pranciškus paprašė, kad jis su broliu Leonu, jo vadinamu Dievo avele, būtų nugabentas į Asyžių. Jis pasakė sudiev visiems ten liekantiems broliams ir Alvernos kalnui, ypač savo mylimiausiems seniems draugams — Masejui, Angelui ir Silvestrui. Jis išvyko jodamas ant asilo, nes negalėjo eiti pėsčias, kaip anksčiau darydavo. Ši kelionė buvo triumfališka. "Žiūrėk! Šventasis, šventas žmogus", jam keliaujant, jį pamatę, sušukdavo žmonės. Bet Pranciškus į tai nekreipė dėmesio. Jis buvo paskendęs gilioje maldoje. Šioje kelionėje įvyko daug stebuklų. Pagijo visi tie, kuriuos, prašomas, Pranciškus palaimino.

163. Pranciškus Asyžiuje

Atlikęs ilgą vargingą kelionę, Pranciškus atvyko Asyžiun. Čia jis, kaip anksčiau, panoro sakyti pamokslą, bet jis jį sakė sėdėdamas ant asilo. Jodamas pro šalį, dar kartą jis pamatė savo mylimus raupsuotuosius, kuriuos jis suramino skelbdamas jiems Dievo žodį. Paskui kelias savaites praleido prie Šv. Damijono, kur aplankė savo dvasios dukterį Klarą. Šiuo metu jam labai skaudėjo akis. Ten būdamas per 15 dienų, jis buvo visai apakęs. Liejo graudžias ašaras, nes jis galvojo, kad jo darbas buvo nenaudingas. Šios gailesčio ašaros degino jo akis labiau už įsisenėjusią ligą.

164. Skausmas, paguoda ir džiaugsmas

Klara savo rankomis šalia vienuolyno pastatė Pranciškui iš šakų palapinę, bet Pranciškus, joje gyvendamas, neturėjo ramybės. Mat, spiečiai uodų, skaudžiai įgeldami, jį vargino dieną ir naktį. Guodė jį,

ramino ir stiprino tik pasikalbėjimai su Klara apie Dievo gerumą. Vieną dieną skausme jis buvo pagautas džiaugsmo ir įkvėpimo, kuris prasiveržė nuostabia giesme. Tai buvo kūrinių himnas Kūrėjui, — Saulės giesmė, kurią jis tada prie Šv. Damijono sukūrė.

165. Įsakymas gydyti akis

Patyręs apie Pranciškaus apakimą, brolis Elijas, pirmasis po Pranciškaus Pranciškonų ordino generolas, įsakė Pranciškui vykti į Rieti, kad garsūs medikai pagydytų jo akis. Tada jis pasakė sudiev Klarai ir išvyko gydyti akių. Kelyje jis pagydė daugelį ligonių, palaimindamas juos kryžiaus ženklu. Viskas buvo padaryta akių gydymui, bet niekas nepadėjo. Pagaliau daktarai nusprendė, viduramžių būdu, deginti akis įkaitinta viela. Tai buvo labai skaudi operacija.

166. "Ugnele, nebūk per skaudi!"

Kai daktarai prisiartino su įkaitinta viela, Pranciškus ją palaimi-

no kryžiaus ženklu ir tarė: "Sesele ugnele, tu esi kilnesnė ir labiau už kitus tvarinius reikalinga. Aš visada buvau tau geras. Dėl Dievo meilės, kuris tave sukūrė, prašau: būk man gera šiandien ir nedegink manęs daugiau, kiek aš galiu pakęsti". Kai broliai išgirdo deginamo kūno čirškėjimą ir užuodė jo kvapą, drebėdami išbėgo laukan. Pranciškus nė nekrūptelėjo.

Baigus deginti, jis tarė: "Jei dar negana, galite dar pakartoti, nes man visai neskauda".

167. Ordino palaiminimas

Didelius skausmus kenčiančiam Pranciškui vieną naktį atrodė, kad jau prisiartino mirtis. Tada jis savo nuodėmklausiui liepė atsinešti plunksną ir popieriaus. Kai jis atsinešė, Pranciškus tarė: "Rašyk. Aš laiminu visus brolius, kurie dabar yra ordine ir kurie vėliau iki pasaulio pabaigos panorės į jį įstoti. Temyli jie vienas kitą, kaip aš juos visada mylėjau. Temyli jie ir Garbingąją Ponią Beturtystę, ištikimai teklauso viršininkų ir Šv. Motinos Bažnyčios kunigų". Tada

broliai jį vėl nugabeno į Asyžių, norėdami apsaugoti nuo Perugijos gyventojų, kurie jį buvo paskelbę savo piliečiu.

168. Vyskupo ir burmistro taika

Asyžiuje Pranciškus patyrė, kad jo mylimo miesto burmistras nesutarė su vyskupu Guidu. Jis pakvietė burmistrą į vyskupo namus. Kai tik anas atėjo, Pranciškus liepė broliams pagiedoti tą Saulės giesmės

punktą, kur kalbama apie įžeidimų atleidimą. Išklausęs brolių giesmę, burmistras atsiklaupė prieš vyskupą ir paprašė atleidimo. Vyskupas jį apkabino, ir jie susitaikė. Į Asyžių vėl sugrįžo taika. Tada vyskupas, patyręs apie sunkią Pranciškaus ligą, liepė jam gyventi jo rūmuose. Pranciškus jo paklausė.

169. Žinia apie artėjančią mirtį

Kai Pranciškus paklausė savo gydytoją, kad tikrai pasakytų, kiek dar jis gyvens, tai iš jo patyrė, kad jis begyvens tik kelias savaites. Tada jis su dideliu džiaugsmu prie savo sukurtos Saulės giesmės pridėjo paskutinę strofą apie "mūsų seserį, kūno mirtį". Ir jis norėjo, kad broliai Leonas ir Angelas būtų prie jo ir dažnai giedotų Saulės giesmę. Brolis Elijas veltui stengėsi įtikinti Pranciškų, kad mirštan-

čio vienuolio kambaryje netinka giedoti. Bet Pranciškus, kuris dažnai jo paklausydavo, dabar jam atsakė: "Patyręs apie mirtį per Šv. Dvasios malonę, aš negaliu sulaikyti savo džiaugsmo".

170. Šv. Pranciškaus testamentas

Klara kvietė Pranciškų, kad jis dar kartą ją aplankytų, bet tai buvo neįmanoma, nes jis buvo per silpnas. Jis jai pasiuntė laišką su savo palaiminimu. Tada jis padiktavo

ilgą Testamentą, atpasakojantį jo gyvenimą ir ordino pradžią, išreiškiantį jo tikėjimą į Bažnyčią, pagarbą jos kunigams ir paskutinį kartą rekomenduojantį Šventą Neturtą ir paklusnybės dorybę. Jis primena, kad jis buvo vargšas, nemokytas, paprastos sielos žmogus. Patyrimas jį išmokė nepasitikėti savimi. Jis savo dvasinį Testamentą baigia: "Tai, ką aš parašiau, paprastai ir aiškiai, be iškraipymų supraskite ir, šventai gyvendami, laikykitės iki galo".

171. Asyžiaus palaiminimas

Pranciškus, supratęs, kad jau prisiartino mirtis, sumanė palikti vyskupo rūmus ir vykti prie Porciunkulės. Jam buvo leista ten vykti

tik tada, kai Asyžiaus gyventojai parūpino stiprią sargybą. Mat, buvo bijoma, kad kas nepagrobtų jų šventojo. Pranciškus buvo brolių nešamas ant neštuvų. Išėjus iš miesto, prieš juos atsiskleidė nuostabi panorama. Nešamas Pranciškus panoro sustoti. Jis norėjo

paskutinį kartą, kiek jo silpnos akys leido, pažvelgti į gimtojo miesto ir panoramos grožį. Neštuvus pastačius ant žemės, jis apšvelgė aplinką ir, palaiminęs miestą, leidosi nešamas.

172. "Seselė mirtis"

Prieš pat mirtį Pranciškaus aplankyti iš Romos atvyko jo gerbėja Ponia Jokūba de Septem Solis,

kurią Pranciškus praminė "Broliu Jokūbu", pirmasis jo ordinan priimtas brolis Bernardas iš Quintavalle ir kiti jo mylimiausi draugai. Tai buvo 1226 m., spalio 3 d., šeštadienis. Vakarop, kai Kristaus kančia pagal šv. Jono Evangeliją buvo perskaityta, Pranciškus paprašė, kad jį paguldytų ant žemės. Jis norėjo duoti neturto pavyzdį, mirti didžiausiame neturte ant plikos žemės. Tada jis dar kartą paprašė brolius pagiedoti jo sukurtą Saulės giesmę, po kurios pats užvedė 141 psalmę: "Dideliu balsu aš šaukiuosi Viešpaties . . . Išvesk mane iš kalėjimo, kad aš dėkočiau tavo vardui, kur manęs laukia teisieji". Ištarus šiuos žodžius, Pranciškaus siela išsivadavo iš kūno.

173. Atsisveikinimas su Pranciškum

Pranciškui mirus, ore pasigirdo didelis šlamesys. Tūkstančiai paukščių atskrido ir skraidė aplink beturčio lūšnelę, kad atsisveikintų savo malonų draugą. Broliai, paruošę Pranciškaus kūną laidotuvėms, su didele procesija nulydėjo jį į Asyžių. Procesija praėjo pro Šv. Damijono bažnytėlę, kad Klara su seserimis galėtų atsisveikinti savo mylimą dvasios tėvą. Paskui didžiulė minia palydėjo jo kūną į Šv. Jurgio bažnyčią. Ten jis pasiliko, kol buvo pastatyta didelė Šv. Pranciškaus bazilika, kurion perneštas ilsisi vargšo beturčio — Poverello — kūnas, laukdamas garbingo prisikėlimo.

174. Šventuoju paskelbimas

Po mirties, dvejiem metam dar nepraėjus, 1228 m. liepos 16 d., sekmadienį, buvęs kardinolas Hu-

golino, tada jau popiežius Gregorijus IX, kanonizavo Pranciškų ir pašventino pirmąjį naujos bazilikos akmenį. Šv. Pranciškaus įkurtasis ordinas per šimtmečius davė Bažnyčiai popiežius, kardinolus, vyskupus, šventuosius ir kankinius. Šiandieną jis turi kelias dideles šakas: Mažesniuosius Brolius, Mažesniuosius Brolius Konventualus, Mažesniuosius Brolius Kapucinus ir Trečiojo Ordino Reguliarus. Jis turi apie keturis milijonus III-ojo ordino narių, kurių tarpe yra turtingų ir vargšų, ir nesuskaitomą daugybę kitų, kurie yra įkvėpti Mažojo Asyžiaus Beturčio dvasios. Ir 750 metų nuo jo mirties pra-

ėjus, jo dvasios vaikų skaičius vis auga.

ŠV. PRANCIŠKAUS DVASIOS SPINDULIAVIMAS LIETUVOJE IR IŠEIVIJOJE

Šv. Pranciškaus įkurtasis Mažesniųjų Brolių ordinas greitai augo ir išsiplatino visuose anais laikais žinomuose kraštuose. Šv. Pranciškaus draugas ir pirmasis jo gyvenimo biografas Tomas iš Celano rašo, kad Pranciškus turėjo regėjimą, kurį su džiaugsmu papasakojo broliams. "Mačiau", sakė jis, "pas mane ateinant daugybę žmonių, norinčių, mūsų šventu abitu apsivilkus, laikantis mūsų palaimintosios regulos, su mumis gyventi... Ateina prancūzai, skuba ispanai, vokiečiai, atbėga anglai, ir daugybė kitų įvairiomis kalbomis kalbančių atlekia". Iš tikro, dar Pranciškui gyvenant, šis jo regėjimas išsipildė, kai jo pasiųsti broliai apsigyveno ir pradėjo darbuotis Prancūzijoje, Ispanijoje, Vokietijoje ir kituose kraštuose. Tada daug šių kraštų jaunuolių, susižavėjusių šv. Pranciškaus idealais, įstojo į jo įkurtąjį ordiną.

1. Pranciškonai Lietuvos kaimynystėje

Šv. Pranciškaus iš Asyžiaus kapitulos 1221 m. į Vokietiją pasiųsti broliai turėjo tokį didelį pasitenkinimą, kad jau 1230 m. reikėjo juos padalyti į Renanijos ir

Saksonijos provincijas. Netrukus, Jonui iš Pano Karpinio Saksonijos provincijolu esant (1232-1239), jo pasiųsti broliai nuvyko į Bohemiją, Sileziją, Lenkiją, Vengriją, Daniją ir Norvegiją. Tada jie įsikūrė Baltijos jūros Visby saloje (1233), Prahoje (1234), Breslave (1236), Krokuvoje (1237), Rygoje (1238) ir Torūnėje (1239). Apie tą patį laiką iš Prūsijos ir Livonijos vienuolynų buvo įkurta Saksonijos provincijai priklausanti Prūsijos ir Livonijos kustodija. Tada pranciškonams, kaip ir visiems Vakarų Europos krikščionims, labai rūpėjo lietuvius Kristaus mokslu apšviesti ir pakrikštyti. Dėl to jie stengėsi ne tik savo gyvenamuose kraštuose tikėjimą stiprinti, bet ir Lietuvoje jį įdiegti. Į Lietuvos teritoriją jie įžengė tada, kai Mindaugas kūrė vieningą Lietuvos valstybę.

Pirmasis į lietuvių puolamą Vladimiro, Volinijoje, sritį įžengė šv. Pranciškaus draugas Jonas iš Plano Karpinio, buvęs Saksonijos provincijolas. Jis, pop. Inocento IV 1245 m. siunčiamas pasiuntiniu pas totorius derėtis dėl taikos, su dviem pranciškonais, Steponu Bohemiečiu ir Stanislovu lenku, buvo sustojęs Vladimire, kur to krašto stačiatikių vyskupų sinode stengėsi stačiatikius sugrąžinti Romos popiežiaus pasklusnybėn, bet tai jam nepavyko. Tada jis, Volinijos kunigaikščio Vasilkos lydimas, leidosi tolimesnėn kelionėn. Toje kelionėje, kaip jis savo Mongolų istorijoje rašo, labai bijojo lietuvių: "Visą laiką vykome su pavojumi prarasti galvas, bijodami lietuvių, kurie dažnai užpuldinėdavo Rusijos (Volinijos) žemes ir labiausia tas, kurias turėjome pereiti". Mat, jau tada lietuviai stengėsi įsitvirtinti Volinijoje. Tačiau toje kelionėje lietuvių jis nesutiko. Tai pirmoji žinia apie lietuvius pranciškonų šaltiniuose.

Netrukus pranciškonai pradėjo lankytis Lietuvoje. Pirmas lietuviškųjų kilčių apaštalas buvo Henrikas Luksemburgietis. Jis 1247 m. pop. Inocento IV paskyrimu tapo Žemgalos vyskupu, o kai ši vyskupija 1251 m. buvo panaikinta, tai jis buvo paskirtas Kuršo vyskupu (1251-1263). Kadangi šios dvi vyskupijos, pagal popiežiaus legato Vilhelmo Modeniečio 1237 m. išvestas ribas apėmė kuone visą Lietuvą, tai Henriką Liuksemburgietį galima laikyti pirmuoju Lietuvos vyskupu, nors katalikų joje ir nebuvo. Jis rūpinosi netikinčiųjų atvertimu, dėl to, Klaipėdos miestui kuriantis, norėjo joje pasistatyti savo kuriją, kanauninkų namus ir katedrą. Tik nėra žinoma, ar jis tai įvykdė. Klaipėdoje jis buvo pastatęs Šv. Mikalojaus ir Šv. Jono bažnyčias. Jis rūpinosi bažnyčių statymu ir šiaurės vakarų Žemaitijoje, kuri tada vadinosi *Ceklis*. Jis taip pat pop. Inocento IV 1251 m. buvo paskirtas Mindaugo globėju, dėl to istorikas J. Stakauskas, ne be pagrindo teigia, kad jis dalyvavo Mindaugo krikšto ir karūnacijos apeigose. Apaštalavimo darbe jo talkininkai buvo Rygos pranciškonai, nes jo sutartyse su Livonijos ordino magistru minimi Andriaus, Adolfo, Henriko ir kitų pranciškonų vardai. Tuos pačius vardus mes atrandame ir Mindaugo su Livonijos ordinu sutartyse. Tai parodo,

Jonas iš Plano Karpinio, pop. Inocento IV pasiuntinys pas totorius, pirmasis pranciškonas paminėjęs lietuvius savo kelionės užrašuose.

kad tada pranciškonai gyveno ir veikė Lietuvos karaliaus dvare. Tik pagonių reakcionieriams Mindaugą nužudžius, (1263), jie kuriam laikui buvo priversti palikti Lietuvą.

Tuo pat metu, kai Prūsijos ir Livonijos kustodijos pranciškonai darbavosi Žemaitijoje ir Mindaugo karaliaus dvare, Bohemijos ir Lenkijos provincijos broliai stengėsi atversti jotvingius Lukovo apylinkėje, tarp Suvalkų ir Augustavo. Ten jiems gerai sekėsi, nes pop. Aleksandras IV 1257 m. jau rimtai

Pranciškonai ir domininkonai Mindaugo dvare jo krikšto metu.

Dail. kun. P. Brazauskas

tikėjo jotvingių atsivertimu ir net buvo pažadėjęs jiems vyskupą. Pirmuoju šios vyskupijos ganytoju jis buvo pramatęs labai veiklų pranciškoną Baltramiejų iš Bohemijos, bet dėl Vokiečių ordino intrigų ne tik vyskupija nebuvo įkurta, bet ir pranciškonų darbo vaisiai buvo sunaikinti.

2. Pranciškonai Lietuvoje Vytenio, Gedimino ir jo sūnų viešpatavimo metu (1296-1387)

Mindaugui mirus, buvo sunaikinti pirmieji krikščionybės daigai ir pranciškonų misijos Lietuvoje. Bet Vyteniui tapus didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu (1296-1316), pranciškonai vėl pasirodė Lietuvos istorijos arenoje. Jų pastangomis 1298 m. lietuviai su rygiečiais sudarė sutartį bendromis jėgomis gintis nuo Livonijos ordino užpuolimų.

Šie draugiški lietuvių ir rygiečių ryšiai dar labiau sustiprėjo, kai Rygos arkivyskupu tapo pranciškonas Fridrikas iš Pernsteino (1304-1340).

Pranciškonai Gedimino tarybos posėdyje.
Dail. Irena Pacevičiūtė

Jis, Livonijos ordino persekiojamas, tapo nuoširdžiu Vytenio ir Gedimino draugu. Palaikydamas Vytenio pusę Romos kurijoje, arkivyskupas įsigijo kunigaikščio malonę, kuris, norėdamas jam įtikti, Naugarduke 1312 m. pastatydinęs bažnyčią ir vienuolyną, prašė atsiųsti du pranciškonus. Tai nepatiko Vokiečių ordinui, dėl to ordino kariuomenė savo žygyje sudegino tą bažnyčią, kaip tai mini savo laiške Gediminas.

Vyteniui mirus, Gediminas (1316-1341) taip pat palaikė draugiškus ryšius su Rygos arkivyskupu. Gediminui viešpataujant, pranciškonai dalyvavo jo tarybos posėdžiuose ir buvo jo sekretoriais. Jie rašė ir garsiuosius kunigaikščio laiškus popiežiui ir Vakarų Europos miestams, kur Gediminas pasižadėjo tapti popiežiaus sūnumi, žadėjo pilną tikėjimo laisvę, kvietė visų sričių amatininkus, pranciškonus ir domininkonus, pranešė, kad jis turi pranciškonų ir domininkonų, kad domininkonams statąs bažnyčią Vilniuje, pranciškonams yra pastatęs Vilniuje ir Naugarduke. Rygos arkivyskupo draugystė ir pranciškonų veikla karaliaus dvare darė di-

delę įtaką Gediminui, dėl to nedaug trūko, kad jis būtų apsikrikštijęs.

Tiesa, Gediminui atsisakius krikštytis, pranciškonų padėtis Lietuvoje pasunkėjo. Du iš Bohemijos atvykę misionieriai, Ulrikas ir Martynas, už per drąsius pamokslus Vilniuje mirė kankinių mirtimi. Šių kankinių mirtis davė progą atsirasti 14 pranciškonų kankinių legendai; jiems buvo pastatyti, dabar nugriauti, trys kryžiai. Nežiūrint to, pranciškonai ir po to pasiliko Gedimino įkurtame Vilniaus vienuolyne ir iki Lietuvos krikšto aptarnavo vokiečius kolonistus ir lietuvius neofitus. Gedimino sūnus Algirdas, tapęs didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu (1345-1377), taip pat leido jiems laisvai gyventi ir veikti Vilniuje. Negana to, dabar jau yra įrodyta, kad pranciškonai mokė Algirdo ir Kęstučio vaikus.

Yra žinoma, kad Algirdo dvare lankydavosi net tolimų kraštų mokyti pranciškonai. Net būsimas pirmasis Vilniaus vyskupas Andriejus Vasylius, jaunystėje misionieriavęs Lietuvoje, už tai apskųstas Algirdui, buvo jo išteisintas. Dėl to nenuostabu, kad, Algirdui viešpataujant, Vilniuje lankėsi ir su Jogaila susidraugavo labai garsus ir mokytas pranciškonas Petras Filargi iš Kandijos, vėliau Pizos susirinkime išrinktas popiežium (iš tikro antipopiežium), pasivadinęs Aleksandru V (1409-1410). Jam pakluso Jogaila, būdamas didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu, su savo pavaldiniais. Manoma, kad jis buvęs Vilniaus pranciškonų mokyklos lektorium (mokytoju) ir mokęs net patį Jogailą.

Kitas Gedimino sūnus, Liubartas,

Keturiolikos legendarinių pranciškonų kankinių nukankinimas Vilniuje. **Nežinomo dail.**

Trijų Kryžių kalnas Vilniuje. Kryžiai pastatyti pranciškonų kankinių atminimui. Dabar nugriauti.

valdė Voliniją, kurioje stipriai veikė keliaujančių misionierių pranciškonų Rusijos vikarija, vėliau pasivadinusi Lietuvos ir Rusijos vikarija, kurios viršininkas buvo Mikalojus Melzakas. Šios pranciškonų vikarijos tikslas buvo atversti pagonis ir grąžinti Bažnyčios vienybėn stačiatikius.

Taip reiškėsi pranciškonų veikla didžiojoje Lietuvos kunigaikštijoje nuo Vytenio laikų iki Lietuvos krikšto (1296-1387).

3. Pranciškonai Lietuvos krikštytojai ir švietėjai

Kai Jogaila 1386 m. ryžosi įvesti Lietuvoje Kristaus tikėjimą, tai jis iš Lenkijos ir Bohemijos pasikvietė dar daugiau pranciškonų, o Lenkijos episkopatas Lietuvos krikštui vadovauti pavedė Sereto vysk. Andriejui Vasyliui, kurį vėliau, Jogailai prašant, popiežius paskyrė pirmuoju Vilniaus vyskupu. Jis uoliai rūpinosi Lietuvos krikščioninimu, dėl to Vytautas ir Jogaila jį gyrė ir gausiai apdovanojo. Iki krikšto Lietuvoje nebuvo jokios mokyklos, dėl to vyskupas Andriejus įkūrė prie katedros mokyklą. Jis norėjo, kad mokiniai, tarnaudami ir giedodami katedroje, padidintų liturginių pamaldų iškilmingumą ir iš jų tarpo atsirastų vietinių kandidatų į kunigus. Kita mokykla veikė prie pranciškonų vienuolyno; joje mokytojavo Krokuvos akademijoje pasiruošę mokytojai (lektoriai). Pats, būdamas pranciškonas, vyskupas my-

Lietuvos krikštas. Pranciškonas vysk. Andriejus Vasylius ir jo palydovas lydi Jogailą ir Jadvygą. Nežinomo dail.

lėjo ir rėmė pranciškonus, kūrė naujus vienuolynus ir mirdamas testamentu paliko jiems savo turtus. Į Lietuvą atvykęs 1387 m., jis ją rado skendėjančią pagonybėje, o 1398 m. mirdamas paliko ją jau katalikišką su gerai sutvarkyta vyskupija.

Andriejui Vasyliui mirus, antruoju Vilniaus vyskupu buvo išrinktas kitas pranciškonas, Lietuvos pranciškonų vikarijus, Jokūbas Plichta, mokąs lietuviškai (1398-1407). Jis stropiai tęsė vysk. Andriejaus pradėtąjį darbą, stengdamasis vis giliau lietuvių širdyse įdiegti katalikų tikėjimą.

4. Lietuvos pranciškonų vikarija

Ilgainiui, Lietuvoje tikėjimui vis giliau įsišaknijant, augo ir pranciškonų skaičius, ir plėtėsi jų vienuolynų ir bažnyčių tinklas. Pranciškonai ne tik krikšto metu daug pasidarbavo krikštydami vilniečius ir Jogailos Vilniun krikštytis sukviestuosius, bet ir tuoj po krikšto aptarnavo Vilniaus ir kitų parapijų tikinčiuosius. Vilniuje jie aptarnavo savo vienuolynų Šv. Marijos Dan-

Pranciškonų konventualų Švč. Marijos Dangun Ėmimo bažnyčia Vilniuje. Čia Gedimino laikais įsikūrę gyveno ir dirbo pranciškonai. Dabar bažnyčia uždaryta. Joje yra kažkoks archyvas.

Pirmasis Vilniaus vyskupas Andriejus Vasylius pranciškonas (1387-1398)

gun Paimtosios ir Šv. Mikalojaus bažnyčias ir Šv. Onos bažnyčią pilies rajone. Netrukus buvo įkurti dar penki vienuolynai su savomis bažnyčiomis: Ašmenoje (1388), Lydoje (1394), Kaune (1400), Drohičine (1409) ir Pinske (1432). Visi šie vienuolynai ir jų vienuoliai priklausė Bohemijos-Lenkijos provincijai, kurioje sudarė atskirą Lietuvos vienetą, vikariją. Ši vikarija buvo sudaryta tuoj po Lietuvos krikšto, kai įsikūrė daugiau vienuolynų (1387-1398). Vikariją valdė ordino vadovybės paskirtas vikarijus. Žinome, kad antrasis Vilniaus vyskupas Jokūbas Plichta prieš išrinkimą vyskupu buvo Lietuvos vikarijos vikarijus. Vikarijaus rezidencija buvo Vilniuje prie Šv. Marijos Dangun Paimtosios vienuolyno. Iš čia jis valdė Lietuvos pranciškonus. Tik labai svarbius reikalus tvarkė Bohemijos-Lenkijos provincijolas.

5. Vidujinės pranciškonų ordino reformos

Mažesniųjų Brolių ordino reformų metu Italijoje ir kitur buvo susidariusios dvi srovės: laisvesnė ir griežtesnė. Tie broliai, kurie norėjo griežčiau laikytis šv. Pranciškaus regulos, ypač neturto srityje, vadinosi observantais, o tie, kurie nenorėjo išsižadėti jau įsigytų didelių turtingų bažnyčių ir gyveno dideliuose konventuose, gavo konventualų vardą. Italijoje vienos ir antros srovės šalininkų buvo kiekviename vienuolyne. Šis reiškinys mažai tepasireiškė Bohemijos-Lenkijos provincijoje, kuriai priklausė ir Lietuvos pranciškonų vikarija. Mat, čia pranciškonai neturėjo nei labai turtingų bažnyčių, nei didelių didingų vienuolynų. Jie nenorėjo priimti reformų, todėl jie visi, su mažomis išimtimis, tapo konventualais. Observantai į Bohemiją, Lenkiją ir Lietuvą atėjo iš Italijos ir, radę sekėjų, čia įsikūrė.

Kai, karaliaus Kazimiero ir kard. Zbignevo Olešnickio pakviestas, šv. Jonas Kapistranas, tada popiežiaus legatas Bohemijoje, atvykęs į Krokuvą, sakė pamokslus, tai jais susižavėję Krokuvos akademijos studentai ir kiti jaunuoliai panoro tapti observantais. Tada 1453 m. Krokuvoje buvo įkurtas pirmasis

Mažoji pranciškonų konventualų Šv. Mikalojaus bažnyčia Vilniuje. Dabar parapijos bažnyčia.

observantų vienuolynas, kuris buvo pavadintas, neseniai kanonizuoto observantų organizatoriaus šv. Bernardino Sieniečio vardu, dėl to žmonės ir tame vienuolyne gyvenančius pranciškonus observantus ėmė vadinti bernardinais. Jiems šis vardas patiko, dėl to, ir kitose vietose įsikūrę, vadinosi bernardinais. Taip Lenkijoje ir Lietuvoje pranciškonams observantams prigijo bernardinų vardas.

Pranciškonų konventualų vienuolynas ir Vytauto pastatytoji Šv. Marijos Dangun Ėmimo bažnyčia Kaune. Vienuolynas po 1864 m. uždarymo paverstas ligonine.

6. Lietuvos pranciškonai konventualai po observantų-bernardinų įsikūrimo

Observantams-bernardinams įsikūrus Lietuvoje, konventualais tapusių pranciškonų veikla nesumažėjo; vienuolių skaičius augo, o vienuolynų tinklas išsiplėtė visoje tuometinės didžiosios Lietuvos kunigaikštijos teritorijoje taip, kad 1626 m. buvo įkurta Lietuvos-Rusijos provincija, o 1683-1686 m. įkurta Lietuvos konventualų Šv. Kazimiero provincija. Ši provincija 1773 m. turėjo 29 vienuolynus ir apie 300 vienuolių. Prie daugelio jų vienuolynų bažnyčių veikė parapijos ir pradinės mokyklos. Vilniuje jie turėjo aukštesniąją mokyklą ir mažąją seminariją. Po jėzuitų uždarymo 1773 m. jiems buvo atiduotos kelios jų kolegijos. Apaštalavimui ir mokytojavimui konventualai ruošėsi Vilniaus akademijoje ir Vakarų Europos universitetuose, daugiausia Italijoje. Pranciškonai konventualai Vilniuje (1670-1711) turėjo savo spaustuvę, kurioje spausdino savo ir kitų autorių knygas. Gaila, XVI amž. keli žymesni konventualai, tarp jų Stanislovas Rapolionis, tapo protestantais,

Buvusioji pranciškonų konventualų Vytauto statytoji bažnyčia Kaune.

bet jų didžiuma kovojo prieš pseudoreformą. Švedų ir maskviečių invazijų metu XVII ir XVIII amž. daugelis jų vienuolynų buvo apiplėšti ir keli sudeginti. Po 1831 m. sukilimo rusų caro valdžia daugelį jų vienuolynų panaikino, o mokyklas atėmė ir uždarė. Po 1863 m. sukilimo visi vienuolynai buvo panaikinti, išskyrus Gardino, kuris buvo palinktas seneliams ir ligoniams, kuriame vėliau buvo laikomi rusų valdžiai prasikaltę kunigai. Nepriklausomoje Lietuvoje pranciškonai konventualai neatsikūrė. Jie iš Lenkijos buvo sugrįžę į lenkų okupuotą Vilnių, bet komunistai ir naciai juos vėl išvaikė. Jų bažnyčia dabar paversta kažkokiu archyvu.

7. Pranciškonai bernardinai Lietuvoje

Pranciškonus observantus-bernardinus Lenkijoje įkurdino karalius Kazimieras, kad jie sugrąžintų į Katalikų Bažnyčią jo valdžioje esančius stačiatikius ir pagreitintų Kristaus tikėjimo įsitvirtinimą Lietuvoje. Dėl to jis juos 1469 m. įkurdino Vilniuje. Jo pavyzdžio paskatinti kiti Lietuvos didikai netrukus juos įkurdino Kaune (1470), Tikocine (1479), Gardine (1494) ir Polocke (1498). Iš šių vienuolynų buvo sudarytas Lietuvos bernardinų

Karalius Kazimieras ir Karalienė Elzbieta įteikia tuometiniam provincijolui Marijonui ir Ieziorko Vilniaus bernardinų vienuolyno fundacijos dokumentą. Paveikslas nežinomo XVII amž. dailininko.

komisariatas, kuris priklausė Lenkijos provincijai, bet, lietuviams reikalaujant, 1530 m. buvo įkurta Lietuvos bernardinų provincija. Ji neilgai išsilaikė, nes karai, marai, gaisrai ir kitos nelaimės, labai išretinusios bernardinus, 1576 m. privertė juos vėl prisijungti prie Lenkijos provincijos. Ilgainiui, padidėjus vienuolių skaičiui ir įsikūrus

Senojo bernardinų vienuolyno dalis Vilniuje. Dabar Dailės institutas.

naujiems vienuolynams, vėl atgijo Lietuvos provincijos atgaivinimo viltis. Tas beveik savaime įvyko 1627 m., Lenkijos bernardinų vidaus reformų metu. Bet ir antrą kartą įkurtosios Lietuvos bernardinų provincijos gyvenimas buvo neilgas, nes ji 1630 m. buvo prijungta prie naujai įkurtosios Mažosios Lenkijos ir Rusijos (Ukrainos) provincijos.

Nuo to laiko praėjo dar 100 metų, kol pagaliau Milano generalinė, viso Mažesniųjų Brolių ordino, kapitula (suvažiavimas) 1729 m. leido įkurti Lietuvos provinciją. Ji buvo įkurta 1731 m. ir pavadinta šv. Kazimiero vardu. Pradžioje ji turėjo 31 vienuolyną, o po kelių dešimčių metų buvo 47 konventai, 6 rezidencijos, 12 kapelianijų ir 8 misijos. Iš vienuolynų skaičiaus galima spręsti, kad tada provincija galėjo turėti apie 400 vienuolių. Tik labai gaila, kad Rusijos carų okupacijoje ji buvo sunaikinta. Po 1831 m. sukilimo buvo panaikinta daug vienuolynų, ir uždarytos visos mokyklos, o po 1863 m. sukilimo panaikinti visi vienuolynai. Buvo paliktas tik Kretingos vienuolynas seniems ir ligotiems vienuoliams išmirti ir rusams prasikaltusiems kunigams kalinti.

Iš tikro, didžiojoje Lietuvos kunigaikštijoje karaliaus Kazimiero

įkurdinti bernardinai jo lūkesčių neapvylė. Jie savo pavyzdingu gyvenimu, gražiomis pamaldomis daug lietuvių pagonių atvertė ir svyruojančius tikėjime sustiprino. Anų laikų bernardinų gyvenimas buvo labai pavyzdingas. Klusnumo, skaistybės ir neturto įžadais įsipareigoję, jie griežtai laikėsi jų gyvenimą tvarkančios šv. Pranciškaus regulos, generalinių konstitucijų ir provincijos statutų. Dienos tvarka, malda, apsimarinimas ir mokslas darė jų apaštalavimą našų ir produktingą. Jų bažnyčios savo paveikslais ir statulomis be žodžių paprastiems žmonėms kalbėjo apie Dievą ir šventuosius. Jų kalbamos ir giedamos liturginės valandos, aukojamos mišios, pamokslai ir procesijos žadino maldingumą ir atskleidė tikėjimo tiesų gylį ir grožį. Pranciškoniška meilė įsikūnijusiam Dievo Sūnui Jėzui Kristui ir jo Motinai Švč. Mergelei Marijai žadino meilę ir norą jais sekti. Atskleista šv. Pranciškaus meilė Jėzaus vardui, jo gimimui, kančiai ir Švč. Sakramentui lietuviams parodė Jėzų, kaip jų kūno brolį, juos mylintį ir savo kūnu maitinantį. Nuo pat savo įsikūrimo Lietuvoje bernardinai turė-

Pranciškonų-bernardinų Šv. Jurgio bažnyčia ir vienuolynas Kaune. Po vienuolyno uždarymo čia iš Varnių buvo atkelta kunigų seminarija. Seminarijos rūmus komunistams atėmus, dabar jie vartojami pasauliniams reikalams.

Pranciškonų-bernardinų Šv. Jurgio bažnyčia Kaune, iš pilies pusės. Dabar prekių sandėlys.

jo garsių pamokslininkų, nuodėmklausių ir mokytų švento gyvenimo vyrų. Per Trečiąjį šv. Pranciškaus ordiną, Šv. Onos ir kitas brolijas, bernardinai davė gilesnį dvasinio gyvenimo pažinimą ir skatino siekti krikščioniškos tobulybės.

Bernardinų paprastumo ir nuoširdumo paskatinti, net stačiatikiai rutėnai lankydavosi į jų bažnyčias, klausydavo jų pamokslų, dalyvaudavo pamaldose ir grįždavo į Romos Bažnyčią, o bernardinai, remdamiesi Florencijos susirinkimo nutarimais ir jiems tam suteiktomis Šv. Sosto privilegijomis, juos be perkrikštijimo priimdavo. Dėl to užsitraukė vyskupų nemalonę, bet pop. Aleksandras VI 1501 m. juos pateisino ir apgynė. Užplūdęs protestantizmas savo naujovėmis bernardinų nesužavėjo, bet, priešingai, tarsi į uolą, į juos atsimušė. Dėl to protestantai 1560 m. padegė Vilniaus bernardinų vienuolyną, 1577 m. antradienį prieš Sekmines sumušė du bernardinus, o 1588 m. šv. Baltramiejaus šventėje, mišparų metu, raiti įjoję į bažnyčią, mosuodami kardais, gąsdino žmones, bet tikinčiųjų buvo nuginkluoti ir suimti. Bernardinams stipriai laikantis Katalikų Bažnyčios tikėjimo, net galingieji Radvilai nedrįso at-

imti jų bažnyčių ir vienuolynų ir juose įsodinti protestantų pastorių. Šv. Onos bažnyčia, kur protestantų pastorius sakė pamokslus, buvo ne bernardinų, o žemosios pilies bažnyčia. Nors tada jie buvo marų ir kitokių nelaimių kuone sunaikinti, tačiau Vatikano archyve yra atrasti ilgi sąrašai tų asmenų, kuriuos bernardinai sugrąžino Romos Bažnyčiai.

Bernardinai turėjo nemažai nuopelnų ir švietimo srityje. Vilniuje, kur buvo provincijolo rezidencija, jie turėjo savo kunigų seminariją į filosofijos ir teologijos studijas. Nemaža jų studijavo Vilniaus akademijoje ir Vakarų Europos universitetuose. Gramatikos mokyklas savo kandidatams paruošti turėjo prie Kauno, Vijos ir Pastovio vienuolynų. Jų noviciatai buvo Tytuvėnuose, Vilniuje ir Minske. Mokyklas pasauliečiams turėjo Kretingoje, Telšiuose, Dotnuvoje, Troškūnuose, Bienicoje, Būdoje ir Smalėnuose. Visuose vienuolynuose buvo didesnės ar mažesnės bibliotekos, kuriose buvo daug senų raštų ir inkunabulų. Bernardinai turėjo daug žymių teologų skotistų ir įvairių šakų mokslininkų. Domėjosi jie ir lietuvių kalba. Simanas Grosas buvo parašęs Kalbrieda Ležuve Žemaytyszka. Lietuviškai eilėraščius, pamokslus, dvasinio turinio ir kitų sričių veikalus rašė šie bernardinai: Laurynas Tautkus, Fabijonas Barkauskis — eilėraščius; Kiprijonas Lukauskis — pamokslus ir dva-

Tytuvėnų vienuolynas ir bažnyčia. Vienuolyne dabar berniukų bendrabutis.

Tytuvėnų bažnyčios vidus

sines knygas; Odorikas Laurynavičius — meditacijas. Už juos visus daugiausia žemaitiškai knygų yra parašęs Jurgis Ambroziejus Pabrėža. Jis rašė eilėraščius, meditacijas, pamokslus, botanikos ir medicinos veikalus. Gaila, šių rašytojų raštai liko neišspausdinti. Tik vieno A. Pabrėžos eilėraščiai, jam mirus, įvairiuose leidiniuose buvo išspausdinti, ir dvasinio turinio knyga, "Parkratima ąnt Saužines", M. Valančiaus jau spaudos draudimo laikais išleista, turėjo tris laidas.

Gaila, ši plati religinė ir kultūrinė bernardinų veikla tuoj po 1795 m. Lietuvos padalijimo rusų valdžios buvo pradėta slopinti. Po 1831 m. sukilimo buvo uždarytos visos bernardinų mokyklos ir dalis jų vienuolynų. 1842 m. uždrausta provincijolui eiti pareigas, šaukti kapitulas, palaikyti ryšius su generolu ir Šv. Sostu, o vienuoliai ir vienuolynai atiduoti vyskupų jurisdikcijon. Vėliau buvo atimti vienuolynų turtai, nustatytas vienuolių skaičius vienuolynuose ir uždrausta priimti naujus kandidatus. Po 1863 m. sukilimo daug bernardinų ištremta Sibiran, kiti išsklaidyti, ir visi vienuolynai, išskyrus Kretingą, uždaryti.

8. Bernardinų atsigavimas ir persiorganizavimas

Vienintelis Kretingos vienuolynas merdėjo. Čia buvo suvežti seni ir ligoniai bernardinai ir kitų vienuolijų panašūs vienuoliai, ir buvo kalinami rusams prasikaltę už lietuvišką veiklą pasauliniai kunigai. Vienuolynas pradėjo atsigauti, kai 1912 m. balandžio 23 d.

Tėv. Pranciškus Bizauskas, Lietuvos pranciškonų atgaivintojas ir ilgametis viršininkas.

į jį įstojo kun. Antanas Bizauskas, gaudamas Pranciškaus vardą. Jo pavyzdžiu pasekė kiti kunigai. Išmirus seniesiems vienuoliams, atsira-

Kretingos vienuolyno šeima XX amž. pradžioje. Pirmoje eil. iš kairės sėdi pranciškonai: Tėv. Dirmeikis, Tėv. Narkevičius, Tėv. Gvardijonas Jeronimas Beržanskis, dijakonas Kazlauskas ir Tėv. Rufinas Bugvilas; antroje eilėje — karmelitas, Tėv. Kavaliauskas, kun. A. Bizauskas, nežinomas kunigas, brolis rokitas Ryla ir kun. K. Petreikis.

do naujų, pajėgesnių, ir Kretingoje bernardinai pradėjo atsigauti. Tiesa, jie jau daugiau nebesivadino bernardinais nei observantais, bet tik pranciškonais, oficialiai Mažesniaisiais Broliais. Atsikuriančius Lietuvos pranciškonus ordino generolas 1913 m. rugsėjo 24 d. priskyrė prie Silezijos pranciškonų provincijos, nes su lenkais jau buvo nutrūkę ryšiai. Atgavus Lietuvai laisvę, greitai pradėjo augti vienuolių skaičius, ir ėmė kurtis naujі vienuolynai. Tėvas Jeronimas Pečkaitis, 1921 m. paskirtas Lietuvos pranciškonų komisarijum, kandidatams auklėti prie Kretingos vidurinės mokyklos įsteigė bendrabutį, o vienuolyne klierikam kunigystei ruoštis atidarė filosofijos studijas. 1924 m. įkūrė naują vienuolyną Žaliajame Kalne, Kaune. Kiek vėliau buvo atgautas senas vienuolynas su parapija Troškūnuose, ir įkurtas antras vienuolynas Kaune, Nemuno gatvėje, kunigų seminariją lankantiems klierikams gyventi (anksčiau jie noviciatą atlikdavo ir teologiją studijuodavo Silezijos provincijoje). Vėliau, atgavus Vytauto bažnyčią, šis vienuolynas buvo perkeltas prie bažnyčios, Uosto gatvėn.

Tai matydama, ordino vadovybė 1931 m. lapkričio 19 d. atgaivino juridiškai nepanaikintą Šv. Kazimiero provinciją, nepriklausomo komisariato teisėmis, ir Tėvą Pranciškų Bizauską paskyrė pirmuoju komi-

sarijum. Po jo komisarijais buvo Tėv. Kazimieras Čepulis (1933-1936), Tėv. Augustinas Dirvelė (1936-1939), vėl Tėv. Kazimieras Čepulis (1939-1943) ir Tėv. Benediktas Bagdonas (1943-1949). Šis paskutinis savo pareigas užbaigė tremtyje. Vėliau atvyko į Ameriką.

Po savarankiško Lietuvos komisariato įsteigimo dar labiau plėtėsi ir klestėjo pranciškonų veikla ir gyvenimas. Tėv. Augustino Dirvelės pastangomis 1932 m. pastatyta ir įsteigta Kretingoje Šv. Antano kolegija — gimnazija ir bendrabutis berniukams, kurioje mokėsi apie 300 mokinių, paruošė daug kandidatų į pranciškonus. 1933 m. buvo atidaryta sanatorija Nemunaityje, kur vasarą ilsėdavosi senesniojo amžiaus ligoti broliai ir kunigai ir atostogaudavo klierikai. Tuo pačiu metu buvo pastatyti Šv. Antano namai geradariams amerikiečiams, kuriuose prel. Pranciškaus M. Juro lėšomis buvo įrengtas kino teatras ir įsteigta spaustuvė. Šioje spaustuvėje buvo spausdinamas Šv. Pranciškaus Varpelis (pradėtas leisti 1923 m.), savaitraštis Sursum Corda (1936-1939) ir Tretininkų kalendorius — Metraštis. Jie spausdino taip pat nemaža knygų ir kitiems leidėjams. Kretingos vienuolynas turėjo seną labai vertingą biblioteką, kurioje buvo daug rankraščių ir, pasak V. Biržiškos, 40 inkunabulų. 1934 m. įkurtas vienuolynas Pajūryje, kur 1934 m. pavasarį buvo iš Kretingos perkeltas noviciatas. Po sunaikinimo atsikūrę, pranciškonai greitai augo ir skaičiumi; 1940 jie turėjo jau 6 vienuolynus, 25 kunigus, 34 klierikus, 70 brolių

Kretingos vienuolynas Lietuvos Nepriklausomybės pradžioje.

Kairėje Pranciškonų gimnazija, dešinėje bažnyčia, centre vienuolynas apie 1940 metus.

Troškūnų vienuolyno bažnyčia

Kretingos pranciškonai 1940 m., komunistų išvaryti iš vienuolyno. Pirmoje eilėje sėdi su abitais iš kairės: T. Justinas Vaškys, T. Kazimieras Čepulis ir T. Pijus Andraitis.

ir 10 novicų, neskaitant kandidatų į klierikus ir brolius. Jų globoje veikė 340 pasauliečių tretininkų kongregacijų su 48,800 narių. Gaila, jų darbą ir vystymąsi nutraukė ir juos pačius išblaškė 1940 m. Sovietų Rusijos okupacija.

9. Sovietų okupacijoje ir antrojo pasaulinio karo audrose

Sovietams 1940 m. okupavus Lietuvą, Katalikų Bažnyčiai prasidėjo kryžiaus kelias, sunkesnis negu senosios Rusijos carų laikais. Tuoj visos bažnyčios, klebonijos ir vienuolynų pastatai buvo nacionalizuoti, kunigų seminarijos ir visos katalikiškos ir vienuolių išlaikomos mokyklos uždarytos. To paties likimo susilaukė ir pranciškonai. Jų vienuolynai buvo atimti, ir vienuoliai iš jų išvaryti, gimnazija ir spaustuvė uždarytos. Kretingos ir Pajūrio ūkiai ir trobesiai atimti. Kretingos biblioteka išvežta į Kauną ir išsklaidyta, o vienuolyno patalpos paverstos sovietų kariuomenės kareivinėm, Pajūrio patalpose įkurta žemės ūkio mokykla. Netekę pastogės kunigai apsigyveno pas tikinčiuosius šalia bažnyčių, o kiti išsisklaidė kaip įmanydami. Negana to. Po kelių mėnesių okupacijos, pradėjus areštuoti kunigus ir žymesnius katalikus veikėjus, buvo suimti ir du pranciškonai — Tėvas Augustinas Dirvelė ir Tėvas Liucijus Martušis, o kiti buvo tardomi ir baudžiami.

Prasidėjus vokiečių okupacijai,

Tėv. Justinas Vaškys, Lietuvos pranciškonų įkūrėjas Amerikoje. Juos įkurdinęs ir vadovavęs 1941-1952 m. Dabar Rochester, N.Y., lietuvių parapijos klebonas ir vienuolyno viršininkas.

padėtis nedaug tepasikeitė, nes okupacinė valdžia atimtų vienuolynų ir įstaigų negrąžino. Be to, pirmomis karo dienomis, Kretingos miestui degant, sudegė bažnyčia ir visi vienuolyno pastatai. Tik kunigai laisvai galėjo dirbti sielovados darbą.

10. Lietuvos pranciškonai Amerikoje

Lietuvos pranciškonų vadovybė, norėdama savo būsimuosius kunigus geriau supažindinti su pranciškoniškąja dvasia ir teologija, savo klierikus siuntė į Vokietijos, Austrijos ir Italijos pranciškonų kunigų

Lietuvos pranciškonų centras Amerikoje. Čia gyvena provincijolas ir auklėjami kandidatai.

seminarijas ir universitetus, dėl to dar prieš karą užsienyje studijavo 9 pranciškonai. Sovietams užgrobus Lietuvą, į Vokietiją pasitraukė 3 kunigai ir 14 klierikų, kurių 9 vėliau tapo kunigais. Rusams grįžtant, 1944 m. pasitraukė dar 4 kunigai ir 2 broliai, o karui pasibaigus, į noviciatą įstojo 3 jaunuoliai, ir 2 klierikai, paleisti iš kariuomenės, tęsė savo studijas. Taip užsienyje atsirado 32 lietuviai pranciškonai. Vieni jų ruošėsi kunigystei, kiti studijavo ir apaštalavo lietuvių tremtinių tarpe Italijoje, Austrijoje, Vokietijoje ir Belgijoje.

Lietuvos pranciškonų vadovybė, matydama, kad pranciškonai Lietuvoje bus sunaikinti, dar 1940 m. vasarą pavedė Tėvui Justinui Vaškiui suburti juos Amerikoje. 1941 m. sausio 29 d. atplaukęs į New Yorką, jis ir pradėjo darbą. Lietuvių amerikiečių remiamas, gavęs reikalingus leidimus Romoje, 1941 m. vasarą jau įkūrė laikiną rezidenciją Pittsburgh, Pa., ir iš Europos parsikvietė 2 JAV gimusius pranciškonus: kunigą ir klieriką. Vėliau dar, jo pakviesti, atvyko 2: kunigas iš Šv. Žemės ir brolis iš Argentinos. Tada 1944 m. buvo įkurtas jau pastovus vienuolynas Greene, Me., ir į pranciškonus pradėjo stoti pirmieji Amerikoje gimusieji lietuviai jaunuoliai.

Nuo pat atvykimo dienų Tėv. Justinas Vaškys ir Tėv. Juvenalis Liauba ir kiti energingai įsijungė į Amerikos lietuvių gyvenimą. Jie to meto papročiu vadovavo lietuvių parapijose misijoms, rekolekci-

Buvusios gimnazijos rūmai — dabar vasarotojų namai Kennebunkporte, Me.

joms, novenoms, 40 valandų atlaidams, dalyvavo Lietuvių Kunigų Vienybės, Lietuvos vyčių ir Katalikų Federacijos seimuose, skaitė paskaitas Vasario 16 minėjimuose ir kitose tautinėse šventėse. Mat, tada dar nebuvo atvykusių lietuvių inteligentų. Suorganizavo iš lietuvių parapijose veikusių tretininkų kongregacijų provinciją, parūpino jiems reikalingos literatūros ir 1942 m. pradžioje atgaivino Lietuvoje komunistų sustabdytą *Šv. Pranciškaus Varpelį*. Be to, bendradarbiavo tuometinėje lietuvių spaudoje. Savo religine ir kultūrine veikla jie labai išpopuliarėjo ir įsigijo kunigų, tikinčiųjų ir bendrai lietuviškos visuomenės pasitikėjimą, iš kurios susilaukė gausios materialinės paramos. Dėl to netrukus galėjo ne tik įkurti pastovų vienuolyną, bet ir plėsti savo veiklą.

Amerikoje pranciškonų veikla dar labiau padidėjo, kai po karo pradėjo atvykti Vakarų Europoje buvusieji ir į ją pasitraukusieji pranciškonai. Pirmoji grupė, net 5 kunigai pranciškonai, 1946 m. pavasarį atvyko iš Italijos. Padidėjus vienuolių skaičiui, 1947 m. birželio 7 d. buvo įkurtas lietuvių pranciškonų komisariatas, ir jo kūrėjas Tėv. Justinas Vaškys paskirtas komisarijum. 1947 m. įkuriamas Kennebunkport, Me., vienuolynas ir iš Greene parkeliama komisarijaus rezidencija. 1949 m. pradžioje įkuriama St. Catherines, Ont., Kanadoje, rezidencija, ir tų pačių metų gale perimama Bridgeville, Pa., lietuvių parapija ir *Lietuvių Žinių* savaitraščio

Liurdo šventovė Kennebunkport, Me., vienuolyno aikštėje

leidimas Pittsburgh, Pa. 1950 m. perimamas leisti du kartus savaitėje ėjęs *Darbininkas,* Boston, Mass., ir mėnesinis kultūros žurnalas *Aidai,* lietuvių tremtinių inteligentų leidžiamas Vokietijoje. Tais pačiais metais, Šventiesiems metams ir 10 metų Lietuvos okupacijos paminėjimui, išleidžiamas didele knyga *Metraštis.* 1951 m., perėmę ir lietuvių savaitraštį *Ameriką,* ėjusį Brooklyn, N.Y., sudarę iš neseniai atvykusių į Ameriką tremtinių inteligentų stiprų redakcinį kolektyvą ir įkūrę savo spaustuvę prie vienuolyno Brooklyne, pradėjo spausdinti *Lietuvių Žinias* ir *Ameriką,* sujungusį du kartus savaitėje išeinantį *Darbininką, Aidus* ir *Šv. Pranciškaus Varpelį.* Jų spaustuvėje buvo spausdinami žurnalai: *Ateitis, Karys, Į Laisvę, Tėvynės Sargas, Jaunimo Žygiai,* vėliau *Lituanus* ir kiti periodiniai ir neperiodiniai leidiniai ir knygos. Tuo pat metu atvyko ir visi kiti iki tol Europoje buvę lietuviai pranciškonai. Visa tai įvyko Tėv. Justino Vaškio vadovybėje.

Nuo 1952 m. lietuvių pranciškonų tvarkymą Amerikoje perėmė Tėv. Jurgis Gailiušis. Jam vadovaujant, aukščiausios ordino vadovybės dekretu Lietuvos pranciškonų centras perkeltas į Kennebunkporto vienuolyną, o 1953 m. naujų Generalinių Konstitucijų potvarkiu Amerikos lietuvių pranciškonų komisariatas tapo kustodija su provincijos teisėmis in radice. 1953 m. įkuriamas vienuolynas ir didelė lietuvių parapija Toronto, Ont., Kanadoje, kur pastatomos erdvios patalpos religiniams ir kultūriniams reikalams. 1956 m. atidaryta Šv. Antano berniukų gimnazija (High School)), ir 1958 m. pastatytos jai

Kryžiaus kelių šventovė Kennebunkport, Me., vienuolyno aikštėje

modernios patalpos. Gimnazija veikė iki 1969 mokslo metų galo. Tėvui leonardui Andriekui vadovaujant (1964-1070), vietos viršininkų iniciatyva buvo pastatytos naujos patalpos Toronto vienuolynui ir erdvi ir graži modernaus stiliaus koplyčia Kennebunkporte. Ordino vadovybė, matydama lietuvių pranciškonų darbus ir pastangas, 1971 m. jų kustodiją pakėlė į vikarijos laipsnį su provincijos teisėmis.

Prie Kennebunkport, Me., yra nemaži svečių namai, kuriuose vasarą atostogauja daug lietuvių, nes vieta labai graži, prie Atlanto vandenyno, yra ir maudymosi baseinas prie pat svečių namų, vakarais ruošiami kultūriniai renginiai, koncertai ir pasilinksminimai, o kainos prieinamos. Anksčiau čia būdavo vasaros metu ir berniukų stovyklos, yra stovyklavę moksleiviai ir studentai ateitininkai. Dabar čia atostogauja jau vyresnieji: studijų dienas čia ruošia ateitininkai sendraugiai, Lietuvių Fronto Bičiuliai ir mokytojai. Kitą stovyklavietę pranciškonai turi Wasaga, Ont., Kanadoje, kurioje stovyklauja moksleiviai ateitininkai ir sportininkai.

Pranciškonų vienuolynų sodybas puošia gražūs pastatai, šventovės ir statulos. Kennebunkporte įsidėmėtina yra Tėvo Jurgio Gailiušio pastatyta koplyčia su savo vitražais ir Tėvo Kęstučio Butkaus surinktomis aukomis pastatytos šv. Antano, Liurdo ir Kryžiaus Kelių šventovės. Toronto, Brooklyno ir Kenne-

Tėv. Jurgis Gailiušis, ilgai vadovavęs Lietuvos pranciškonams (1952-1958), (1959-1964) ir (1971-1979).

bunkporto vienuolynų aikštes puošia lietuviški kryžiai, Bridgevillės — Fatimos Marijos šventovė, o St. Catharines — Lietuvos kankinių aukuras. Visi jų vienuolynai papuošti lietuvių dailininkų kūriniais — paveikslais, vitražais ir statulomis. Didžiausias meno kūrinių rinkinys yra sutelktas Tėvo Jurgio Gailiušio ir Tėvo Leonardo Andriekaus pastangomis, Brooklyne Adomo Galdiko galerijoje.

Dabar lietuviai pranciškonai aptarnauja grynai lietuviškas Toronto Ont., Kanadoje, Prisikėlimo parapiją ir St. Catharines, Ont., Kanadojr, misiją, kuri aptarnauja kelias lietuvių kolonijas. Brooklyno vienuolynas savo parapijos neturi, bet čia paskiri lietuviai ir lietuvių orga-

Trys Kryžiai Toronto vienuolyno kieme

nizacijos dažnai užprašo mišias vienuolyno koplyčioje, o kartą per mėnesį mišios aukojamos Kultūros Židinio salėje jaunimui. St. Petersburge, Floridoje, pranciškonai aptarnauja didelę lietuvių koloniją, vietos amerikiečių parapijos bažnyčioje. Taip pat aptarnauja tris mišrias parapijas: Bridgeville, Pa., Rochester,, N.Y., ir East St. Louis, Ill. Kennebunkporto koplyčia gausiai lankoma angliškai ir prancūziškai kalbančių vasarotojų. Vasarą sekmadieniais lietuviams yra ir lietuviškos mišios su pamokslais. Toronto, St. Catharines ir Brooklyno kunigai dėsto tikybą šeštadieninėse mokyklose. Dar verta priminti, kad lietuviai pranciškonai vartoja ir modernią apaštalavimo priemonę — radiją. Jie patys yra vadovavę lietuvių katalikų valandėlėms Pittsburghe ir Toronte, daug kalbėjo Amerikos Balso ir Vatikano radijo programose į Lietuvą, o taip pat ir abiejose radijo programose New Yorke.

Kennebunkporte yra provincijolo

Tėv. Leonardas Andriekus, Lietuvos pranciškonams vadovavęs 1964-1970 m.

rezidencija ir auklėjami kandidatai. Brooklyne yra pranciškonų spaudos centras. Čia yra jų leidžiamos spaudos redakcijos, administracijos ir spaustuvė, kasmet išspausdinanti apie 400 įvairios apimties spausdinių: knygų, žurnalų, laikraščių ir kt. Šalia vienuolyno yra Kultūros Židinys, kuriame spiečiasi jaunimo organizacijų ir plačios New Yorko apylinkės lietuvių veikla. Atskirame name yra Religinės Šalpos ir Religinės tarnybos įstaiga. Kultūros Židinio ir Toronto parapijos patalpose dažnai rengiami koncertai ir lietuvių dailės kūrinių parodos. Visi vienuolynai turi didesnes ar mažesnes bibliotekas: Kennebunkporte, Toronte ir Brooklyne yra vienuolynų ir viešos bibliotekos.

Šiais metais jau suėjo 40 metų nuo Lietuvos pranciškonų įsikūrimo JAV. Šiuo metu jie turi 70 vienuolių: kunigų, klierikų, brolių ir kandidatų. Per tą laiką jiems vadovavo Tėv. Justinas Vaškys (1941-1952), Tėv. Jurgis Gailiušis (1942-1958), (1959-1964) ir 1970-1979), Tėv. Viktoras Gidžiūnas (1958-1959) ir Tėv. Leonardas Andriekus (1964-1970) ir dabar nuo 1979 m. rudens vadovauja Tėv. Paulius Baltakis.

Tėv. Paulius Baltakis, Lietuvos pranciškonams vadovauja nuo 1979 metų rudens.

11. Lietuvoje likusių pranciškonų likimas

Dar 1940 m. rugpjūčio 15 d. suimtieji Tėv. Augustinas Dirvelė ir Tėv. Liucijus Martušis 1941 m. pavasarį buvo ištremti į Sibirą. Tėv. Augustinas Dirvelė kažkur prie Irkutsko nežinomose aplinkybėse žuvo, o Tėv. Liucijus Martušis, po karo grįžęs į Lietuvą, mirė tragiška mirtimi. Kiti likusieji Lietuvoje, pergyvenę karą, sulaukė antrosios sovietų okupacijos. Tėv. Kazimieras Čepulis už vadovavimą pranciškonams, išsiuntimą jų į Vakarus ir dvasinius patarnavimus partizanams buvo už akių nuteistas mirti, bet iki Stalino mirties išsislapstė, gyvendamas įvairiose vietose, o vėliau apsigyveno Panevėžy, kur 1962 m. mirė. Kiti vyresnio amžiaus tėvai, Martinijonas Bučnys, Juozapas Kudirka, Antanas Butkevičius ir Silvestras Bartuška, mirė karo metu

Kultūros Židinys ir vienuolynas, Brooklyn, N.Y.

Bridgeville, Pa., Fatimos šventovė

arba antrosios sovietų okupacijos pradžioje. Jaunesni, Tėv. Pijus Andraitis, Kretingos klebonas, Tėv. Patricijus Puodžiūnas, buvęs Kretingos vienuolyno viršininkas, ir Tėv. Aloyzas Janušaitis, apkaltinti partizanų globa, buvo ištremti į Sibirą. Ten, kiek galėjo, patarnavo lietuviams tremtiniams ir vokiečiams belaisviams, kurie, grįžę į laisvę, gražiai įvertino vokiečių spaudoje jų dvasinę pagalbą. Išbuvę tremtyje po 10 metų, grįžo į Lietuvą su palaužta sveikata. Tėv. Pijus Andraitis tuoj mirė, o Tėv. Aloyzas Janušaitis ir Tėv. Patricijus Puodžiūnas, trūkstant kunigų, iki mirties patarnavo jiems pavestų parapijų tikintiesiems. Vienintelis iš kunigų liko neišvežtas Tėv. Laurencijus Daugnora, kuris ramiai dirbo parapijose ir 1980 m. spalio 26 d. mirė. Apie 20 brolių, kurie, vienuolynus uždarius, panoro laikytis savo įžadų ir vienuoliškai gyventi pasaulyje, taip pat baigia išmirti. Bet jie nenusimena, nes tiki, kad Dievas kaip pažadėjo, gali pašaukti sau tarnus ir iš akmenų.

- o -

Iš to, kas čia labai suglaustai pasakyta, jau galime matyti, kaip per 750 metų Lietuvoje spinduliavo šv. Pranciškaus Asyžiečio dvasia. Kaip jo dvasios sūnūs tuoj po jo mirties, norėdami su meile lietuvius laimėti Kristui, atvyko į pagonišką Lietuvą. Kaip jie darbavosi Lietuvos krikšto metu ir vėliau stiprindami lietuvių tikėjimą. Kaip jie stengėsi grąžinti Romos Bažnyčion nuo jos atsiskyrusius. Kiek jie kentėjo nuo protestantų ir kiek jie jų grąžino Bažnyčiai. Ką veikė didžiosios Lietuvos kunigaikštijos laikais ir kiek kentėjo rusų vergijoje. Kaip jie buvo sunaikinti ir vėl atsikūrę darbavosi nepriklausomoje Lietuvoje. Kaip, sovietų sutriuškinti, įsikūrė Amerikoje ir darbavosi, laukdami geresnių laikų, kad grįžę į Lietuvą, vėl atgaivintų šv. Pranciškaus dvasios spinduliavimą.

PRIEDAS

ŠVENTO PRANCIŠKAUS MALDOS

Šv. Pranciškaus paaiškinta Viešpaties malda

Švenčiausias Tėve mūsų: mūsų Sutvėrėjau, Atpirkėjau, Išganytojau ir Suramintojau.

Kuris esi danguje: angeluose ir šventuosiuose, apšviesdamas juos pažinimui, nes tu, Viešpatie, esi šviesa; uždegi juose meilę, nes tu, Viešpatie, esi meilė; apgaubi ir pripildai juos palaima, nes tu, Viešpatie, esi aukščiausias gėris, amžinasis gėris, iš kurio eina visoks gėris, o be kurio nėra jokio gėrio.

Teesie šventas tavo vardas: kad nušvistų mumyse tavęs pažinimas, kad pažintume kokia yra platybė tavo geradarybių, ilgybė tavo pažadų, aukštybė tavo didybės ir gilybė tavo sprendimų.

Teateinie tavo karalystė: kad tu viešpatautum mumyse per malonę ir priimtum mus į savo karalystę, kur yra tikras tavęs regėjimas, tau meilė tobula, palaiminta vienybė su tavimi, amžinas tavimi gėrėjimasis.

Teesie tavo valia, kaip danguje, taip ir žemėje: kad mylėtume tave visa širdimi — visada mąstydami apie tave; visa siela — visada tavęs trokšdami; visomis mintimis — tau pašvęsdami visas savo intencijas ir visur ieškodami tik tavo garbės; visomis jėgomis — visų savo galių niekur kitur nepavartodami, o vien tiktai tau jas pašvęsdami, kaip auką

tavo meilei; kad mylėtume artimą, kaip patys save, visus stipriai traukdami į tavo meilę, džiaugdamiesi kitų geru, kaip ir savo, blogybėje jų pasigailėdami ir nė vieno jų neįžeisdami.

Kasdieninės mūsų duonos: mylimąjį tavo Sūnų, Viešpatį mūsų Jėzų Kristų duok mums šiandien — kaip prisiminimą, supratimą ir pagarbą meilės, kurią mums parodė, ir už visa tai, kuo už mus aukojosi, išgelbėjo ir iškentėjo.

Ir atleisk mums mūsų kaltes: per tavo neapsakomą gailestingumą, per mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus kančios auką ir per palaimintosios Mergelės Marijos ir visų tavo išrinktųjų nuopelnus ir užtarimą.

Kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams: gi mums, jei ne visiškai atleidžiame, tu, Viešpatie, padaryk, kad mes visiškai atleistume, kad savo priešus dėl tavęs tikrai mylėtume ir juos meilingai užtartume, niekam už bloga blogu neatsilygintume ir visiems tavyje padėti stengtumės.

Ir neleisk mūsų gundyti: pagunda klastinga ir aiškia, staigia ir sunkia.

Bet gelbėk mus nuo pikto: praėjusio, dabartinio ir būsimo. Amen.

Vertė V. Garbukas, O.F.M.

Pilnutinis atsidavimas Viešpačiui

Viešpatie, prašau tave, teatitraukia mano protą deganti ir maloni tavo meilės galia nuo visų žemiškų dalykų, kad meile iš meilės numirčiau tau, kuris, mane mylėdamas, teikeisi iš meilės numirti.

Viešpaties Jėzaus Kristaus garbinimas

Garbiname tave, Švenčiausiasis Viešpatie Jėzau Kristau, čia ir visose tavo bažnyčiose visame pasaulyje ir šloviname tave, kad per šventą savo kryžių atpirkai pasaulį.

Kančios ir meilės prašymas

Mano Viešpatie Jėzau Kristau, dviejų dalykų prieš savo mirtį prašau: pirma, kad aš savo gyvenime, kiek tai galima, savo sieloje ir kūne pajusčiau tą skausmą, kurį tu, maloniausias Jėzau, jautei skaudžiausią savo kančios valandą, antra, kad aš, kiek tai galima, pajusčiau tą nepaprastą meilę, kuria tu, Dievo Sūnau, buvai užsidegęs noriai iškentėti skaudžiausią kančią už mus nusidėjėlius.

Dievo garbinimai

Tu esi vienas šventas Viešpats Dievas, kuris darai nuostabius dalykus. Tu esi tvirtas. Tu esi didingas. Tu esi aukščiausias. Tu esi visagalis, tu, šventas Tėve, dangaus ir žemės Karalius. Tu esi triasmenis ir vienas Viešpats Dievas, — visuotinis gėris. Tu esi gėris, visoks gėris, aukščiausias gėris, Viešpats Dievas, gyvas ir tikras. Tu esi meilė ir malonumas. Tu esi išmintis. Tu esi nusižeminimas. Tu esi kantrybė. Tu esi saugumas. Tu esi ramybė. Tu esi džiaugsmas ir linksmumas. Tu esi teisingumas ir nuosaikumas. Tu esi visokeriopų turtų pilnybė. Tu esi grožis. Tu esi švelnumas. Tu esi globėjas. Tu esi sargas ir gynėjas. Tu esi stiprybė. Tu esi prieglauda. Tu esi mūsų viltis. Tu esi mūsų tikėjimas. Tu esi didelis mūsų malonumas. Tu esi mūsų amžinas gyvenimas, didingas ir nuostabus Viešpats, visagalis Dievas, gailestingas Išgelbėtojas.

Brolio Leono palaiminimas

Telaimina tave Viešpats ir tesaugo tave. Teparodo tau savo veidą ir tepasigaili tavęs. Teatgręžia savo veidą į tave ir tesuteikia tau ramybę. Tepalaimina Viešpats tave, broli Leonai.

Palaimintosios Mergelės Marijos pasveikinimas

Sveika, šventoji Valdove, Švenčiausioji Karaliene, Dievo Gimdytoja Marija, visuomet Mergele, Švenčiausiojo dangiškojo Tėvo išrinktoji, kurią jis su Švenčiausiuoju mylimu Sūnumi ir Šventąja Dvasia Ramintoja pašventino, kurioje buvo ir yra visokių malonių pilnybė ir visoks gėris. Sveika jo rūme. Sveika, jo palapine. Sveika, jo buveine. Sveika, jo apsiauste. Sveika, jo tarnaite. Sveika, jo Motina. Sveikos ir jūs, visos šventos dorybės, kurios per Šventosios Dvasios malonę ir apšvietimą esate įdiegiamos į tikinčiųjų širdis, kad iš netikinčiųjų padarytumėte tikinčiuosius.

Taikos malda

Viešpatie, padaryk mane savo taikos įrankiu. Ten, kur neapykanta viešpatauja, leisk man skelbti meilę, kur skriauda — teisingumą, kur abejonė — tikėjimą, kur nusiminimas — viltį, kur tamsa — šviesą, kur liūdesys — džiaugsmą. O Dieviškasis Mokytojau, suteik, kad aš ne tiek sau ieškočiau suraminimo, kiek kitus raminčiau, ne kad būčiau su-

prastas, bet kad kitus suprasčiau, ne kad būčiau mylimas, bet kad visus mylėčiau, nes tik duodami gauname, dovanojant mums atleidžiama, per mirtį gimstame amžinajam gyvenimui.

Šv. Pranciškaus dorybių pasveikinimas

Sveika, Karaliene išmintie, Viešpats tave tesaugo su tavo broliu paprastumu. Sveika, neturto Ponia, Viešpats tesaugo tave su tavo broliu nusižeminimu. Sveika, šventoji meilės Ponia, Viešpats tesaugo tave su tavo seserim šventa paklusnybe. Visos šventosios dorybės, tesaugo jus Viešpats, iš kurio išeinate ir ateinate. Visame pasaulyje visiškai nėra jokio žmogaus, kuris vieną iš jūsų galėtų turėti, jei pirma nenumirtų. Kuris vieną turi ir kitų nepažeidžia, visas turi; ir kuris vieną pažeidžia, nė vienos neturi ir visas pažeidžia; ir kiekviena jų sugėdina ydas ir nuodėmes. Šventa išmintis sugėdina šėtoną ir visas jo klastas. Tyras šventas paprastumas sugėdina visokią šio pasaulio ir kūno išmintį. Šventas nusižeminimas sugėdina išdidumą ir visus šio pasaulio žmones ir visa, kas jame yra. Šventa meilė sugėdina visas velniškas ir kūniškas pagundas ir visus kūno nuogąstavimus. Šventa paklusnybė sugėdina kūniškus norus ir laiko apmarinusi kūną dvasios ir savo brolio paklusnybėje ir daro žmogų paklusnų visiems šio pasaulio žmonėms, ir ne tik žmonėms, bet ir gyvuliams ir žvėrims, kad galėtų su juo daryti, ką nori, kiek jiems leista iš aukščiau nuo Dievo.

Šv. Pranciškaus palaiminimas

Ir kiekvienas, kuris laikysis regulos ir mano patarimų, teesie danguje Aukščiausiojo Tėvo laiminamas, o žemėje — laiminamas jo mylimiausiojo Sūnaus kartu su Šventąja Dvasia Ramintoja ir su visomis dangaus galybėmis bei visais šventaisiais. Ir aš, brolis Pranciškus, mažiausias jūsų tarpe ir jūsų tarnas, kiek tik išgaliu, vidiniu ir išoriniu būdu tvirtinu jums tą švenčiausiąjį laiminimą, kurį turėkite su visomis dangaus galybėmis ir visais šventaisiais dabar ir per amžius.

Šv. Tėvo Pranciškaus paraginimas

O mylimiausieji broliai ir amžinai palaimintieji sūnūs, klausykite manęs, klausykite jūsų Tėvo žodžių. Didelius dalykus pažadėjome, bet dar didesni yra mums pažadėti. Trumpas smagumas — amžina bausmė. Mažas kentėjimas — begalinė garbė. Daug yra pašauktųjų, maža išrinktųjų, bet visi gaus atlyginimą.

ŠV. PRANCIŠKAUS ASYŽIEČIO SESERS SAULĖS GIESMĖ

Aukščiausias visagali, geras Viešpatie,
Tavo yr giesmės, garbė ir didybė
Ir kiekvienas palaiminimas.
Viskas iš Tavęs prasideda,
Ir žmonės nėr verti Tavęs minėti.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, visi tavieji sutvėrimai,
Ypač puikioji sesė saulė,
Kuria dienas ir mus tu apšvieti;
Jinai graži ir, spindėdama didžiu spindėjimu,
Mums atneša, Aukščiausias, Tavo vaizdą.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, brolis mėnuo ir žvaigždynai;
Danguj Tu jiems teiki puošnumą, grožį ir šviesumą.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, brolis vėjas,
Erdvės, debesys, giedra ir oro atmainos,
Per kurias Tu savo kūriniams teiki gyvastingumą.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, broliai vandens,
Kurie labai naudingi, ramūs, ir gaiviną, ir skaistūs.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, sesė ugnis,
Ja Tu švieti nakties tamsybę,
Jinai graži, džiaugsminga, ir stipri, galinga.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, sesė žemė motina,
Kuri mus valdo ir maitina
Ir augina visokį vaisių, ir žiedus spalvinguosius, ir žolę.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, kurs Tavosios meilės
padedamas atleidžia
Ir ištveria sunkius mėginimus ir kančią.
Palaiminti, kurie išlaiko taiką,
Jie bus Tavo, o Aukščiausias, vainikuoti.

Tegarbina Tave, o Viešpatie, sesuo mirtis mūs kūniškoji,
Nuo kurios nė viens gyvenantis žmogus negal pabėgti.
Vargas tiems, kurie numirs nusidėjimuose mirtinguose.

Palaiminti, kurie nebeiškrypsta iš Švenčiausių Tavo norų kelio,
Ir jiems mirtis antroji blogo negalės atnešti.

Pagarbinkit ir šlovinkite Viešpatį, ir būkite Jam dėkingi,
Ir tarnaukite Jam su didžiu nusižeminimu.

Vertė Stasys Santvaras

DR. KAZIO PUTRIUS
ARCHYVAS

TURINYS

ŠV. PRANCIŠKAUS DVASIOS SPINDULIAVIMAS

Pratarmė VII

I. TĖVŲ NAMUOSE 1-5
1. Gimimas ir vardas 1
2. Pranciškaus mokslas 1
3. Tėvo pagalbininkas prekyboje 1
4. Linksmame draugų būryje 2
5. Pranciškaus išlaidumas 2
6. Nuotykis su elgeta 3
7. Motinos atsakymas 3
8. Tarnyba gimtajam miestui 3
9. Asyžiaus gynėjas 3
10. Nelaisvės dienos 4
11. Pranciškaus liga 4

II. PAŠAUKIMO BEIEŠKANT 5-16
12. Riterio keliu 5
13. Žirgo ir aprangos iškeitimas 5
14. Pašaukimas per sapną 5
15. Pramogų karalaitis 6
16. Gražiausia princesė 6
17. Ponas ir širdies dama 7
18. Pranciškus — konvertitas 7
19. Noras tarnauti Neturto Princesei 7
20. Elgetauja Romoje 8
21. Elgetos duona 8
22. Raupsuotųjų baimė 8
23. Raupsuotojo pabučiavimas 9
24. Patarnavimas raupsuotiesiems 9
25. "Pranciškau, atstatyk mano namus!" 10
26. Pastangos atnaujinti bažnytėlę 10
27. Tėvo pyktis 10
28. Pranciškus benamis keistuolis 11
29. Tėvo uždarytas rūsyje 11
30. Sūnus nestoja į teismą 12
31. Pranciškaus ryšiai su vyskupu 12
32. Išsižadėjimas tėvo 13
33. Didžiojo Karaliaus šauklys 13
34. Beturčio gyvenimo pradžia 13
35. Šv. Damijono bažnytėlės atstatytojas 13

36. Suelgetautas maistas 14
37. Prakeikimas ir palaiminimas 14
38. Parduotas prakaitas 15
39. Elgetavimo sunkumai 15

III. MAŽESNYSIS BROLIS IR APAŠTALAS 16-21
40. Naujas paskatinimas 16
41. Neturtas ir pamokslų sakymas 16
42. Pirmasis sekėjas 16
43. Regulos apmatai 17
44. Kiti Pranciškaus sekėjai 17
45. Siuntimas sakyti pamokslų 18
46. Nuotykiai sakant pamokslus 18
47. Gyvenimas prie Rivo Torto 18
48. Neturto apgynimas 19
49. Pranciškaus įsakytas darbas 19
50. Beturčių gyvenimo laimė 19

IV. REGULA IR JOS PATVIRTINIMAS 21-25
51. Kelionė į Romą 21
52. Pagalba Romoje 21
53. Klaidatikiai 21
54. Vyskupo Guido pagalba 22
55. Audiencija pas popiežių 22
56. Kardinolų diskusijos 22
57. Popiežiaus sapnas 23
58. Patvirtinimas ir vardas 23
59. Pagunda Sabinos kalnuose 24

V. TOLIMESNIS GYVENIMAS IR DARBAI 25-35
60. Pirmasis kunigas 25
61. Gubbio gyventojų siaubas 25
62. Sutartis su vilku 25
63. Patrauklūs žodžiai ir pavyzdžiai 26
64. Jautrus tėvas 26
65. "Aš mirštu!" 26
66. Artimo meilė 27
67. Pranciškaus išvaizda 27
68. Pastogės išsižadėjimas 28
69. Angelų Karalienės vienuolynas 28
70. Pranciškaus broliai 28
71. Brolių jautrumas 29
72. Brolis Egidijus 29
73. Dievo dainininkas ir muzikantas 29

74. Brolio Egidijaus išmintis 30
75. Brolis Maseo pamokslininkas 30
76. Kelio pasirinkimas 31
77. Nupjauta kiaulės koja 31
78. Brolio Junipero atsiprašymas 31
79. Gudrus vertėjas 32
80. Brolio Junipero filosofija 32
81. Šventasis ar keistuolis 33
82. Pranciškaus pamėgdžiotojas 33
83. Pranciškaus ir brolio Leono malda 33
84. Brolio Leono nepaklusnumas 34
85. Tobulas džiaugsmas 34

VI. ŠV. KLAROS PAŠAUKIMAS 35-40
86. Jaunos mergaitės susižavėjimas 35
87. Verbų sekmadienis 35
88. Klaros pabėgimas 35
89. Kristaus sužieduotinė 36
90. Agnietės išgelbėjimas 36
91. Šv. Damijono vienuolynas 36
92. Klarisių gyvenimas 37
93. Klaros atgailos gyvenimas 37
94. Pranciškaus pamokslas seserims 38
95. Ekstazės gaisras 38
96. Saracėnų nugalėtoja 38
97. Šventa mirtis 39

VII. ATGAILA, KŪRINIŲ MEILĖ IR MISIJOS 40-46
98. "Štai Šventasis!" 40
99. Paniekinimo troškimas 40
100. Pagundos nugalėjimas 40
101. Pamokslas paukščiams 41
102. Triukšmaujančios kregždės 41
103. Dievo kūrinių meilė 42
104. Nepavykusi kelionė į misijas 42
105. Pranciškaus baimė 42
106. "Ne jums Dievo vaikų duona!" 43
107. Suelgetautas maistas vagims 43
108. Vagių atsivertimas 43
109. Pranciškus Ispanijoje 44
110. Noras gauti atlaidus 44
111. Porciunkulės atlaidai 45

VIII. ORDINO SUTVARKYMAS IR MISIJOS 46-58

112. Kardinolas globėjas 46
113. Pranciškaus susirūpinimas 46
114. Geresnės organizacijos reikalas 46
115. Pranciškaus atsargumas 47
116. Ordino išsiplatinimo problema 47
117. Kardinolo globėjo pagalba 47
118. Kapitula, Eucharistija ir poezija 48
119. Kojų plovimas 48
120. Domininkas ir Pranciškus 48
121. Misijų organizavimas 49
122. Maroko misijonieriai 49
123. Maroko kankiniai 50
124. Kelionė į Šv. Žemę 50
125. Pranciškaus atvykimas į Damiettą 50
126. Pranciškus pas sultoną 51
127. Pamokslas sultonui 51
128. Pranciškus Betliejuje ir Jeruzalėje 52
129. Garsioji kapitula 52
130. Pranciškus paprastas brolis 52
131. Nežinomas brolis 53
132. Šv. Pranciškaus regula 53
133. Mokslas ir nuolankumas 54
134. Gero pavyzdžio pamokslas 54
135. Novico psalmynas 54
136. "Ne tas, ko aš norėjau!" 55
137. Brolio Egidijaus išmintis 55
138. Brolio Egidijaus džiaugsmas 56
139. Mokslo reikalingumas 56

IX. PASAULINIAI MAŽESNIEJI BROLIAI 57-61
140. Trečiojo ordino pradžia 57
141. Pirmieji tretininkai 57
142. Trečiojo ordino susiorganizavimas 57
143. Pirmųjų tretininkų gyvenimas 58
144. Pakeitė viduramžių gyvenimą 58

X. KALĖDOS, PRAKARTĖLĖ, TOBULYBĖ IR MALDA 60-64
145. "Per Kalėdas nėra penktadienio" 60
146. Prakartėlės įscenizavimas 60
147. Jono Velitos regėjimas 60
148. Betliejaus prakartėlės išsiplatinimas 61
149. Tobulas Kristaus sekėjas 61
150. Atsiprašymas brolio asilo 61
151. Pranciškaus laiškai 62

152. Atvira išpažintis 62
153. Ištikimybės neturtui 63
154. Pamoka broliams 63
155. Pranciškaus malda 63
156. Malda už kitus 64

XI. ŽAIZDOS, MIRTIS IR KANONIZACIJA 65-74
157. Pranciškaus kelionė į Alverną 65
158. Pranciškaus dienos su Dievu 65
159. Kančios ir meilės prašymas 65
160. Kristaus žaizdomis pažymėtasis 66
161. Didžiosios paslapties atskleidimas 66
162. Sudiev Alvernos kalnui 67
163. Pranciškus Asyžiuje 67
164. Skausmas, paguoda ir džiaugsmas 67
165. Įsakymas gydyti akis 68
166. "Ugnele, nebūk per skaudi!" 68
167. Ordino palaiminimas 69
168. Vyskupo ir burmistro taika 69
169. Žinia apie artėjančią mirtį 69
170. Šv. Pranciškaus testamentas 70
171. Asyžiaus palaiminimas 70
172. "Seselė mirtis" 70
173. Atsisveikinimas su Pranciškum 71
174. Šventuoju paskelbimas 71

ŠV. PRANCIŠKAUS DVASIOS SPINDULIAVIMAS LIETUVOJE IR IŠEIVIJOJE
1. Pranciškonai Lietuvos kaimynystėje 73
2. Pranciškonai Lietuvoje Vytenio, Gedimino ir jo sūnų viešpatavimo metu (1296-1387) 76
3. Pranciškonai Lietuvos krikštytojai ir švietėjai 79
4. Lietuvos pranciškonų vikarija 80
5. Vidinės pranciškonų ordino reformos 82
6. Lietuvos pranciškonai konventualai po observantų įsikūrimo 84
7. Pranciškonai bernardinai Lietuvoje 85
8. Bernardinų atsigavimas ir persiorganizavimas 91
9. Sovietų okupacijoje ir antrojo pasaulinio karo audrose 96
10. Lietuvos pranciškonai Amerikoje 97
11. Lietuvoje likusių pranciškonų likimas 105

PRIEDAS:
ŠV. PRANCIŠKAUS MALDOS 109-115

KAINA
10 Lt — ct

Šv. Pranciškaus paaiškinta Viešpaties malda 109
Pilnutinis atsidavimas Viešpačiui 110
Viešpaties Jėzaus Kristaus garbinimas 110
Kančios ir meilės prašymas 110
Dievo garbinimai 111
Brolio Leono palaiminimas 111
Palaimintosios Mergelės Marijos pasveikinimas 111
Taikos malda 111
Šv. Pranciškaus dorybių pasveikinimas 112
Šv. Pranciškaus palaiminimas 112
Šv. Pranciškaus paraginimas 112
Šv. Pranciškaus sesers "Saulės giesmė" 113

DR. KAZYS PUGEVIČIUS
ARCHYVAS

235.3(45
Gi-53
P.3045

Knygelė "Šv. Pranciškaus dvasios spinduliavimas", parašyta žinomo istoriko Tėv. Viktoro Gidžiūno, O.F.M., yra lyg maža pranciškonų istorijos enciklopedija. Retai kada į tokį ribotą puslapių kiekį pasiseka sutelkti tiek daug svarbios medžiagos.

Čia sutrauktai atpasakota visa pranciškonų ordino veikla, ypač daug dėmesio skiriant pačiam šv. Pranciškui Asyžiečiui, kuris yra jos pagrindas bei įkvėpėjas. Retai kuris šventasis turėjo tokios įtakos pasauliui kaip jis. Per tuos 800 metų nuo Pranciškaus gimimo pasaulis stebėjosi jo idealais ir nejučiom juos vienaip ar kitaip priėmė kaip aukščiausią krikščioniško idealizmo išraišką.

Taip pat ir Lietuva neliko abejinga šv. Pranciškaus sukeltam judėjimui. Šioje knygelėje pavaizduoti glaudūs pranciškonų ryšiai su Lietuva nuo pat jų įsikūrimo Asyžiuje. Evangelinio idealizmo srovė, atgaivinta šv. Pranciškaus gyvenimu, eina per 800 metų, pirmiausia pasiekdama mūsų valdovus, o kiek vėliau ir visą tautą. Skaitytojas galės stebėtis, kaip Rusijos carų beveik sunaikinti pranciškonai po Pirmojo pasaulinio karo staiga atsigauna, suklesti ir išplečia savo įtaką. Po Antrojo pasaulinio karo jie gi nelauktai atgyja Amerikoje.

Šioje knygelėje, lyg kokiame veidrodyje, matomi įdomūs pranciškonų veiklos faktai, kuriuos Visagalio ranka pakreipė pasaulio gerovei.